

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ & ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΚΟΝΔΥΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κος ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΡΡΟΣ

Πειραιάς, 2018

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(περιλαμβάνεται ως ξεχωριστή (δεύτερη) σελίδα στο σώμα της διπλωματικής εργασίας)

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Λογιστική και Έλεγχο Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών» με τίτλο «Κριτική Διερεύνηση Διαδικασιών Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας Φυσικών Προσώπων» έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολο της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, αναφέρονται στο σύνολο τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Υπογραφή Μεταπτυχιακού φοιτητή/τριας.....

Όνοματεπώνυμο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗ ΕΛΕΝΗ του ΘΩΔΩΡΟΥ

Ημερομηνία 22/11/2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τίτλος της εργασίας: «Κριτική Διερεύνηση Διαδικασιών Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας Φυσικών Προσώπων»

Όνομα και Επίθετο : ΕΛΕΝΗ ΚΟΝΔΥΛΗ

Επαγγελματική θέση/κατάσταση και email : ΕΠΙΟΠΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΑΑΔΕ),
kondylielena@gmail.com

Επιβλέπων : Δρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΩΡΡΟΣ

Η παρούσα εργασία διερευνά τις θεσμοθετημένες ελεγκτικές διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων, όπως αυτές συναντώνται κατά τα προβλεπόμενα στάδια από την έναρξη του ελέγχου έως την περαίωση των υποθέσεων και την ολοκλήρωση των μετ' έλεγχου σταδίων. Ευδιάκριτα και αναλυτικά παρατίθενται οι πολύ πρόσφατες θεσμοθετήσεις διαδικασιών που μετέβαλλαν το εύρος των ελέγχων και τις αυστηρές κυρώσεις των προγενέστερων διατάξεων σε νέα ηπιότερα πρόστιμα ή σε εναλλακτικές μεθόδους είσπραξης των φόρων. Η βιβλιογραφία που μελετήθηκε ελληνική και ξενόγλωσση επικουρεί την ερμηνευτική προσέγγιση των διατάξεων του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας Ν. 4174/2013 και του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος Ν. 4172/2013. Οι τελευταίες αποτελούν το πρώτο σημαντικό μεταρρυθμιστικό βήμα για τη θέσπιση ενιαίου συστήματος κανόνων κατά τη διαδικασία των ελέγχων της τελευταίας τριετίας.

Επιχειρείται η αποσαφήνιση των σταδίων ελέγχου και η σύνδεσή τους με διατάξεις νόμων ή πολυγραφημένων αποφάσεων (ΠΟΛ), ενώ ταυτόχρονα αποκωδικοποιούνται κατά το δυνατόν ασαφείς και δυσνόητες έννοιες αυτών. Σκοπός της διερεύνησης είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τη δυνατότητα επίτευξης στρατηγικών στόχων της φορολογικής αρχής που συνδέονται με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και την ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης των πολιτών. Τέλος με γνώμονα την επιτυχή εκκίνηση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και αφομοιώνοντας και αξιοποιώντας τη γνώση του πολύ πρόσφατου παρελθόντος, καταγράφονται προτάσεις και νέοι στόχοι που δύναται να τεθούν προς την κατεύθυνση της περαιτέρω ανασυγκρότησης του φορολογικού συστήματος.

Η παράθεση των νομοθετημάτων ιεραρχικά ακολουθεί τα βήματα του φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων. Κατόπιν οριοθέτησης του εκάστοτε σταδίου καταγράφονται οι

ελεγκτικές ενέργειες που απαιτούνται, εν συνεχεία αντιστοιχίζονται με συγκεκριμένες διατάξεις νόμων και πολυγραφημένων αποφάσεων, των οποίων τεκμηριώνεται η χρήση και ερμηνεύεται κατά το δυνατόν η βούληση του νομοθέτη. Οι διαδικασίες ελέγχου παρόλη τη σύνθετη και συγκεχυμένη θεσμοθέτησή τους, συστηματοποιούνται και διατίθενται προς μελέτη με έναν αιτιολογημένο στρατηγικό σχεδιασμό παρουσίασης. Επιχειρείται η σύνδεση-σύγκριση του πρόσφατου παρελθόντος με την παρούσα δομή του ελεγκτικού μηχανισμού που πλέον εξοπλίζεται με νέα θεσμοθετημένα ελεγκτικά εργαλεία και σχεδιάζεται για να δρα προληπτικά και κατασταλτικά - με διαφανείς και αιτιολογημένες ενέργειες κατά της φοροδιαφυγής.

Εμπράκτως τεκμηριώνεται η διαδρομή του ελέγχου μέσω των ειδικών θεμάτων που επιλέχθηκε να μελετηθούν. Αφετηρία αποτελεί το στάδιο εντοπισμού του φορολογικού ενδιαφέροντος, ακολουθεί η αναζήτηση των σχετικών αποδείξεων, η αξιολόγηση των συλλεχθέντων πληροφοριών, η εξαγωγή συμπερασμάτων και η τεκμηρίωση της θέσης και της κρίσης του ελεγκτή προκειμένου να προσδιοριστεί εκ νέου το φορολογικό αποτέλεσμα ή να κριθεί ότι δεν υφίσταται διαφορά στη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη.

Στην τελευταία ενότητα των συμπερασμάτων αξιολογείται η αναλυθείσα διαδικασία φορολογικών ελέγχων φυσικών προσώπων προκειμένου να καταγραφούν απολογιστικά συμπεράσματα περί της αποτελεσματικότητας αυτής στην είσπραξη Δημοσίων Εσόδων και στην ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών. Τέλος καταγράφονται προτάσεις περαιτέρω βελτίωσης του φορολογικού μηχανισμού μέσω αφομοίωσης και αξιοποίησης των πραγματοποιηθεισών μεταρρυθμίσεων. Η φορολογική αρχή οφείλει να θέσει νέους στόχους προς περαιτέρω βελτίωση των αποτελεσμάτων του φορολογικού ελέγχου με σκοπό τον έγκαιρο και έγκυρο εντοπισμό της αποκρυβείσας φορολογητέας ύλης αλλά και την επαύξηση και επιβράβευση της φορολογικής εντιμότητας των ελεγχόμενων.

- **Λέξεις-κλειδιά** (φοροδιαφυγή, φορολογικός νόμος, φορολογικοί έλεγχοι, αδήλωτα εισοδήματα)

SUMMARY

Title of the paper: «Critical investigation of control procedures taxpayers unreported income »

Name and Surname: HELEN KONDYLI

Occupation or position and email: AUDIT SUPERVISOR, kondylielena@gmail.com

Supervisor: Dr. IOANNIS SORROS

This paper explores the statutory audit procedures of the audit of taxpayers (individuals), as they are encountered in the foreseen stages from the start of the audit to the completion of the cases. Clearly and in detail, are represented the recent institutionalization of procedures that changed the scope of controls and the severe sanctions of the earlier provisions to new lighter fines or alternative/indirect methods of collecting taxes. The bibliography, studied in Greek and in English, supports the approximate analysis of the provisions of the Code of Tax Procedure 4174/2013 and the Income Tax Code 4172/2013. The latter are the first important reform steps establishing a uniform system of rules to be applied during the last three-year control procedure.

It is attempted to clarify the control stages and to link them to laws while at the same time they are decoded as fuzzy and complex concepts as possible. The purpose of the investigation is to draw conclusions about the ability to achieve strategic tax authorities' objectives of combating tax evasion and enhancing citizens' tax awareness. Finally, in the light of the successful start of the Independent Public Revenue Authority and through assimilation and exploitation of the knowledge of the recent past, proposals and new objectives can be put in the direction of further reconstruction of the tax system.

The quote of laws hierarchically follows the steps of the tax audit. Following the delimitation of each stage, the required audit activities are recorded and then they matched with specific provisions of laws and well-documented decisions, which substantiate their use and interpret as much as possible the will of the legislator. Control procedures, despite their complex and confusing institutionalization, are systematized and available for study with a reasoned strategic presentation plan. It is attempted to link the recent past with the present structure of the control mechanism now equipped with new statutory audit tools and designed to act preventively and repressively - with clear and justified actions against tax evasion.

The audit trail is firmly documented through the specific subjects chosen to be studied. The starting point is the stage of identifying the tax interest, followed by seeking evidence, evaluating the information, drawing conclusions and documenting the position and judgment of the auditor in order to reassess the tax result or to declare that there is no difference in the taxable amount.

The last section of the conclusions evaluates the analyzed procedure for audits of taxpayers in order to record the conclusions of effectiveness in the collection of Public Revenues and of the strengthening of the tax compliance of the citizens. Finally, it is proposed to assimilate and exploit the positive results in the strategic planning and reconstruction of the tax mechanism. The tax authority should set new targets to further improve the results of tax audit with a view to timely and valid identification of the hidden taxable income, as well as increasing and rewarding the tax integrity of the auditees.

Keywords (tax evasion, income tax code, tax audits, unreported income)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στην οικογένεια μου και ιδιαίτερα στον σύζυγό μου για την στήριξη που μου προσέφερε κατά τη διαδρομή μου προς την απόκτηση του τίτλου σπουδών του μεταπτυχιακού προγράμματος «Λογιστική και Έλεγχος Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών» του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας και Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος κκ ΙΩΑΝΝΗ ΣΩΡΡΟ. Η συνδρομή του κατά την φοίτησή μου και κατά τη συγγραφή της εργασίας αυτής έγκειται στο να αναδεικνύει και να προωθεί τη δημιουργική μου πρωτοβουλία και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων μου.

Τέλος θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους κκ Καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Λογιστική και Έλεγχος Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών» του Πανεπιστημίου Πειραιώς για τις πολύτιμες γνώσεις που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια των μαθημάτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iii
SUMMARY	v
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	vii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ	1
ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ	2
ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	9
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ	
ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	9
1.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΑΑΔΕ	9
1.2 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	11
1.3 ΕΙΔΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	14
1.4 ΟΡΓΑΝΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ- ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ	
ΚΕΝΤΡΑ	16
1.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΛΕΓΧΟ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	27
ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΩΝ ΣΤΑΔΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	27
2.1. ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	27
Α΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	27
2.2. ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ – ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ-	29
Β΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	29
2.3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ	33
Γ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	33
2.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	36
Δ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	36
2.5 ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ	
ΑΡΘΡΟΥ 14 Ν. 4174/13	37
Ε΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	37
2.6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ	
ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	39

ΣΤ' ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	39
2.6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.....	40
2.6.2 ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	44
2.6.2.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.2238/9444	
2.6.2.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΥΨΗΛΩΝ	
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ WEALTH SQUAD (IRS).....	53
2.7 ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	54
Ζ' ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	54
2.7.1 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	55
2.7.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	56
2.7.2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	56
2.7.2.2 ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ.....	61
2.7.2.3 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ	62
2.7.2.4 ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ.....	64
2.7.2.5 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΜΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ	65
2.7.3 ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ	66
2.7.3.1 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	66
2.7.3.1.1 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	67
2.7.3.2 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ	71
2.7.3.2.1 ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	74
2.7.3.2.2 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ	75
2.7.3.3 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ	
ΔΑΠΑΝΩΝ ΜΕ ΜΕΤΡΗΤΑ.....	78
2.7.3.3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	79
2.7.3.3.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ.....	82
2.8 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΩΝ	84
Η' ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	84
2.9 ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΩΝ	
ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ.....	86
Θ' ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ	86
2.9.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ	87
2.9.2 ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	89
ΜΕΤ' ΕΛΕΓΧΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	89

3.1 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.....	89
3.1.1 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	91
3.2 ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗΝΥΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ	92
3.3 ΑΝΑΦΟΡΑ Ν.3691/2008.....	93
3.4 ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ.....	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	96
ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΠΙ ΝΕΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ.....	96
4.1 ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ.....	96
4.1.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ	100
4.2 ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΟΘΕΛΟΥΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΕΤΩΝ (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240).....	102
4.2.1 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	105
4.3 ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 50 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 72 ΤΟΥ Ν. 4174/2013	106
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	110
ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	110
1 ^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ.....	110
2 ^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	115
3 ^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	119
4 ^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	123
5 ^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	124
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	126
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ.....	126
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	134

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

Α.Α.Δ.Ε.	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Ε.Π.	Απόφαση Επιβολής Προστίμου
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
άρθρ.	άρθρο
Α. Υ. Ο.	Απόφαση Υπουργού Οικονομικών
Α.Υ.Ο.Ο.	Απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών
Α.Φ.Μ.	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
Γ.Γ.Δ.Ε.	Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων
Γ. Δ. Η. Δ. Α. Δ.	Γενική Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Ανθρώπινου Δυναμικού
Γ.Δ.Ο.Υ.	Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
Γ.Δ.Φ.Δ.	Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης
Δ.Δ.Ο.Σ.	Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων
Δ.Ε.Δ.	Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών
Δ.ΗΛΕ.Δ.	Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
Δ.Ο.Υ.	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.Ο.Υ. Φ.Α.Ε.	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία Φορολογίας Ανωνύμων Εταιρειών
Δ. Φ. Σ.	Διεύθυνση Φορολογικής Συμμόρφωσης
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε .Λ. Π.	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα
Κ. Β. Σ.	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.	Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων
Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.	Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου
Κ. Φ. Α. Σ.	Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών
Κ.Φ.Δ.	Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας

Κ.Φ.Ε.	Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος
ν. ή Ν	Νόμος
ν. δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Παρ.	παράγραφος
π. δ.	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΟΛ	Πολυγραφημένη διαταγή
Σ. Α .Δ. Φ.	Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας
Σ.Δ.Ε.	Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχων
Σ.Δ.Ο.Ε.	Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.	Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων
ΥΠ.ΟΙΚ.	Υπουργείο Οικονομικών
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
Φ. Π.	Φυσικό Πρόσωπο
Ι Μ F	International Monetary Fund
Ι R S	Internal Revenue Service
Ο Ε C D	Organization for Economic Cooperation and Development
V. D. I.	Voluntary Disclosure of Income

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Α/Α Πίνακα	Περιγραφή	Σελ.
1.1	Αποτελέσματα ελεγκτικού έργου Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. (2016/2017)	19
1.2	Αποτελέσματα ελεγκτικού έργου Δ.Ο.Υ. (2016/2017)	21
1.3	Αποτελέσματα μερικών επιτόπιων ελέγχων Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. (2017)	23
2.1	Έμμεσες μέθοδοι υπολογισμού εισοδήματος που χρησιμοποιούνται	55

	έμπρακτα.	
3.1	Ποσοστό εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών	94
4.1	Αποτελέσματα του προγράμματος V.D.I	107

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

A/A Διαγράμματος	Περιγραφή	Σελ.
1. 1	Οργανόγραμμα Α.Α.Δ.Ε.	10
1.2.	Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης	17
1. 3	Κατανομή εισπράξεων ολοκληρωμένων ελέγχων ανά ελεγκτική υπηρεσία (2017)	18
1.4	Κατανομή πλήθους ολοκληρωμένων ελέγχων ανά ελεγκτική υπηρεσία (2017)	19
1.5	Κατανομή βεβαίωσης ολοκληρωμένων ελέγχων ανά ελεγκτική υπηρεσία (2017)	19
1.6	Κατανομή ολοκληρωμένων ελέγχων ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π. ανά είδος ελέγχου (2016/2017)	20
1.7	Κατανομή βεβαίωσης ολοκληρωμένων ελέγχων ΚΕ.ΦΟ.ΜΕ.Π. ανά είδος ελέγχου (2016/2017)	20
1.8	Βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα ποσά από ελέγχους Δ.Ο.Υ. (2016/2017)	21
1.9	Αποτελέσματα ελέγχων Δ.Ο.Υ. ανά φορολογική περιφέρεια (2017)	22
1.10	Πλήθος ολοκληρωμένων ελέγχων Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. (2016/2017)	23

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογική νομοθεσία στο σύνολό της χαρακτηρίζεται από πολυπληθείς, δυσνόητες και ασαφείς διατάξεις, οι οποίες συνθέτουν μία δαιδαλώδη – δυσχερή διαδρομή προς την αποσαφήνιση και κατανόηση της βούλησης του νομοθέτη. Εξειδικεύοντας τη θεματολογία των φορολογικών νόμων, μέσω της παρούσας εργασίας, επιχειρείται η διερεύνηση των θεσμοθετημένων ελεγκτικών διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων¹ – οντοτήτων, καθ' όλα τα προβλεπόμενα στάδια ελέγχου, από την επιλογή της υπόθεσης ελέγχου έως τη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου και την έκδοση οριστικών πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου. Διερευνάται η μετ' έλεγχο διαδικασία και τα νέα νομοθετήματα που διαμόρφωσαν εκ νέου τις φορολογικές πρακτικές. Εξετάζεται εν τέλει η επίτευξη των στρατηγικών στόχων της φορολογικής αρχής που συνδέονται με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης των πολιτών.

Οι σύγχρονες ελεγκτικές διαδικασίες επί των υποκείμενων στο φόρο οντοτήτων προβάλλουν ως βασικός πυλώνας της μεταρρύθμισης του φορολογικού συστήματος. Για τον λόγο αυτόν ο στρατηγικός τους σχεδιασμός και οι παράμετροι που επηρεάζουν την τελική τους διαμόρφωση και εφαρμογή θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ουσιώδη επιρροή που αυτές ασκούν στη διαμόρφωση και ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης των πολιτών. Οι ελληνικές φορολογικές αρχές τείνουν να εναρμονίσουν το φορολογικό σύστημα θεσμοθετώντας ελεγκτικές πρακτικές που εφαρμόζονται αποτελεσματικά σε χώρες ανεπτυγμένες εντός και εκτός Ευρώπης προκειμένου να προσαρμοστούν στις εξελίξεις που επιτάσσει η νέα τάξη πραγμάτων.

Η άνθηση νέων εμπορικών δραστηριοτήτων, τα εισερχόμενα μερίσματα από ελληνικές ή αλλοδαπές πλοιοκτήτριες εταιρείες πλοίων με ελληνική ή ξένη σημαία ή εταιρείες χαρτοφυλακίου (holding companies), η εδραίωση των offshore εταιρειών (υπεράκτιες εταιρείες με έδρα χώρες με ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς), η τήρηση στην αλλοδαπή τραπεζικών λογαριασμών και ιδιαιτέρως σε χώρες με τις οποίες η Ελλάδα δεν έχει θεσπίσει αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών σύμφωνα με τα πρότυπα Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών του Ο.Ο.Σ.Α., το ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) και οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, οι πλατφόρμες στοιχηματικών εταιρειών και συναλλαγών forex, οι συναλλαγές κρυπτονομισμάτων (bitcoin), τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που τηρούνται στην

¹ Άρθρο 1 Πεδίο Εφαρμογής του Ν. 4172/13

αλλοδαπή αποτελούν την απόδειξη της ύπαρξης μίας νεοσύστατης παγκοσμιοποιημένης αγοράς που μεταξύ άλλων γεννά νέους τρόπους φοροδιαφυγής.

Η νέα αυτή διάσταση των συναλλαγών αποτελεί για το Κράτος μία αγορά την οποία οφείλει να ελέγχει, και να ευρίσκει τρόπους φορολόγησής της. Επιβάλλεται δε να παρεμβαίνει στην αγορά μέσω φορολογίας και να επηρεάζει τις συνθήκες λειτουργίας της.² Η φορολογία είναι μία εκ των πηγών άντλησης δημοσίων εσόδων με απώτερο σκοπό τη συλλογή χρηματικών πόρων προκειμένου να εφαρμοστεί η Οικονομική πολιτική του Κράτους αλλά και να χρηματοδοτηθούν κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά.

Ο φόρος ως υποχρεωτική παροχή, έχει επαχθή χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό, είναι συχνές οι προσπάθειες των πολιτών για φοροδιαφυγή, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα να στερείται το κράτος απαραίτητων εσόδων όπως αυτά έχουν προϋπολογιστεί ότι θα εισπραχθούν κατά τον σχεδιασμό της ετήσιας κυβερνητικής πολιτικής. Επομένως, διαφαίνεται επιτακτική η ανάγκη καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, η οποία προβάλλει ως ένας εκ των στόχων της που ανατίθενται στα αρμόδια φορολογικά όργανα. Η διερεύνηση των θεσμοθετημένων ελεγκτικών διαδικασιών - που επιχειρείται μέσω της παρούσης εργασίας - οι οποίες χρησιμοποιούνται από την Φορολογική Διοίκηση για την εξακρίβωση της ύπαρξης αδικαιολόγητου πλουτισμού από τους ελεγχόμενους έχει σκοπό να συμβάλει στην άμβλυνση της πολυπλοκότητάς τους και στην απόδοση μίας ευκολονόητης αιτιολόγησης της χρήσης τους.

Οι νέες διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας Ν. 4174/2013 (Φ.Ε.Κ. 170/Α'/26.7.2013) αλλά και του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος Ν. 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167 Α'/23.7.2013), αποτελούν ουσιαστικά το πρώτο σημαντικό μεταρρυθμιστικό βήμα στη θέσπιση ενιαίου συστήματος κανόνων που διέπουν τα διάφορα στάδια της φορολογικής διαδικασίας. Στα νομοθετήματα αυτά ενσωματώνονται και ενοποιούνται διατάξεις πρωτογενούς και δευτερογενούς φορολογικής νομοθεσίας ενώ εισάγονται νέοι τρόποι προσδιορισμού του φόρου, επαναξιολογούνται τα προνόμια του Δημοσίου στη επιβολή υπέρογκων κυρώσεων και επιδιώκεται ο επαναπροσδιορισμός της σχέσης Δημοσίου και φορολογουμένων σε μία πιο εκλογικευμένη και ρεαλιστική βάση. Στόχος είναι η θεμελίωση ενός δίκαιου φορολογικού συστήματος σύμφωνα με τις συνταγματικές επιταγές της φορολογικής δικαιοσύνης και η εδραίωση διαφανών διαδικασιών στην προσπάθεια για καταπολέμηση της φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής στο σημερινό ανταγωνιστικό διεθνές οικονομικό περιβάλλον.

² Αγιακλόγλου Ν. Χρήστος, Πέκκα-Οικονόμου Βικτώρια (2014) *Μικροοικονομική προσέγγιση της σύγχρονης επιχείρησης*, (σελ. 128). Αθήνα, εκδόσεις Μπένου

Στην ίδια βάση ανασυγκροτείται και ο ελεγκτικός μηχανισμός που εξοπλίζεται με νέα θεσμοθετημένα ελεγκτικά εργαλεία και καλείται να ανταποκριθεί δρώντας αφενός κατασταλτικά - αλλά πάντα με διαφάνεια και αιτιολογημένες ενέργειες και απόψεις στα περιστατικά φοροδιαφυγής και αφετέρου προληπτικά με γνώμονα την καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης στους πολίτες, ακολουθώντας κατά το δυνατόν τις διεθνείς πρακτικές και διαδικασίες.

Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια της Φορολογικής Αρχής εκ νομοθετικής συγκρότησης αλλά και εκ πρακτικής εφαρμογής, τείνει να πλησιάσει το δεύτερο σκέλος της ιδεώδους συνθήκης που εξέφρασε ο Σκωτσέζος οικονομολόγος, Adam Smith: *“Οι φόροι θα πρέπει να αντιστοιχούν στη φοροδοτική ικανότητα του ατόμου και επιπλέον θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, ευκόλως βεβαιούμενοι και αποδοτικοί.”* Για να υφίστανται όμως ισοζυγισμένα αποτελέσματα είναι αναγκαίο πρωτίστως να λαμβάνει υπόψη της τη φοροδοτική ικανότητα των πολιτών.

ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι κεφάλαια - ενότητες. Η ιδιαιτερότητά της έγκειται στην επιλεγόμενη δομή με την οποία παρατίθενται και αναλύονται οι νομοθετικές διατάξεις του φορολογικού ελέγχου προσαύξησης περιουσίας φυσικών προσώπων. Η διαδοχή και ιεραρχία με την οποία αυτές επιλέχθηκε να αναφερθούν και ταυτόχρονα να διερευνηθούν συσχετίζεται ιεραρχικά με τα στάδια που ακολουθεί ο έλεγχος. Το επιθυμητό αποτέλεσμα της παρούσας διατριβής είναι να προσδιορίσει - επικοινωνήσει στον αναγνώστη με σαφήνεια τα στάδια της ελεγκτικής διαδικασίας και πώς αυτά συνδέονται με διατάξεις νόμων ή πολυγραφημένων αποφάσεων (ΠΟΛ), των οποίων επιχειρείται η κατά το δυνατόν αποκωδικοποίησή τους.

Άλλη μία ιδιαιτερότητα της παρούσας εργασίας είναι ότι πραγματεύεται, παραθέτει και αναλύει τα νέα φορολογικά νομοθετήματα που εφαρμόζονται κατά τη διαδικασία των ελέγχων που αφορά σε περιόδους της τελευταίας τριετίας. Ευνόητο επομένως είναι ότι υφίστανται ακόμη ζητήματα αδιευκρίνιστα και άλλα μη επαρκώς τεκμηριωμένα δεδομένης της πολύ πρόσφατης ψήφισής τους. Τα ερωτήματα που ανακύπτουν κατά την επισκόπηση των ελεγκτικών επαληθεύσεων είναι εύλογα καθώς η παρούσα πρωτογενής σε πολλά σημεία διερεύνηση σκοπό έχει να τα υπογραμμίσει και να θέσει τη βάση για περαιτέρω ανάλυση και διευκρίνισή τους.

Η πρώτη ενότητα προσεγγίζει εισαγωγικές έννοιες του φορολογικού ελέγχου προσαύξησης περιουσίας φυσικών προσώπων η αποσαφήνιση των οποίων κρίνεται απαραίτητη προκειμένου στο δεύτερο κεφάλαιο να κατανοήσουμε την ελεγκτική πρακτική. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο και οργανόγραμμα της Α.Α.Δ.Ε.³ στον πυρήνα της οποίας ευρίσκεται και λειτουργεί η Γ.Δ.Φ.Δ.⁴ που καθορίζει και συντονίζει τη δομή και τη δράση του ελεγκτικού μηχανισμού. Στην συνέχεια οριοθετούνται και αναλύονται έννοιες, αρχές, είδη, όργανα και στάδια του φορολογικού ελέγχου προσαύξησης περιουσίας φυσικών προσώπων όπως αυτά θεσμοθετούνται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας Ν.4174/2013 (Φ.Ε.Κ. 170/Α'/26.7.2013) και τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος Ν. 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167 Α'/23.7.2013).

Στο δεύτερο κεφάλαιο καταγράφονται, αναλύονται, και επιχειρείται η ερμηνευτική προσέγγιση των σχετικών άρθρων, των σταδίων και διαδικασιών του φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων. Αναλυτικά παρουσιάζονται και επεξηγούνται η έκδοση και κοινοποίηση της εντολής ελέγχου, η συλλογή πληροφοριών και προετοιμασία του ελέγχου, ο εναλλακτικός τρόπος προσδιορισμού του φόρου, η αξιολόγηση των τραπεζικών δεδομένων, η εν συνεχεία σύνταξη και επίδοση αιτήματος παροχής πληροφοριών στον ελεγχόμενο, η αξιολόγηση των στοιχείων και διαπίστωση της ύπαρξης προσαύξησης περιουσίας, οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, η σύνταξη σημειώματος διαπιστώσεων, η σύνταξη και κοινοποίηση της Έκθεσης Ελέγχου και η έκδοση οριστικών πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου.

Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνονται τα στάδια της μετ' έλεγχο διαδικασίας και οριοθετείται η έκταση των διαδικασιών στις οποίες οφείλει να προβεί ένας ελεγκτής βεβαίωσης. Συγκεκριμένα γίνεται αναφορά και διευκρίνιση των ενεργειών του ελεγκτή αλλά και των μετέπειτα διαδικασιών που εκτελούνται από την Δ. Ε. Δ.⁵, περιγράφεται η σύνταξη μηνυτήριων αναφορών κατά περίπτωση, επεξηγείται η σχετική αναφορά του Ν. 3691/2008. Σε ξεχωριστή παράγραφο αναλύεται η αυξημένη ευθύνη των ελεγκτών και η άρρηκτη σύνδεση των ενεργειών τους με προβλεπόμενες διατάξεις, διαδικασίες και στάδια ελέγχου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται οι πολύ πρόσφατες θεσμοθετήσεις διαδικασιών που μετέβαλλαν το εύρος των ελεγχόμενων υποθέσεων και τις αυστηρές κυρώσεις που συνεπάγεται η ελεγκτική διαδικασία σε νέα ηπιότερα πρόστιμα ή σε εναλλακτικές μεθόδους είσπραξης των φόρων που ανάγονται στην οικειοθελή αποδοχή και δήλωση από τους ίδιους

³ ΑΑΔΕ: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

⁴ Γ.Δ.Φ.Δ.: Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης

⁵ Δ.Ε.Δ.: Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών

τους ελεγχόμενους των αδήλων εισοδημάτων τους. Συγκεκριμένα περιγράφεται η μεταρρύθμιση στη συντέλεση της παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου προς είσπραξη φόρων, η οικειοθελής αποκάλυψη φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών και η καθιέρωση νέων επιεικέστερων προστίμων κατά τον καταλογισμό φόρων κατόπιν ελέγχου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο προς επίρρωση της θεωρητικής προσέγγισης, αποτυπώνεται εμπράκτως η περιγραφόμενη στις προηγούμενες ενότητες διαδικασία με την παράθεση παραδειγμάτων αναφορικά με τον τρόπο αντιμετώπισης ειδικών θεμάτων φορολογικού ελέγχου. Καταγράφονται ενδεικτικές διαδικασίες ελέγχου από το στάδιο εντοπισμού των θεμάτων προς αναζήτηση και διερεύνηση μέχρι τη συλλογή των δεδομένων και την αξιολόγηση αυτών, την μελέτη των σχετικών διατάξεων που τα αφορούν και εν τέλει την εξαγωγή των συμπερασμάτων του ελέγχου που οδηγούν στον καταλογισμό του φόρου.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αποτυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν κατά την παράθεση των σταδίων της ελεγκτικής διαδικασίας και επιχειρείται ένας απολογισμός του έργου και της επιτευξιμότητας των στόχων της Φορολογικής Διοίκησης ως προς το ζητούμενο της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής των φυσικών προσώπων. Επίσης καταγράφονται προτάσεις και νέοι στρατηγικοί στόχοι που η φορολογική διοίκηση μπορεί να θέσει με γνώμονα την περαιτέρω βελτίωση των αποτελεσμάτων του φορολογικού ελέγχου.

Ακολουθεί η χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία ελληνική και ξένη, οι ιστοσελίδες και τα σχετικά άρθρα που αντλήθηκαν από αυτές. Τα περιεχόμενα, οι σχετικές συντμήσεις και ακρωνύμια και οι λίστες πινάκων και διαγραμμάτων αναφέρονται στην αρχή της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΉ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΑΑΔΕ

Η περιγραφή του θεσμικού πλαισίου και του οργανογράμματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων εσόδων που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το σύνολο των Υπηρεσιών που απασχολούνται με τους φορολογικούς ελέγχους προσαύξησης περιουσίας είναι ουσιώδης σημασίας.

Με το Ν. 4389/2016, συστάθηκε η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή χωρίς νομική προσωπικότητα με την επωνυμία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), με σκοπό τον προσδιορισμό, τη βεβαίωση και την είσπραξη των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών δημοσίων εσόδων, που άπτονται του πεδίου των αρμοδιοτήτων της. Η Α.Α.Δ.Ε. άρχισε την λειτουργία της την 1^η Ιανουαρίου 2017 και την ίδια ημερομηνία καταργήθηκε η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών.⁶

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Α.Α.Δ.Ε., στο νέο πλαίσιο της οργανωτικής δομής και λειτουργίας της, περιλαμβάνονται οι ακόλουθες:

- Ο προσδιορισμός, η βεβαίωση και η είσπραξη των φορολογικών και τελωνειακών εσόδων, καθώς και η είσπραξη των λοιπών δημοσίων εσόδων.
- Η λήψη και η εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την αποτελεσματική και αποδοτική λειτουργία των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών υπηρεσιών της, στους τομείς της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, του λαθρεμπορίου, της φορολογικής απάτης και της παραοικονομίας, της εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας, της βεβαίωσης και είσπραξης και της βελτίωσης της εισπραξιμότητας των δημοσίων εσόδων.
- Ο εντοπισμός φαινομένων διαφθοράς, αδιαφανών διαδικασιών, αναποτελεσματικότητας, χαμηλής παραγωγικότητας και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και μη τήρησης της νομιμότητας που τυχόν παρατηρούνται στη λειτουργία και στη δράση των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών Υπηρεσιών.

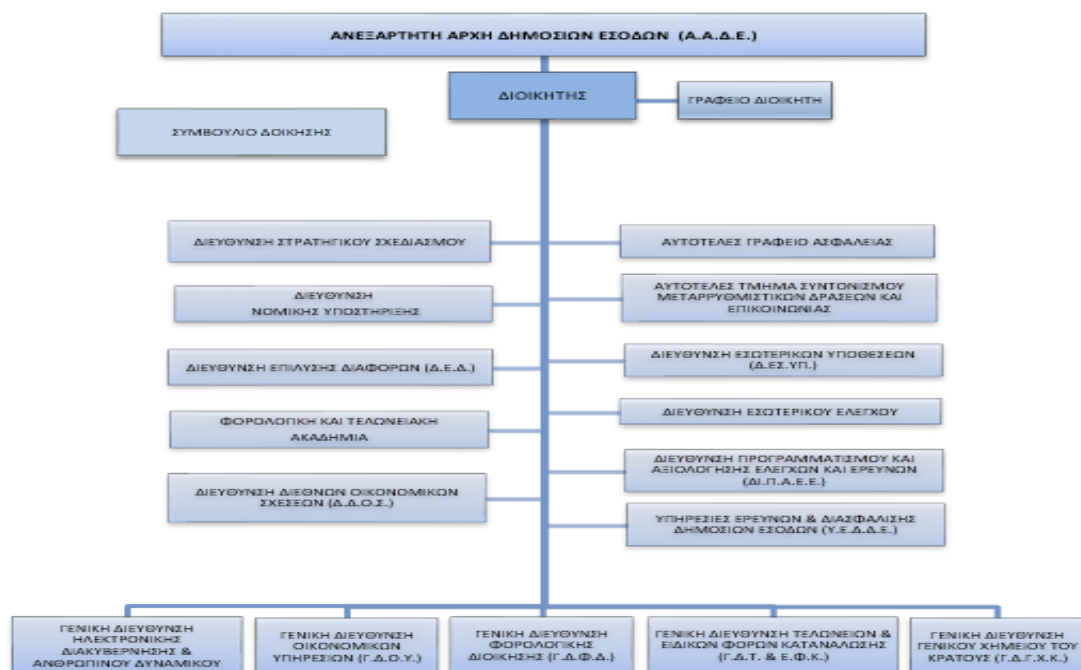
⁶ Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΑΔΕ 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού 2018

Ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να υποβάλει στρατηγικές προτάσεις και να παρέχει στρατηγικές οδηγίες στην Αρχή σχετικά με το σχεδιασμό για την υλοποίηση της κυβερνητικής πολιτικής. Τα όργανα διοίκησης της Α.Α.Δ.Ε. είναι το Συμβούλιο Διοίκησης (Σ.Δ.) και ο Διοικητής. Το Συμβούλιο Διοίκησης είναι πενταμελές, αποτελούμενο από τον Πρόεδρο και τέσσερα ακόμη τακτικά μέλη. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διοίκησης περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 9 του Ν. 4389/2016 και οι αρμοδιότητες του Διοικητή στο άρθρο 14 του Ν. 4389/2016.

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, στη τρέχουσα δομή της σύμφωνα με την αρ. πρωτ. Δ.ΟΡΓ.Α 1036960/2017 (Φ.Ε.Κ.968/Β'22/3/2017) Απόφαση, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, διαρθρώνεται σε:

- Κεντρικές Υπηρεσίες.
- Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Διοικητή της Αρχής και Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες υπαγόμενες στις Γενικές Διευθύνσεις
- Περιφερειακές Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Διοικητή της Αρχής και Περιφερειακές Υπηρεσίες υπαγόμενες στις Γενικές Διευθύνσεις (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε., Δ.Ο.Υ., Τελωνεία, Χημικές Υπηρεσίες).

Η διάρθρωση της Αρχής απεικονίζεται στο διάγραμμα που ακολουθεί:⁷

Διάγραμμα 1.1 Οργανόγραμμα Α.Α.Δ.Ε.

⁷ "Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΑΔΕ", 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού

Οι Κεντρικοί Άξονες της κυβερνητικής πολιτικής είναι πρωταρχικής σημασίας για την Α.Α.Δ.Ε., είναι σε αντιστοιχία με τους άξονες του Στρατηγικού Σχεδίου 2017-2020 και λαμβάνονται υπόψη στον επιχειρησιακό σχεδιασμό της.

1.2 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο φορολογικός έλεγχος ως θεσμοθετημένη ενέργεια της Φορολογικής Διοίκησης περιγράφεται ως διαδικασία στο άρθρο 23 του Ν. 4174/13:

“1. Η Φορολογική Διοίκηση έχει την εξουσία να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά στοιχεία και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις και μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και χρησιμοποιώντας μεθόδους που προβλέπονται στον Κώδικα”.

Προγενέστερες είναι οι διατάξεις του Ν. 2238/94 άρθρο 66 παρ. 1 που εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή στις ανέλεγκτες μη παραγεγραμμένες χρήσεις 2012 και 2013 σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί παραγραφής⁸. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι: *“ Ο προϊστάμενος της ελεγκτικής υπηρεσίας ελέγχει την ακρίβεια των επιδιδόμενων δηλώσεων και προβαίνει σε έρευνα για την εξακρίβωση των υπόχρεων που δεν έχουν υποβάλει δήλωση... ”* και στην παρ. 3 ορίζεται η μέθοδος των ελεγκτικών επαληθεύσεων *“Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, μπορεί να καθορίζονται οι ελεγκτικές επαληθεύσεις που πρέπει να διενεργούνται και οι αρχές, οι κανόνες, τα στοιχεία, τα κριτήρια και γενικά ο τρόπος και οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται, κατά τον έλεγχο των δηλώσεων που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της παρ. 1, για ορισμένες ή και όλες τις κατηγορίες εισοδημάτων, ανάλογα και με την προέλευση και το ύψος αυτών, καθώς και ειδικός τρόπος επίλυσης των φορολογικών διαφορών που προκύπτουν από τον έλεγχο αυτόν.”*

⁸ ΠΟΛ. 1191/2017 «Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία έγινε αποδεκτή η υπ' αριθ. 265/2017 Γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σχετικά με την έννοια της ανακρίβειας της δήλωσης της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 68 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 2238/1994 Φ.Ε.Κ. Α' 151) για την εφαρμογή και την έκταση εφαρμογής της περί δεκαετούς παραγραφής διατάξεως της παραγράφου 4 του άρθρου 84 του ίδιου νόμου»

Συμπληρώνοντας την έννοια που δίνει ο νομοθέτης, φορολογικός έλεγχος, είναι ο έλεγχος εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου που διενεργείται από τη Φορολογική Διοίκηση. Συγκεντρώνει όλες τις διαδικασίες που διεξάγονται από τα ελεγκτικά όργανα με σκοπό την αποκάλυψη της φορολογητέας ύλης που δεν δηλώθηκε ή δηλώθηκε ανακριβώς⁹. Απώτερος σκοπός των φορολογικών ελέγχων είναι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής. Περιλαμβάνει γενικά τις διαδικαστικές εκείνες πράξεις που διενεργούνται από τα αρμόδια φορολογικά ελεγκτικά όργανα, στο πλαίσιο της άσκησης της φορολογικής αξίωσης της Πολιτείας, για το σκοπό της διαπίστωσης της εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας και της διαβίωσης της φορολογικής επιβάρυνσης που αναλογεί στον κάθε φορολογούμενο.¹⁰

Με τον όρο "διαδικασία", νοείται η διαδοχική νομοτελειακή αντικατάσταση ορισμένων καταστάσεων ή φαινομένων, στην εξέλιξη ορισμένου πράγματος¹¹. Πιο απλά, η "διαδικασία" είναι η ίδια η πορεία ανάπτυξης ενός πράγματος. Εντός αυτής περικλείονται όλες οι ενέργειες για την επίτευξη ενός αποτελέσματος καθώς και οι κανόνες και οι τύποι που διέπουν τη διεξαγωγή των ενεργειών αυτών.¹²

Η διοικητική φορολογική διαδικασία είναι το σύνολο των ενεργειών δυνάμει των οποίων ελέγχεται, προσδιορίζεται και βεβαιώνεται ο φόρος, ώστε το αρμόδιο όργανο να προχωρήσει κατόπιν στην είσπραξη του. Συμπεριλαμβάνει όλες εκείνες τις διοικητικές ενέργειες των δημοσιονομικών οργάνων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο τη διακρίβωση των προϋποθέσεων της φορολογικής ενοχής, την άσκηση ελέγχων, την επιβολή φορολογικών κυρώσεων ή/και την επίλυση της φορολογικής διαφοράς. Η διοικητική φορολογική διαδικασία διενεργείται εξάλλου, είτε με τη σύμπραξη του φορολογούμενου είτε αυτεπάγγελα¹³.

Οι γενικές αρχές που διέπουν την άσκηση της φορολογικής ελεγκτικής διαδικασίας είναι η **αρχή της νομιμότητας του φόρου** ή αλλιώς η αρχή του νομοθετικού ορισμού του φόρου, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για το φορολογικό δίκαιο, και καθιερώνεται στο άρθρο 78 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος, "*... Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττεται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο*

⁹ Μιλτιάδης Σ. (1999) "Ο έλεγχος φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογικών αντικειμένων", Φορολογική Επιθεώρηση, σελ.1692.

¹⁰ Σιμωνιάς Μ., (1999) "Ο έλεγχος φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογικών αντικειμένων", Φορολογική Επιθεώρηση (σελ.1692)

¹¹ Κασιούρα Δ.(2008) "Σύντομο κοινωνιολογικό λεξικό", (σελ.76).

¹² Σταματάκου Ι., (1971) "Λεξικόν της νέας ελληνικής γλώσσας", 1971,(σελ.999)

¹³ Βλ. Κυπραίου Μ., Φορολογική ελεγκτική διαδικασία, 1963, σ. 23

φόρος". Συνάγεται επομένως ότι απαιτείται η νόμιμη επιβολή και είσπραξη του φόρου, δηλαδή η ύπαρξη του τυπικού νόμου, που αποτελεί την έκφραση της λαϊκής θέλησης, έτσι ώστε η επιβολή του οικονομικού αυτού βάρους να εξαρτάται από τη θέληση εκείνων τους οποίους αφορά. Στενά συνδεδεμένη προς την αρχή της νομιμότητας του φόρου είναι η **αρχή της βεβαιότητας του φόρου**, που κατοχυρώνεται και αυτή με το άρθρο 78 παρ.1 του Συντάγματος. Αναφορές που παραπέμπουν στα ουσιώδη χαρακτηριστικά αυτής της αρχής παρατηρούμε στη διατύπωση το 1776 του Σκωτσέζου οικονομολόγου, Adam Smith στο έργο του Ο Πλούτος των Εθνών¹⁴ όπου αναφέρει: "...ο φόρος τον οποίο ο κάθε πολίτης υποχρεούται να πληρώσει πρέπει να είναι πάντοτε βέβαιος και δεν πρέπει ουδέποτε να είναι αυθαίρετος. Ο χρόνος και ο τρόπος πληρωμής και το πληρωτέο πόσο πρέπει να είναι σαφή και ορισμένα για τον φορολογούμενο καθώς και για οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο..." Όπως συνάγεται από την παραπάνω διατύπωση, η αρχή της βεβαιότητας του φόρου επιβάλλει, όπως τα ουσιώδη στοιχεία του φόρου να καθορίζονται στο νόμο κατά τρόπο απόλυτα σαφή¹⁵. Έτσι τίθενται σοβαροί φραγμοί στην αυθαιρεσία της εκτελεστικής εξουσίας και συγχρόνως δημιουργείται ένα αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ του φορολογούμενου και της φορολογούσας αρχής¹⁶.

Συνέπειες της αρχής της βεβαιότητας του φόρου είναι η δέσμια αρμοδιότητα των οργάνων της φορολογικής διοίκησης, η παραγραφή του δικαιώματος της φορολογικής αρχής προς έκδοση των καταλογιστικών πράξεων του φόρου και του προστίμου πράξεων, το μη ανακλητό της πράξης προσδιορισμού του φόρου και τέλος η απαγόρευση έκδοσης πράξης καταλογισμού υπό όρο ή αίρεση.

Στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι: "Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη ανάλογα με τις δυνάμεις τους", κατοχυρώνει ρητά τις δύο αρχές της φορολογικής δικαιοσύνης, ήτοι την αρχή της καθολικότητας του φόρου και την αρχή της φορολογικής ισότητας."

Κατά συνέπεια προκύπτει ότι το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την τυπική "μαθηματική" **φορολογική ισότητα**, δεν επιβάλλει την κατανομή των δημόσιων βαρών αριθμητικά, αλλά αναλόγως των δυνάμεων κάθε φορολογούμενου, ήτοι επιβάλλει την κατανομή των φορολογικών βαρών με βάση τη φοροδοτική ικανότητα εκάστου, δείκτης δε της φοροδοτικής ικανότητας, μετά την διαφοροποίηση στη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως του Συντάγματος που επήλθε με την συνταγματική αναθεώρηση του 1911, θεωρείται πλέον

¹⁴Σμιθ, Άνταμ (1991), *Έρευνα για τη Φύση και τα Αίτια του Πλούτου των Εθνών* (An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations). Μετάφραση-Εισαγωγή: Δημήτριος Καλιτσουνάκης. Πρόλογος: Πέτρος Γέμτος. (2η έκδοση)

¹⁵ Θεοχαρόπουλος Λ., (2002) *Φορολογικό Δίκαιο*, Γενικό

¹⁶ Φινοκαλιώτης Κ. *Φορολογικό Δίκαιο*, σ.148

όχι μόνο η περιουσία αλλά και το εισόδημα και γενικότερα η οικονομική δύναμη κάθε πολίτη.¹⁷

Τέλος απερίσπαστο στοιχείο έκφρασης της αρχής της φορολογικής δικαιοσύνης είναι η **αρχή της καθολικότητας του φόρου** της συνεισφοράς των πολιτών στα δημόσια βάρη χωρίς διακρίσεις.

1.3 ΕΙΔΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το είδος των φορολογικών ελέγχων φυσικών προσώπων περιγράφεται με τις ακόλουθες διατάξεις. Στο άρθρο 23 του Ν. 4174/13 "Εξουσίες Φορολογικής Διοίκησης" προβλέπονται οι μορφές του φορολογικού ελέγχου με σαφή διάκριση σε έλεγχο γραφείου και σε επιτόπιο φορολογικό έλεγχο:

2. Ο έλεγχος εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου που διενεργείται από τη Φορολογική Διοίκηση είναι δυνατόν να έχει τη μορφή φορολογικού ελέγχου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης ή επιτόπιου φορολογικού ελέγχου: α) Η φορολογική διοίκηση μπορεί να διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις και λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και έγγραφα και πληροφορίες που έχει στην κατοχή της ή με βάση τα βιβλία και λογιστικά αρχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο, κατόπιν σχετικού εγγράφου της φορολογικής διοίκησης. β) Η απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης για τη διενέργεια πλήρους επιτόπιου φορολογικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιείται στο φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Κάθε άλλος επιτόπιος φορολογικός έλεγχος είναι δυνατόν να διενεργείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Με πράξη του Γενικού Γραμματέα είναι δυνατόν να διενεργείται πλήρης επιτόπιος φορολογικός έλεγχος χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει διαπραχθεί φοροδιαφυγή. Ο Γενικός Γραμματέας δύναται με απόφασή του να ορίζει λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσης περίπτωσης. 3. Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων μπορεί με απόφασή του να ορίζει ειδικό τρόπο διενέργειας των ελέγχων, ενδεδειγμένες ελεγκτικές επαληθεύσεις, για ορισμένες ή και για όλες τις κατηγορίες των υπόχρεων, ανάλογα και με το αντικείμενο δραστηριότητας και το ύψος των οικονομικών δεδομένων, διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. "

¹⁷ Φινοκαλιώτης Κ. "Φορολογικό Δίκαιο", σελ. 134

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 4174/13 “ Είσοδος σε εγκαταστάσεις” οριοθετείται ο τόπος, χρόνος και η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που ακολουθούνται από τον φορολογικό ελεγκτή:

“3. Ο επιτόπιος φορολογικός έλεγχος διενεργείται στις εγκαταστάσεις του φορολογούμενου κατά το επίσημο ωράριο εργασίας της Φορολογικής Διοίκησης και μπορεί να παρατείνεται μέχρι την ολοκλήρωσή του. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να διενεργεί επιτόπιο φορολογικό έλεγχο και εκτός του επίσημου ωραρίου εργασίας εφόσον απαιτείται από το είδος των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή φορολογικού ελέγχου. Η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα και ο έλεγχος πραγματοποιείται μόνο με την παρουσία δικαστικού λειτουργού. 4. Η διάρκεια του επιτόπιου φορολογικού ελέγχου που προβλέπεται στην παράγραφο 1, δύναται να παραταθεί άπαξ κατά έξι (6) μήνες. Περαιτέρω παράταση μέχρι έξι (6) ακόμη μήνες είναι δυνατή σε εξαιρετικές περιπτώσεις.”

Σύμφωνα με τα ανωτέρω πλην του διαχωρισμού σε έλεγχο γραφείου και επιτόπιο έλεγχο υφίσταται η ουσιώδης διάκριση σε μερικό έλεγχο που αφορά σε ορισμένα ή σε ένα φορολογικό αντικείμενο και σε πλήρη έλεγχο που αφορά στο σύνολο των φορολογικών αντικειμένων και ενέχει θέση τακτικού – οριστικού ελέγχου όλων των φορολογικών αντικειμένων. Στην προκειμένη περίπτωση ο φορολογικός έλεγχος δεν μπορεί να επανέλθει στην ίδια φορολογική περίοδο και στο ίδιο φορολογικό αντικείμενο, εάν διενεργηθεί πλήρης φορολογικός έλεγχος.

Εξαιρέση αποτελεί η ύπαρξη νέων στοιχείων τα οποία δεν θα μπορούσαν να είναι γνωστά στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό πλήρη ή μερικό έλεγχο, που δίνουν τη δυνατότητα επανελέγχου της ίδιας φορολογικής περιόδου μόνο ως προς το συγκεκριμένο “νέο” στοιχείο και ως προς το φορολογικό αντικείμενο με το οποίο συσχετίζεται το “νέο” στοιχείο . Συγκεκριμένα κατά το άρθρο 25 του Ν. 4174/13 “ Είσοδος σε εγκαταστάσεις” 5. Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα επανελέγχου φορολογικής περιόδου ή υπόθεσης για την οποία έχει ήδη διενεργηθεί πλήρης έλεγχος, μόνον εάν προκύψουν νέα στοιχεία, από τα οποία προκύπτει ότι η φορολογική οφειλή υπερβαίνει αυτήν που είχε προσδιορισθεί κατόπιν του αρχικού ελέγχου. Ως «νέο στοιχείο» νοείται κάθε στοιχείο, το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη Φορολογική Διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

Κρίνεται σκόπιμο στο σημείο αυτό επί αναφοράς του ανωτέρω θέματος να αναφερθεί ο προσδιορισμός ως “νέου στοιχείου” που δίνεται με την σχετική ΠΟΛ 1194/2017 «Παροχή διευκρινίσεων για την αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχων μέσω επεξεργασίας

τραπεζικών λογαριασμών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περ. α' της παρ. 2 του άρθ. 68 του ν. 2238/1994 περί συμπληρωματικών στοιχείων».

“4. Για την ομοιόμορφη αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχων, διευκρινίζεται ότι οι πληροφορίες που έχουν περιέλθει στη Φορολογική Διοίκηση από την αλλοδαπή (όπως π.χ. τα χρηματοοικονομικά προϊόντα, λοιπές κινητές αξίες, διαφορές χαρτοφυλακίου, τραπεζικές κινήσεις, διαφορές υπολοίπων λογαριασμών), συνιστούν συμπληρωματικά στοιχεία, εφόσον, αφενός, η Φορολογική Διοίκηση αποδεδειγμένα δεν είχε και δικαιολογημένα δεν μπορούσε να τις έχει υπόψη της κατά την αρχική πενταετή προθεσμία παραγραφής, και, αφετέρου, διαπιστώνεται από τον έλεγχο μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη με βάση τα στοιχεία αυτά. Συνεπώς, δε θεωρείται πληροφορία από την αλλοδαπή και ως εκ τούτου δε συνιστά συμπληρωματικό στοιχείο, η πληροφορία, η οποία περιέρχεται σε γνώση της φορολογικής αρχής μέσω της επεξεργασίας του ημεδαπού τραπεζικού λογαριασμού ή από στοιχεία που προσκομίζει ο φορολογούμενος κατά την επεξεργασία του ημεδαπού τραπεζικού λογαριασμού και αφορούν τις ως άνω πληροφορίες (χρηματοοικονομικά προϊόντα κ.λπ.). Τέτοια είναι η περίπτωση ύπαρξης τραπεζικού λογαριασμού αλλοδαπής που τροφοδοτήθηκε από λογαριασμούς της ημεδαπής (εξερχόμενο έμβασμα) ή τροφοδότησε λογαριασμούς της ημεδαπής (εισερχόμενο έμβασμα)”

Η ως άνω διευκρινιστική απόφαση ενέχει ουσιώδη σημασία για τους τρέχοντες φορολογικούς ελέγχους καθώς αφήνει “ανοικτές” τις περιόδους προ 2012 για χρονικό διάστημα μίας δεκαετίας από τη στιγμή της διαπίστωσης της ύπαρξης “νέου στοιχείου”.

1.4 ΟΡΓΑΝΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ- ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

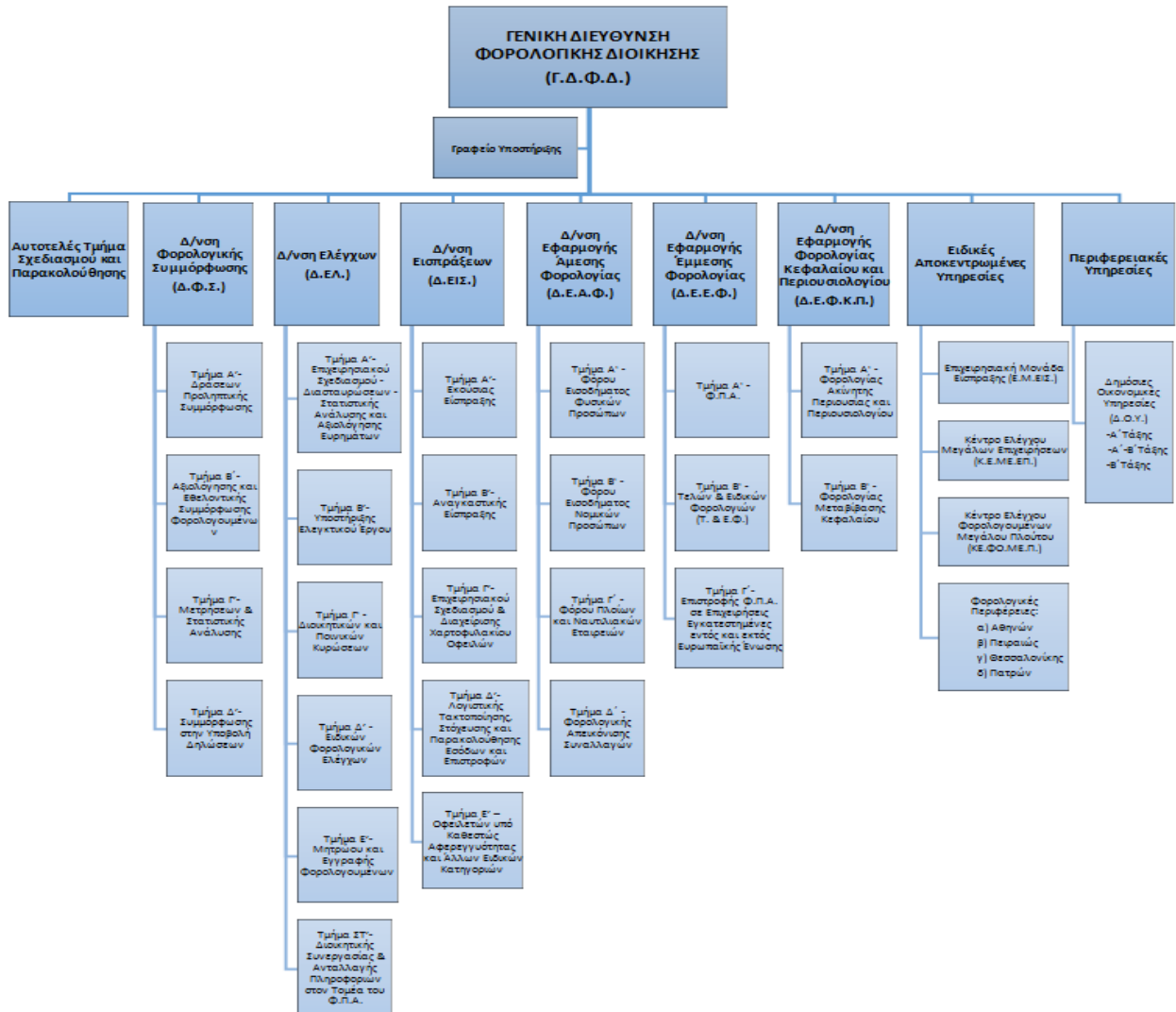
Η Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης (Γ.Δ.Φ.Δ.) της Α.Α.Δ.Ε. περιλαμβάνει εκείνες τις Υπηρεσίες που αναλαμβάνουν το έργο της διενέργειας φορολογικών ελέγχων. Αρμόδια όργανα για την διενέργεια μερικού ή πλήρους ελέγχου φυσικών προσώπων έχουν οριστεί από το Νόμο οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες και τα Ελεγκτικά Κέντρα.

Στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης εντάσσονται:¹⁸

- Έξι Κεντρικές Διευθύνσεις και ένα Αυτοτελές Τμήμα Σχεδιασμού & Παρακολούθησης.

¹⁸ “Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΑΔΕ”, 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού

- Τρεις Ειδικές Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες (Ε.Μ.ΕΙΣ., Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.).
- Τέσσερις Φορολογικές Περιφέρειες υπαγόμενες απευθείας στον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης.
- Εκατόν δεκαοκτώ Περιφερειακές Υπηρεσίες Δ.Ο.Υ.

Διάγραμμα 1.2: Οργανόγραμμα Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης

Μεταξύ των Υπηρεσιών που περιγράφονται στο σχεδιάγραμμα οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) και το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.) είναι επιφορτισμένες με τη διενέργεια ελέγχων φυσικών προσώπων.

Το Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.), αποτελεί Ειδική Αποκεντρωμένη Υπηρεσία φορολογικού ελέγχου, επιπέδου Διεύθυνσης, της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογικής Διοίκησης, που συστήθηκε και διαρθρώθηκε με τις διατάξεις της

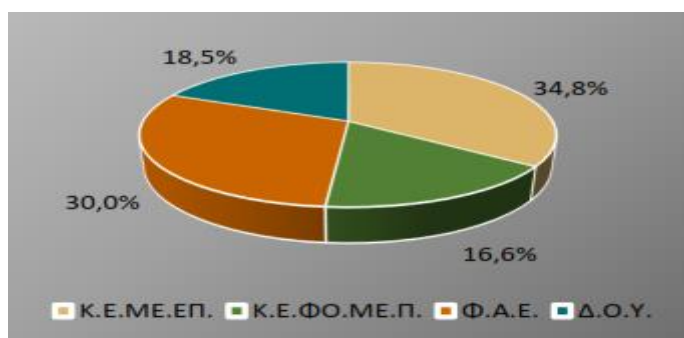
παραγράφου 1 του άρθρου 34 του ν. 4141/2013 (Α'81)¹⁹. Ειδικότερα, όσον αφορά στην έκταση της αρμοδιότητάς του προς έλεγχο αυτή περιοριστικά ορίζεται στην παρ. 1α : «Συνιστάται ειδική αποκεντρωμένη υπηρεσία φορολογικού ελέγχου επιπέδου Διεύθυνσης, με τίτλο «Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.)», η οποία υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, έχει έδρα στο Δήμο Αθηναίων και η κατά τόπον αρμοδιότητα του εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια. Στο Κέντρο Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου μεταφέρονται οι κατωτέρω αρμοδιότητες για τους φορολογουμένους μεγάλου πλούτου όλης της Επικράτειας...».

Οι επιχειρησιακοί στόχοι του Κέντρου Ελέγχου Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.) είναι οι παρακάτω:

- (α) Η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής.
- (β) Η αποτελεσματική είσπραξη των εσόδων, που αφορούν στους φορολογουμένους Μεγάλου Πλούτου όλης της Επικράτειας.

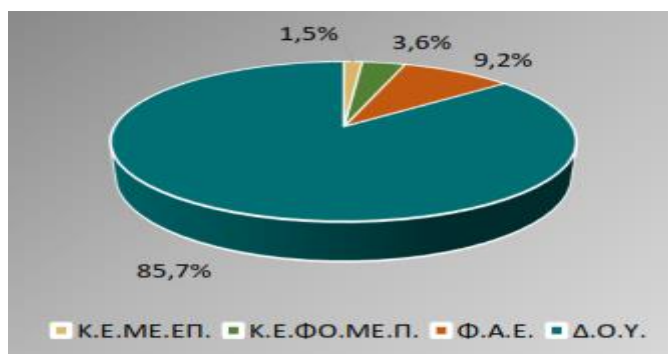
Η δράση του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. εστιάζει στον έλεγχο των φορολογουμένων μεγάλου πλούτου. Το πλήθος των ελέγχων που ολοκληρώθηκαν από το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ανήλθε σε 953 το 2017, υπερβαίνοντας κατά 278,2% το αποτέλεσμα έτους 2016. Η συνολική βεβαίωση φόρων και προστίμων ανήλθε σε 473,3 εκ. € το 2017, έναντι ετήσιου στόχου 750 εκ. € και είναι οριακά αυξημένη σε σχέση με το 2016.

Τα παρακάτω διαγράμματα δίνουν την εικόνα σε ποσοστά των αποτελεσμάτων της Υπηρεσίας επί του συνόλου Ελεγκτικών Υπηρεσιών σχετικά με:

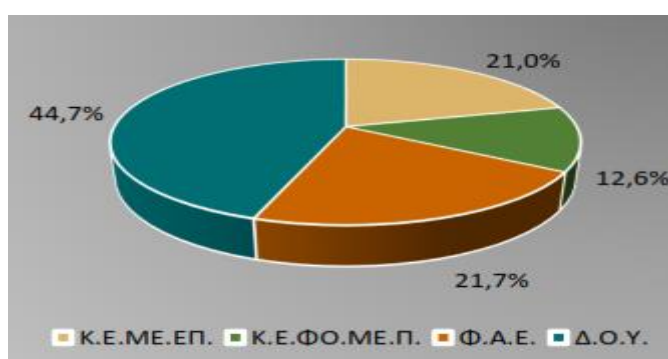

Διάγραμμα 1.3: Κατανομή εισπράξεων ολοκληρωμένων ελέγχων 2017 ανά Ελεγκτική Υπηρεσία

¹⁹ Σήμερα ισχύει η με αριθ. πρωτ. ΔΕΛ Β' 1136035 ΕΞ 2017/15.09.17 (ΦΕΚ Β 3278/18-09-2017) Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, με θέμα «Τροποποίηση της αριθ. ΔΕΛ Β' 1189202 ΕΞ 2016/28-12-2016 (Β' 4270) Απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων περί καθορισμού του αριθμού φορολογικών ελέγχων που θα διενεργηθούν κατά το έτος 2017»

Διάγραμμα 1.4: Κατανομή πλήθους ολοκληρωμένων ελέγχων 2017 ανά Ελεγκτική Υπηρεσία

Διάγραμμα 1.5: Κατανομή βεβαίωσης ολοκληρωμένων ελέγχων 2017 ανά Ελεγκτική Υπηρεσία

Ειδικότερα, το 2017 διενεργήθηκαν από το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.:

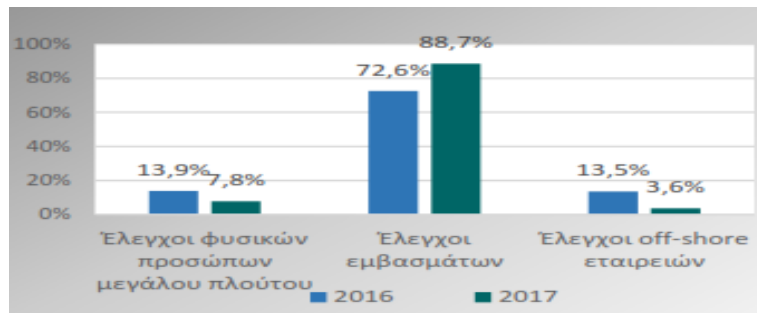
- 845 έλεγχοι υποθέσεων φορολογούμενων με εμβάσματα στο εξωτερικό, με βεβαίωση φόρων και προστίμων ύψους 489,11 εκ.
- 74 έλεγχοι φυσικών προσώπων μεγάλου πλούτου, με βεβαίωση φόρων και προστίμων ύψους 40,97 εκ.
- 34 έλεγχοι off-shore εταιρειών, με βεβαίωση φόρων και προστίμων ύψους 6,85 εκ.²⁰

Πίνακας 1.1: Αποτελέσματα ελεγκτικού έργου του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. (2016-2017)

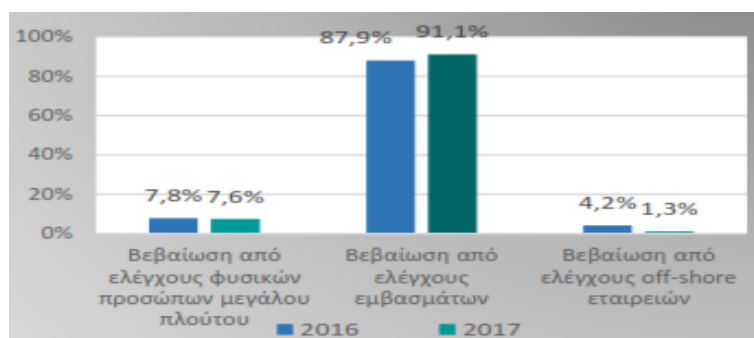
	Στόχος 2017	Αποτέλεσμα 2017	Αποτέλεσμα 2016
Πλήθος ολοκληρωμένων ελέγχων	750	953	252
Βεβαίωση (εκ. €)	750,0	473,3	472,6
Μέση βεβαίωση (εκ. €/υπόθεση)	-	0,50	1,88
Εισπράξεις (εκ. €)	-	57,0	59,8
Εισπραξιμότητα	23,50%	12,04%	12,66%

²⁰ "Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018", Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018).

Στα διαγράμματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται η κατανομή του πλήθους των ολοκληρωμένων ελέγχων και της αντίστοιχης βεβαίωσης από το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., ανά είδος ελέγχου, για τα έτη 2016 και 2017. Σύμφωνα με αυτά, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η διενέργεια ελέγχων εμβασμάτων, σε ποσοστό 72,6% το 2016 και 88,7% το 2017. Η βεβαίωση από ελέγχους εμβασμάτων αντίστοιχα καλύπτει το 87,9% της συνολικής βεβαίωσης το 2016 και το 91,1% το 2017.²¹

Διάγραμμα 1.6: Κατανομή ολοκληρωμένων ελέγχων του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ανά είδος ελέγχου

Διάγραμμα 1.7: Κατανομή βεβαίωσης ολοκληρωμένων ελέγχων του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ανά είδος ελέγχου

Αντίστοιχη Υπηρεσία που δρομολογεί ελέγχους μεγάλου πλούτου είναι για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το (IRS) στους κόλπους του οποίου λειτουργεί ειδικό ανακριτικό τμήμα με την επωνυμία “Wealth Squad”^{22,23} που αποσκοπεί στον έλεγχο του συνόλου των εισοδημάτων των φορολογουμένων μεγάλου πλούτου καθώς και στον έλεγχο των συνδεδεμένων με αυτούς νομικών οντοτήτων.²⁴

²¹ Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018”, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018).

²² Younge C. “Beware the IRS WEALTH SQUAD” διαθέσιμο στο δικτυακό https://www.gkgglaw.com/news_events/443-beware-irs-wealth-squad

²³ Evaluating the IRS Wealth Squad, By Charles P. Rettig, DECEMBER 2015–JANUARY 2016

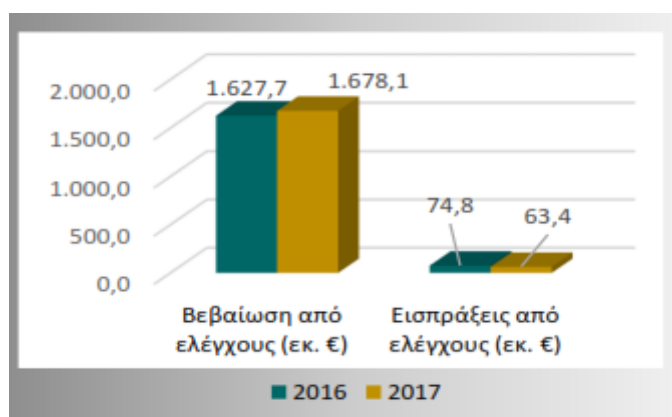
²⁴ Donovan J. (2016) “The IRS Wealth Squad: The Super-rich’s Worst Nightmare”, διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο, <https://money.howstuffworks.com/personal-finance/personal-income-taxes/irs-wealth-squad-superrich-worst-nightmare.htm>

Οι Δ.Ο.Υ. διενεργούν πλήρεις και μερικούς επιτόπιους (προληπτικούς) ελέγχους. Σύμφωνα με τον πίνακα που ακολουθεί, οι Δ.Ο.Υ. ολοκλήρωσαν συνολικά 3.605 πλήρεις ελέγχους το 2017, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 17,7% σε σχέση με το 2016 και 19.349 μερικούς ελέγχους το 2017, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξεως του 10,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.²⁵

Πίνακας 1.2: Αποτελέσματα ελεγκτικού έργου των Δ.Ο.Υ. (2016-2017)

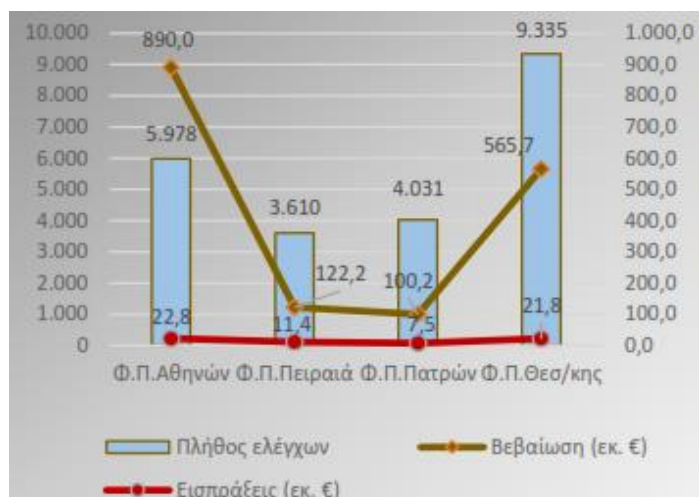
	Στόχος 2017	Αποτέλεσμα 2017	Αποτέλεσμα 2016
Πλήρεις έλεγχοι			
Πλήθος	2.700	3.605	3.062
Βεβαίωση (εκ. €)	1.000,0	1.312,1	1.234,6
Εισπράξεις (εκ. €)	-	29,0	39,2
Μερικοί έλεγχοι			
Πλήθος	17.090	19.349	17.507
Βεβαίωση (εκ. €)	700,0	365,9	393,0
Εισπράξεις (εκ. €)	-	34,4	35,6
Σύνολο ελέγχων			
Πλήθος	19.790	22.954	20.569
Βεβαίωση (εκ. €)	1.700,0	1.678,1	1.627,7
Εισπράξεις (εκ. €)	-	63,4	74,8
Εισπραξιμότητα	12,00%	3,78%	4,60%

Η βεβαίωση από ελέγχους των Δ.Ο.Υ. διαμορφώθηκε σε 1,68 δισ. € το 2017 και εμφάνισε μικρή αύξηση της τάξεως του 3,1% σε σχέση με το 2016. Η βεβαίωση από πλήρεις ελέγχους ανήλθε σε 1,31 δισ. €, υπερκαλύπτοντας τον ετήσιο στόχο ενώ η βεβαίωση από μερικούς ελέγχους ανήλθε σε 365,95 εκ. € και υπολείπεται κατά 47,7% του ετήσιου στόχου και κατά 6,9% του αποτελέσματος 2016.

Διάγραμμα 1.8: Βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα ποσά από ελέγχους των Δ.Ο.Υ. (2016-2017)

²⁵ "Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018", Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018)

Διάγραμμα 1.9: Αποτελέσματα ελέγχων Δ.Ο.Υ. ανά Φορολογική Περιφέρεια (2017)

Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Αξιολόγησης Ελέγχων και Ερευνών (ΔΙ.Π.Α.Ε.Ε.) συστάθηκε τον Νοέμβριο του 2015 και εποπτεύει και συντονίζει τις **Υπηρεσίες Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.)**, οι οποίες αποτελούν τον επιχειρησιακό της βραχίονα. Οι Υπηρεσίες Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.) συστάθηκαν αρχικά ως μια ενιαία υπηρεσία, τον Απρίλιο του 2014 ενώ τον Νοέμβριο του 2015 διαχωρίστηκαν σε τέσσερις περιφερειακές δομές, καλύπτοντας το σύνολο της επικράτειας: Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. Αττικής, Θεσσαλονίκης, Πάτρας και Ηρακλείου.

Κύριο έργο τους είναι η αποκάλυψη και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και της λαθρεμπορίας, μέσω της διαπίστωσης και της αντιμετώπισης κάθε μορφής απάτης σε βάρος των δημοσίων εσόδων. Ο επιχειρησιακός τους σχεδιασμός περιλαμβάνει τη διενέργεια μερικών επιτόπιων ελέγχων, ερευνών καθώς και την εκτέλεση εισαγγελικών παραγγελιών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των μερικών επιτόπιων ελέγχων, ανά Υ.Ε.Δ.Δ.Ε., για το 2017. Συνολικά διενεργήθηκαν 17.329 μερικοί επιτόπιοι έλεγχοι από τις 4 Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. Από αυτούς, οι 5.566 έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν κατά τη θερινή περίοδο 01/07-30/09/2017, με την εντοπισθείσα παραβατικότητα να ανέρχεται σε 61,17%.²⁶

Πίνακας 1.3: Αποτελέσματα μερικών επιτόπιων ελέγχων, ανά Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. (2017)

²⁶ "Εκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018", Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018)

Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.	Έλεγχοι διακίνησης		Εμφανείς έλεγχοι	Στοχευμένοι μερικοί επιτόπιοι	
	Πλήθος	% Παραβατικότητας		Πλήθος	Πλήθος
Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. ΑΤΤΙΚΗΣ	2.738	70,64%	1.761	1.936	60,95%
Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. ΘΕΣ/ΚΗΣ	2.677	52,67%	214	1.645	57,69%
Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. ΠΑΤΡΑΣ	2.154	52,88%	1.478	459	50,76%
Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.959	61,46%	2	306	28,76%
ΣΥΝΟΛΑ	9.528	59,69%	3.455	4.346	56,37%

Στο διάγραμμα 1.10 που ακολουθεί παρουσιάζεται, το πλήθος των ολοκληρωμένων ελέγχων.

Διάγραμμα 1.10: Πλήθος ολοκληρωμένων ελέγχων των Υ.Ε.Δ.Δ.Ε. (2016-2017)

Οι εξουσιοδοτικές διατάξεις του νόμου που οριοθετούν την αρμοδιότητα για την διενέργεια φορολογικών ελέγχων τεκμηριώνονται ως εξής. Σύμφωνα με τον νόμο Ν. 2238/94 στο Άρθρο 66 "Φορολογικός έλεγχος" ορίζεται ότι: "1. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ελέγχει την ακρίβεια των επιδιδόμενων δηλώσεων και προβαίνει σε έρευνα για την εξακρίβωση των υπόχρεων που δεν έχουν υποβάλει δήλωση. Για το σκοπό αυτόν δικαιούται:..." Συνεπώς αρμόδιο όργανο για τους ελέγχους υποδεικνύεται ο Προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ., ο οποίος ελέγχει την ακρίβεια των επιδιδόμενων φορολογικών δηλώσεων, ζητά και λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε εγγράφου ή στοιχείου είναι απαραίτητο στο φορολογικό έλεγχο, προβαίνει σε έρευνα για την εξακρίβωση των υπόχρεων που δεν έχουν υποβάλει δήλωση και λαμβάνει γνώση, ελέγχει και θεωρεί όλα τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία²⁷.

Γίνεται αντιληπτό ότι λόγω της αδυναμίας να επιληφθεί ο ίδιος όλων των φορολογικών ελέγχων, προβλέπεται η δυνατότητα ορισμού άλλου υπαλλήλου ως ελεγκτικού οργάνου²⁸.

²⁷ Βλ. άρθρα 66 Ν. 2238/1994, 48 Ν. 2859/2000, 73 Ν. 2961/2001 και 36 Π.Δ. 186/1992

²⁸ Πανταζόπουλος Π., (2006), "Οι έλεγχοι των φορολογικών αντικειμένων- Είδη και όργανα", Επιχείρηση, τ. 11, (σελ. 1461)

Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται και η σύσταση Ειδικών Ελεγκτικών Κέντρων προς διενέργεια φορολογικών ελέγχων με απαραίτητη προϋπόθεση η συγκρότησή τους να ορίζεται ρητά με σχετική Απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης με την οποία θα προβλέπεται η χωρική τους αρμοδιότητα, η οργάνωση, η στελέχωση και ο τρόπος λειτουργίας τους.

Η ύπαρξη σχετικής εντολής προβλέπεται επίσης με το ίδιο άρθρο στην παρ. 1 περ. ε όπου ορίζεται ότι: " ε) Να ενεργεί, είτε ο ίδιος, είτε ο οριζόμενος με έγγραφη εντολή του υπάλληλος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, ελεγκτικές επαληθεύσεις στα βιβλία και στοιχεία επιτηδευματία αρμοδιότητας άλλου προϊσταμένου δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας, που έχει την έδρα του στην ίδια πόλη ή στον ίδιο νομό, για να διαπιστώνει την ακρίβεια των δεδομένων των βιβλίων και στοιχείων επιτηδευματία δικής του αρμοδιότητας." Η εντολή οφείλει να είναι έγγραφη και ειδική, με την έννοια του καθορισμού του προσώπου που θα ελεγχθεί, του αντικειμένου του ελέγχου και των οικονομικών ετών²⁹. Έχει κριθεί ότι τυχόν πλημμέλειες περί την υπογραφή της εντολής ελέγχου, δεν επηρεάζουν τη νομιμότητα της έκθεσης ελέγχου ή της πράξης προσδιορισμού αποτελεσμάτων που στηρίζεται σε αυτήν, εφόσον η έκθεση ελέγχου ή επανελέγχου θεωρείται και υπογράφεται από τον αρμόδιο Προϊστάμενο Δ.Ο.Υ.³⁰

1.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΛΕΓΧΟ

Η επιλογή των ελεγχόμενων υποθέσεων τεκμηριώνεται και θεσμοθετείται με τις διατάξεις του ν. 4174/2013 άρθρο 26 όπου ορίζεται ότι: "1. Οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα, επιλέγονται με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων και δεν δημοσιοποιούνται.

2. α. Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, η οποία εκδίδεται έως το τέλος κάθε έτους και δύναται να τροποποιηθεί οποτεδήποτε, καθορίζεται ο αριθμός των μερικών ή και πλήρων ελέγχων που θα διενεργούνται εντός του επόμενου έτους κατά προτεραιότητα, με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου, στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές πληροφόρησης ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, με βάση άλλα κριτήρια, σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ελεγκτών κατά το χρόνο έκδοσης της απόφασης και του αριθμού των διενεργηθέντων ελέγχων κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες από τον μήνα έκδοσης της απόφασης. Στην απόφαση ορίζεται,

²⁹ Βλ. άρθρο 66 παρ. 1 περ. δ' και ε' του ΚΦΕ και Φινοκαλιώτη Κ., Φορολογικό Δίκαιο, ό.π. υποσημ. 2, σελ. 274.

³⁰ Βλ. ΣτΕ 1600/1990

επίσης, το ποσοστό των πλήρων και μερικών ελέγχων για φορολογικά έτη, χρήσεις, υποθέσεις, περιόδους ή υποχρεώσεις που αφορούν στην τελευταία πενταετία, συμπεριλαμβανομένου και του έτους έκδοσης της απόφασης, το οποίο δεν μπορεί να υπολείπεται του ποσοστού 70% του συνόλου πλήρων και μερικών ελέγχων, αντίστοιχα, των κατά προτεραιότητα ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα. Ειδικά, για το έτος 2016 το ανωτέρω ποσοστό ορίζεται σε 50% και για το έτος 2017 σε 60%. β. Για ελέγχους που διενεργούνται από 1.1.2018, ποσοστό τουλάχιστον 75% των ελέγχων που ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α' της παρούσας παραγράφου, αφορούν κατ' αρχήν σε ελέγχους της τελευταίας τριετίας για τις οποίες έχει λήξει η προθεσμία υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος. Οι έλεγχοι του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να επεκτείνονται στα δύο προηγούμενα, πέραν της τελευταίας τριετίας, φορολογικά έτη ή χρήσεις, με βάση κριτήρια κατά τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι η επιλογή των υποθέσεων συγκαταλέγεται ως μία εκ των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με βάση κριτήρια τα οποία δεν δύναται να αποσαφηνιστούν καθώς δεν δημοσιοποιούνται κατά τα αναγραφόμενα στην διάταξη του Νόμου. Η κατάταξη των υποθέσεων ανάλογα με τη σπουδαιότητά τους θέτει και την υποψηφιότητά τους προς έλεγχο.

Η διαδικασία επιλογής των υποθέσεων προς έλεγχο από τις ξένες ελεγκτικές αρχές (IRS) ανατρέχοντας σε πηγές διεθνούς βιβλιογραφίας, διαπιστώνεται ότι επίσης αποτελεί έναν τομέα για τον οποίον δεν αποκαλύπτονται τα κριτήρια επιλογής σύμφωνα με τα οποία δρομολογούνται οι έλεγχοι διαφόρων κατηγοριών φορολογουμένων.³¹ Παρόλα αυτά κοινή διαπίστωση που απορρέει από την καταγεγραμμένη στο διαδίκτυο αρθρογραφία είναι ότι οι έχοντες υψηλά εισοδήματα είναι οι πλέον πιθανοί στόχοι προς έλεγχο των ξένων ελεγκτικών υπηρεσιών.³²

Η σειρά προτεραιοποίησης των υποθέσεων τίθεται με απόφαση του Διοικητή κοινοποιείται επισήμως στην Αρμόδια Ελεγκτική Υπηρεσία και εν συνεχεία οι υποθέσεις διοχετεύονται στους ελεγκτές βεβαίωσης από τον Προϊστάμενο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ο οποίος εξουσιοδοτείται προς έκδοση των σχετικών εντολών ελέγχου. Η παραλαβή των υποθέσεων διενεργείται ενυπόγραφα από τους ελεγκτές οι οποίοι δεσμεύονται με σχετική διάταξη για την διενέργειά των ελέγχων εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, ήτοι για εκάστη

³¹ Kerri A. R. (2016), Source: Internal Revenue Service Data Book, 2015, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://time.com/money/4264338/audit-red-flags/>

³² Frank R. @ robtf Frank (2017) "Wealthy Americans are more likely to be audited by the IRS"; διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο <https://www.cnn.com/2017/04/18/wealthy-americans-are-more-likely-to-have-their-taxes-audited-by-the-irs.html> (19/05/2018)

ετήσια προτεραιοποίηση ως χρόνος που έχουν στη διάθεσή τους οι ελεγκτές ορίζεται το τέλος του τρέχοντος ημερολογιακού έτους εντός του οποίου παραλαμβάνουν τις εντολές ελέγχου.

Κρίνεται δε σκόπιμο στο σημείο αυτό να αξιολογηθεί το ιδιαίτερα στενό χρονικό πλαίσιο στο οποίο θα πρέπει οι αρμόδιοι υπάλληλοι να διενεργήσουν μεγάλο πλήθος ελεγκτικών ενεργειών, διαδικασιών και επαληθεύσεων. Ο ελεγκτικός μηχανισμός της Φορολογικής Διοίκησης καταβάλλει τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια να ανταποκριθεί στις δημιουργημένες απαιτήσεις του ρόλου του, ενώ πάντα δεν διαφαίνεται ότι κατά τη διαδικασία της στόχευσης των υποθέσεων συνεκτιμώνται οι απαιτούμενες ελεγκτικές ενέργειες, καθώς προκύπτει κατά την εξέλιξη του ελέγχου ότι αυτές δεν έχουν προσδιοριστεί ρητά από τον νόμο. Παρόλα αυτά η προσπάθεια της Φορολογικής Διοίκησης προς τις καινοτόμες διαδικασίες μέσω θεσμοθέτησής τους χρήζει επιβράβευσης καθώς επιχειρεί να επιτύχει εντός σύντομου χρονικού διαστήματος την εξυγίανση χρόνιων δυσχερειών του φορολογικού ελέγχου που πηγάζουν από την πολυσύνθετη φορολογική νομοθεσία του Ελληνικού Κράτους.

Με την παραλαβή της εντολής ελέγχου από τον αρμόδιο υπάλληλο νοείται και η έναρξη του ελέγχου για τις υποθέσεις που εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 21 του ν. 4172/2013 περί ελέγχου φυσικών προσώπων για προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΩΝ ΣΤΑΔΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

2.1. ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Α΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Αφετηρία του φορολογικού ελέγχου αποτελεί η έκδοση της εντολής ελέγχου από τον Προϊστάμενο της Φορολογικής Αρχής.

Η εντολή ελέγχου είναι έγγραφη καθώς και κάθε ενδεχόμενη τροποποίηση της ενώ περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- α) τον τίτλο της εκδούσας φορολογικής αρχής
- β) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,
- γ) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου ή των υπαλλήλων στους οποίους, ανατέθηκε ο φορολογικός έλεγχος,
- δ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου,
- ε) τη φορολογική περίοδο
- ζ) το είδος ή τα είδη φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος, (εφόσον πρόκειται για μερικό έλεγχο ενδέχεται να αφορά σε ένα είδος σε αντίθεση με τον πλήρη έλεγχο ο οποίος αναφέρεται σε όλα τα είδη αναλόγως με το πρόσωπο που ελέγχεται)
- στ) το χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.
- η) το είδος ελέγχου «γραφείου » ή « επιτόπιος »
- θ) την αιτία ελέγχου (για παράδειγμα έλεγχος εμβασμάτων, έλεγχος κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας κ.λπ.)
- ι) την υπογραφή του αρμόδιου προϊσταμένου

Η εντολή ελέγχου κοινοποιείται στο ελεγχόμενο φυσικό πρόσωπο, κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 4174/13 (Κ.Φ.Δ.) "Κοινοποίηση πράξεων" : *1. Η*

κοινοποίηση πράξεων που εκδίδει, σύμφωνα με τον Κώδικα, η Φορολογική Διοίκηση προς φορολογούμενο ή άλλο πρόσωπο, γίνεται εγγράφως ή ηλεκτρονικώς. 2. Εάν η πράξη αφορά φυσικό πρόσωπο, η κοινοποίηση συντελείται εφόσον: **α)** κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ν. 3979/2011 ή στο λογαριασμό του εν λόγω προσώπου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του ή του φορολογικού εκπροσώπου του στο πληροφοριακό σύστημα της Φορολογικής Διοίκησης, την οποία ακολουθεί ηλεκτρονική ειδοποίηση στη δηλωθείσα διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του, **β)** αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου, ή **γ)** επιδοθεί στο εν λόγω πρόσωπο, κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, μόνο εφόσον δεν είναι δυνατή η επίδοση με άλλον τρόπο. Η κοινοποίηση σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά το προηγούμενο εδάφιο, θεωρείται νόμιμη, εφόσον γίνει στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου.... 4. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα έγγραφα που έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα ή πράξεις προσδιορισμού φόρου του άρθρου 32 του παρόντος Κώδικα μπορούν να κοινοποιούνται με απλή επιστολή.”

Με πρόσφατη απόφαση της Φορολογικής Αρχής ΠΟΛ 1037/2018³³ που αφορά στην παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου προβλέπεται ότι: “ 1. Αναφορικά με την κοινοποίηση στον φορολογούμενο της εντολής φορολογικού ελέγχου προς τον σκοπό εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν.4174/2013, όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 49 του ν.4509/2017 και των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν.4512/2018, διευκρινίζεται ότι η εντολή ελέγχου κοινοποιείται στον φορολογούμενο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Κ.Φ.Δ., πριν την έναρξη του φορολογικού ελέγχου και σε κάθε περίπτωση εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την έκδοσή της. Διευκρινίζεται ότι κοινοποίηση της εντολής ελέγχου ή της πρόσκλησης του άρθρου 14 του Κ.Φ.Δ. δύναται να διενεργηθεί και στο κατάστημα της υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ. ή Ελεγκτικό Κέντρο) που την εξέδωσε, με τη συναίνεση του προσώπου προς το οποίο αυτή γίνεται (σχετ. άρθρο 47 παρ. 1 του Κ.Δ.Δ.) ...γ. Στις περιπτώσεις φορολογικού ελέγχου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 παρ. 2 του Κ.Φ.Δ. η εντολή φορολογικού ελέγχου κοινοποιείται στον φορολογούμενο πριν από την έναρξη των ελεγκτικών ενεργειών (π.ρ. πριν την αποστολή αιτημάτων του άρθρου 15 του ν.4174/2013 ή πριν την διενέργεια των ελεγκτικών επαληθεύσεων με βάση τις οικονομικές

³³ ΠΟΛ 1037/2018: «Παροχή οδηγιών για την κοινοποίηση των εντολών ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 397 και 398 παρ. 1 του ν. 4512/2018 (Α' 5) αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 18, 19 και 72 παρ. 18 του ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας- Κ.Φ.Δ., Α' 170).»

καταστάσεις, δηλώσεις, και λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και τα έγγραφα και πληροφορίες που έχει στην κατοχή της η φορολογική διοίκηση) και σε κάθε περίπτωση εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την έκδοσή της. Ο προϊστάμενος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας δύναται να αφίσταται της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου σε εξαιρετικές περιπτώσεις με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή του. 2. Σε περιπτώσεις που με αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων ή της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ακυρώνονται οριστικές πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου για τυπικές πλημμέλειες και η σχετική υπόθεση αναπέμπεται στη Φορολογική Διοίκηση για επανάληψη διαδικασίας, εφόσον εκδοθεί εντολή ελέγχου σε εκτέλεση των αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων ή της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, αυτή κοινοποιείται στον φορολογούμενο εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την έκδοσή της. ”

Τεκμαίρεται από τα ανωτέρω η ουσιώδης σημασία της τήρησης της προβλεπόμενης διαδικασίας κοινοποίησης της εντολής ελέγχου καθώς μπορεί η μη έγκυρη και έγκαιρη κοινοποίησή της να προκαλέσει την ακυρότητα των εκδοθέντων πράξεων προσδιορισμού του φόρου για λόγους τυπικής πλημμέλειας και την επανάληψη της διαδικασίας. Το αποτέλεσμα αυτό οδηγεί σε καθυστερήσεις και αναποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου καθώς κωλύεται η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης των φόρων κατά το χρόνο που απαιτείται.

2.2. ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ – ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ-

Β΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Όπως προαναφέρθηκε η κοινοποίηση της εντολής ελέγχου αποτελεί την έναρξη του φορολογικού ελέγχου και οριοθετεί τα αντικείμενα και τη χρονική διάρκειά του. Το δεύτερο στάδιο είναι η συλλογή πληροφοριών και η προετοιμασία του φακέλου της υπόθεσης κατά την οποία δύνανται να περιλαμβάνονται όλες ή ορισμένες από τις ακόλουθως αναφερόμενες ενέργειες:

- Επισκόπηση του ανακτώμενου μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος ELENXIS ‘προφίλ’ του ελεγχόμενου στο οποίο περιλαμβάνονται τα εξής πεδία πληροφοριών του μητρώου (προσωπικά στοιχεία του ελεγχόμενου, αντικείμενο δραστηριοποίησής, εγκαταστάσεις επιτηδεύματος εσωτερικού-εξωτερικού, συσχετιζόμενα Α.Φ.Μ δηλωθέντα από τον ίδιο ή τρίτα πρόσωπα, συμμετοχές σε επιχειρήσεις), του εισοδήματος (δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα, καθαρά κέρδη ή ζημιές, επιδοτήσεις –

επιχορηγήσεις, αγορές – εισαγωγές – ενδοκοινοτικές αποκτήσεις, απογραφή έναρξης /λήξης, πληροφορίες για εμβάσματα), του ΦΠΑ(υποβληθείσες και μη εκκαθαριστικές και περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ, απαλλαγές, αιτήσεις επιστροφής ή απαλλαγής, και αποφάσεις αυτών, υποβολή listing, διαφορές vies, υποβολή intrastat), οφειλές ανεπίδεκτες είσπραξης, εκκρεμείς οφειλές, συνυπόχρεοι χρεών, ληξιπρόθεσμες δόσεις, δόσεις σε αναστολή και ρυθμίσεις αυτών, ενδείξεις πλαστών και εικονικών στοιχείων, θεωρημένα βιβλία και στοιχεία, στοιχεία και απώλειες φορολογικών ταμειακών μηχανών, κατασχεθέντα, παραβάσεις, υποβολή συγκεντρωτικών καταστάσεων), δίνεται επίσης η εικόνα των περαιωμένων χρήσεων, ιστορικό των προγενέστερων και παρόντων ελέγχων καθώς και των υφιστάμενων δελτίων πληροφοριών, τα αυτοκίνητα ιδιοκτησίας του, τέλος υφίστανται πληροφορίες μεταβολών των πληροφοριακών στοιχείων του φυσικού προσώπου, της επιχείρησης, των εγκαταστάσεων του επιτηδευματός τους και των συμμετοχών του.

- Κατάστρωση των αποτελεσμάτων βάσει δήλωσης σε περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο αποκτά εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Σε περίπτωση που ελέγχονται χρήσεις παλαιότερες (έως και 2013) υφίσταται υποχρέωση του ελεγκτή με ειδικό έγγραφο "παράδοσης φακέλου" να μεταβεί στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και να παραλάβει τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος για τις ελεγχόμενες χρήσεις και κάθε άλλο πρόσφορο στοιχείο – έγγραφο (π.χ. φάκελο τεκμηρίωσης εμβασμάτων) που άπτεται των διατάξεων σύμφωνα με τις οποίες διενεργείται ο έλεγχος.
- Ο ελεγκτής διενεργεί αλληλογραφία με υπηρεσίες του Υπουργείου ήτοι: αποστέλλει έγγραφα χορήγησης στοιχείων προς τη Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Δ.ΗΛΕ.Δ) σχετικά με διασταυρώσεις που έχουν διενεργηθεί και αφορούν στις υποβληθείσες δηλώσεις εισοδήματος όπως τα ενοίκια που έχουν δηλώσει οι αντισυμβαλλόμενοι των ελεγχόμενων αναλυτικά κατά μισθωτή και ανά έτος, τα δηλωθέντα ιδιότητα Ε.Ι.Χ., σκάφη αναψυχής, έξοδα δαπανών διαβίωσης ή και αγοράς περιουσιακών στοιχείων και κάθε είδους δαπάνη του ελεγχόμενου που διασταυρώνεται από τα πληροφοριακά συστήματα της Φορολογικής Διοίκησης.

Η Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, επικουρεί το έργο του ελέγχου και ως προς τη γνωστοποίηση στοιχείων εμβασμάτων που έστειλε ο ελεγχόμενος στο εξωτερικό και συγκεκριμένα δίνονται πληροφορίες για το υποκατάστημα της εγχώριας τράπεζας που απέστειλε το έμβασμα, τον εντολέα/αποστολέα, το ποσό και το νόμισμα, την

ημερομηνία αποστολής, την χώρα προορισμού, το υποκατάστημα της τράπεζας στην αλλοδαπή, τον αποδέκτη, τον αριθμό και τους δικαιούχους του λογαριασμού.

- Μείζονος σημασίας είναι οι διαδικασίες για αμοιβαία διοικητική συνδρομή όπως αυτές ορίζονται και ισχύουν με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου 29 του ΚΦΔ "Αμοιβαία διοικητική συνδρομή :". *Ως προς την αμοιβαία διοικητική συνδρομή συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών ελέγχων εφαρμόζονται οι διατάξεις των Κεφαλαίων Α' έως και Η' του ν. [4170/2013](#) (Α' 163), που ενσωμάτωσαν στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία του Συμβουλίου 2011/16/ΕΚ, του ν. [4153/2013](#) (Α'116) για την κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα, των διεθνών συμβάσεων, όπως κυρώνονται και ισχύουν με τις διατάξεις εφαρμογής τους και τα σχετικά σχόλια του ΟΟΣΑ, καθώς και τη νομοθεσία σχετικά με την αμοιβαία διοικητική συνδρομή."* Η νέα τάξη πραγμάτων επιτάσσει τη συνεργασία μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής καθώς και της προστασίας της ακεραιότητας των φορολογικών συστημάτων.

*"Η Διεθνής Διοικητική Συνεργασία διενεργείται μόνον μεταξύ των Αρμοδίων Αρχών, που έχουν ορισθεί για τον λόγο αυτόν βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας των συμβαλλομένων κρατών. Η Αρμόδια Αρχή είναι υπεύθυνη για την επικοινωνία και την ποιοτική συνεργασία με τις αλλοδαπές Αρμόδιες Αρχές, διασφαλίζοντας ότι οι κανόνες που περιβάλλουν τη διοικητική συνεργασία τηρούνται και εφαρμόζονται με συνέπεια. Αρμόδια Αρχή για τη Διεθνή Διοικητική Συνεργασία στον τομέα της άμεσης φορολογίας κατ' εφαρμογή του ισχύοντος νομικού πλαισίου και βάσει του Οργανισμού της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Δ. ΟΡΓ.Α 1036960 ΕΞ 2017, ΦΕΚ 968), έχει οριστεί η Δ/ση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, και Κεντρικό Γραφείο Διασύνδεσης το Τμήμα Γ' Διεθνούς Διοικητικής Συνεργασίας."*³⁴

Σύμφωνα με τα ανωτέρω η συνεργασία του ελέγχου με την Δ/ση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (Δ.Δ.Ο.Σ.) εξασφαλίζει με κάθε λεπτομέρεια την πληροφόρηση του ελέγχου για τη δραστηριοποίηση του ελεγχόμενου στο εξωτερικό σε χώρες με τις οποίες η Ελλάδα έχει συνάψει συμβάσεις διμερών σχέσεων. Στην

³⁴ ΠΟΛ 1056/2018 Θέμα: «Κοινοποίηση των διατάξεων του άρθρου 29 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όπως ισχύει, και παροχή οδηγιών και υποδειγμάτων για την εφαρμογή της Διεθνούς Διοικητικής Συνεργασίας στο πεδίο της άμεσης φορολογίας, αναφορικά με την ανταλλαγή πληροφοριών κατόπιν αιτήματος, την αυθόρμητη ανταλλαγή πληροφοριών, τη διοικητική κοινοποίηση εγγράφων και την ανατροφοδότηση»

περίπτωση αυτή ο ελεγκτής οφείλει σε περίπτωση που υπάρχουν διαπιστωμένες ενδείξεις φοροδιαφυγής, (όπως πχ η ύπαρξη τραπεζικών λογαριασμών σε Τράπεζες του εξωτερικού στους οποίους τοποθετούνται και επενδύονται τα εξερχόμενα εμβάσματα ή η ύπαρξη άλλων επενδυτικών δραστηριοτήτων συνδεδεμένων με τα εξερχόμενα κεφάλαια όπως αγοραπωλησία ακινήτων ή χρηματιστηριακών αξιών, ή τα δημιουργούμενα κεφάλαια από μη δηλωθείσα επιχειρηματική δραστηριότητα στο εξωτερικό), να επικοινωνήσει εγγράφως με τη Δ.Δ.Ο.Σ. τηρώντας τον τύπο του εγγράφου που προβλέπεται από την προαναφερθείσα ΠΟΛ1056/2018.

- Σε περίπτωση που δεν προσκομίζονται στοιχεία για επένδυση ή κίνηση λογαριασμού ημεδαπής ή αλλοδαπής, λόγω αντικειμενικής αδυναμίας προσκόμισης των σχετικών δικαιολογητικών (για παράδειγμα, γιατί έχει παρέλθει ο χρόνος που η τράπεζα ή άλλο ίδρυμα έχει υποχρέωση διαφύλαξης των σχετικών αρχείων), γίνονται δεκτοί οι ισχυρισμοί του ελεγχόμενου, εκτός αν η φορολογική Αρχή αιτιολογημένα απορρίψει αυτούς στη βάση άλλων στοιχείων που διαθέτει.³⁵
- Ο έλεγχος υποχρεούται να απευθυνθεί και σε άλλες Υπηρεσίες της Φορολογικής Διοίκησης προκειμένου να αντλήσει τα ζητούμενα στοιχεία του φακέλου της διενεργούμενης υπόθεσης όπως η Υπηρεσία Ερευνών και Διασφάλισης Δημοσίων Εσόδων Αττικής (Υ.Ε.Δ.Δ.Ε.) στην οποία ανατέθηκε η αρμοδιότητα διενέργειας των προληπτικών ελέγχων που αποτελούσαν αντικείμενο του Σ.Δ.Ο.Ε. και επομένως μέσω αυτής αντλούνται πληροφοριών περί των παραβάσεων στις οποίες έχει υποπέσει κατά το ελεγχόμενο χρονικό διάστημα ο ελεγχόμενος.
- Επίσης στο πεδίο του ελέγχου φυσικών προσώπων ο ελεγκτής ανακτά την πληροφόρηση των τραπεζικών λογαριασμών του ελεγχόμενου μέσω του συστήματος Ειδικού Λογισμικού Αυτοματοποιημένου Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας (Ε.Λ.Α.Ε.Π.Π.) του οποίου η συνεισφορά θα αξιολογηθεί σε ξεχωριστό κεφάλαιο. Η πρόσβαση στα δεδομένα αυτά επέρχεται αυτόματα με την έκδοση της εντολής ελέγχου στον ελεγκτή και αποτελούν στοιχεία απόρρητα στα οποία αποκλειστική χρήση και αξιοποίηση επί του συνόλου αυτών επιτρέπεται μόνο στον ταυτοποιημένο και συσχετιζόμενο με συγκεκριμένη εντολή ελέγχου υπάλληλο.
- Η άμεση συνεργασία του ελεγκτή με τις Συστημικές Τράπεζες αποτελεί μία ακόμη δυνατότητα του ελέγχου καθώς τα τραπεζικά δεδομένα των ελεγχόμενων για τις

³⁵ "Οι δέκα εντολές Πιτσιλή προς τους ελεγκτές για άμεση εφαρμογή" (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο (15/05/2018)

φορολογικές περιόδους 2015 και εντεύθεν αντλούνται μέχρι την δημοσίευση της παρούσης εργασίας αποκλειστικά από τις ίδιες της Τράπεζες. Η εναλλακτική επιλογή του ελέγχου στο πεδίο αυτό είναι η χρήση του Σ.Μ.Τ.Α.³⁶, που αποτελεί το σύστημα μέσω του οποίου οι Ελεγκτικές Υπηρεσίες μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων συνδέονται on line με τις συστημικές τράπεζες και με ειδικά αιτήματα σε αυτές αντλείται το σύνολο της πληροφορίας που αφορά σε τραπεζικούς λογαριασμούς των ελεγχόμενων.

- Τέλος αντλούνται πληροφορίες από τρίτους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 15 ΚΦΔ ν. 4174/13. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη διάταξη του νόμου ο ελεγκτής δύναται κατά περίπτωση να απευθυνθεί σε άλλες κρατικές υπηρεσίες και φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και εισαγγελικών Υπηρεσιών, σε τρίτα πρόσωπα, όπως επιμελητήρια, συμβολαιογράφους, υποθηκοφύλακες, κτηματολογικά γραφεία, προς τις υπηρεσίες Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (προς τρίτα συνεργαζόμενα ή συνδεδεμένα πρόσωπα ή νομικές οντότητες με τις οποίες ο ελεγχόμενος συνεργάζεται ή συναλλάσσεται και επί εντοπισμένων και ειδικών θεμάτων να ζητήσει τη συνεργασία τους). Στο σημείο αυτό επισημαίνεται η υποχρέωση ύπαρξης ειδικής άδειας από τον αρμόδιο Εισαγγελέα όταν οι πληροφορίες προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο και διαφέρουν από τα οριζόμενα της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του Κ.Φ.Δ.

2.3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Γ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το στάδιο που ακολουθεί τις ανωτέρω εκτενείς και ιδιαίτερες απαιτητικές και χρονοβόρες προπαρασκευαστικές του ελέγχου ενέργειες είναι η επεξεργασία των συλλεχθέντων, με τις ανωτέρω διαδικασίες πληροφοριών, ενώ διενεργείται έλεγχος εφαρμογής των γενικών διατάξεων – έλεγχος των τεκμηρίων, ο κατονομαζόμενος κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου Άρθρο 30 “Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας” Συγκεκριμένα το άρθρο αναφέρει τα εξής: *1. Ο φορολογούμενος που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων υποβάλλεται σε εναλλακτική ελάχιστη φορολογία όταν το τεκμαρτό εισόδημα του είναι υψηλότερο από το συνολικό εισόδημα του. Σε αυτή την περίπτωση στο φορολογητέο εισόδημα προστίθεται η διαφορά μεταξύ του τεκμαρτού και*

³⁶ Σύστημα Μητρώου Τραπεζικών Λογαριασμών

πραγματικού εισοδήματος και αυτή φορολογείται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 34. 2. Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του, σύμφωνα με τα άρθρα 31 έως και 34. 3. Το «συνολικό εισόδημα» προσδιορίζεται ως το συνολικό ποσό του φορολογητέου εισοδήματος κατά την έννοια του άρθρου 7 που αποκτά ο φορολογούμενος και τα εξαρτώμενα μέλη του από τις τέσσερις κατηγορίες ακαθάριστων εσόδων που αναγνωρίζονται στο άρθρο 7 του Κ.Φ.Ε..

4. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού δεν εφαρμόζονται για τον αλλοδαπό διπλωματικό ή προξενικό εκπρόσωπο, κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή, προξενείο ή αποστολή αλλοδαπού κράτους για τη διεκπεραίωση κρατικών υποθέσεων που είναι πολίτης του εν λόγω κράτους και κάτοχος διπλωματικού διαβατηρίου, καθώς και για κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα. ”

Ο εναλλακτικός τρόπος προσδιορισμού του ελάχιστου εισοδήματος επιβάλλει διαδικασίες υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας βάσει τεκμηρίων. Η διαδικασία χρησιμοποιείται προς περιορισμό της φοροδιαφυγής και ουσιαστικά πρόκειται για υπολογισμό του κόστους διαβίωσης με αντικειμενικά κριτήρια. Αποτελεί μία σύνθεση των στοιχείων προσδιορισμού του τεκμαρτού εισοδήματος ήτοι δαπάνες διαβίωσης και απόκτησης και του συνολικού εισοδήματος ήτοι συνολικό φορολογητέο εισόδημα. Όταν το τεκμαρτό εισόδημα προσαυξημένο με το πραγματικό κόστος απόκτησης περιουσιακών στοιχείων υπερβαίνουν το συνολικό εισόδημα του ελεγχόμενου, η διαφορά που προκύπτει προστίθεται στο συνολικό εισόδημα και φορολογείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 4172/13.³⁷

Καταδεικνύεται η βούληση του νομοθέτη κατά το άρθρο 34 του ν. 4172 να θωρακίσει το φορολογικό σύστημα με δικλείδες ασφαλείας ώστε να εντοπίζεται κατά τη δήλωση και τα κατά τον έλεγχο η μη φορολογητέα ύλη και εν τέλει να επιτυγχάνεται η προκύπτουσα διαφορά μεταξύ τεκμαρτού και συνολικού εισοδήματος να φορολογείται με τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές, ανάλογα με την κατηγορία εισοδημάτων στην οποία ανήκει ο ελεγχόμενος. Απαραίτητη προϋπόθεση η Φορολογική Διοίκηση να λαμβάνει υπόψη τα ποσά που αναγράφονται στις οικείες φορολογικές δηλώσεις και μπορούν να επαληθευτούν με νόμιμα έγγραφα και στοιχεία, ενώ υφίστανται περιπτώσεις όπου η ορθότητα των

³⁷ Αναγνώστου Χρ. Ευθύμιος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής Φεβρουάριος 2018, “ Ν. 4172/2013 - Άρθρα 1 -72 (Φ.Ε.Κ. Α’ 167/23.7.2013) [Κωδικοποιημένη έκδοση του ν. 4172/2013 (Κ.Φ.Ε.) μέχρι και το ν. 4512/2018 (Φ.Ε.Κ. Α’ 5/17.1.2018)] Παράθεση των διατάξεων του νόμου με ανάλυση επί μέρους τινών θεμάτων και πρακτικές εφαρμογές”, Αθήνα, ΙΕΣΟΕΛ

δηλωθέντων δεν μπορεί να επαληθευτεί από τα διαθέσιμα στοιχεία και το βάρος της απόδειξης φέρει ο ελεγχόμενος.

Ιδιαίτερα σημαντική στο άρθρο αυτό είναι η παρ. 2 περίπτωση ζ όπου επεξηγείται ο χειρισμός της ανάλωσης κεφαλαίου³⁸ που σε πολλές περιπτώσεις επικαλούνται οι φορολογούμενοι προκειμένου να καλύψουν τα προκύπτοντα κατά τη δήλωσή τους τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Έτσι σύμφωνα με τον νομοθέτη ορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της προκύπτουσας διαφοράς κατ'έτος, που αποτελεί το κεφάλαιο που δεν αναλώθηκε εφόσον από το δηλωθέν εισόδημα και τα εισοδήματα των περιπτώσεων β, γ, δ, ε, και στ της παρ. 2 του άρθρου 34 αφαιρεθούν οι δαπάνες διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Ο πίνακας ανάλωσης κεφαλαίου που συντίθεται πρέπει να αναφέρεται διαδοχικά σε όλα τα έτη για τα οποία ο ελεγχόμενος έχει υποβάλλει δηλώσεις χωρίς να παραλείπονται εκείνα που εξάγουν αρνητικό αποτέλεσμα τα οποία οφείλει ο έλεγχος να υπολογίσει αλγεβρικά σε σχέση με τα εναπομείναντα κεφάλαια. Με άλλα λόγια το αρνητικό ποσό κεφαλαίων θα υπολογισθεί αφαιρετικά στα κεφάλαια των προηγούμενων ετών που δεν αναλώθηκαν. Σημειώνεται δε ότι για τον προσδιορισμό κεφαλαίων προς ανάλωση δεν υφίσταται χρονικός περιορισμός για τους ελεγχόμενους να χρησιμοποιήσουν ποσά από φορολογικές δηλώσεις που έχουν υποβάλει εφόσον έχουν τη δυνατότητα να αποδείξουν την έγκυρη κατάθεση και εκκαθάριση αυτών. Σημειώνεται ότι ηλεκτρονικό αρχείο τήρησης των δεδομένων των φορολογικών δηλώσεων υφίσταται στη Φορολογική Διοίκηση από το 1997.

Η αντιμετώπιση της περίπτωσης χρήσης κεφαλαίων προς ανάλωση κρίνεται και στο κεφάλαιο που θα αναλυθούν οι έμμεσες μέθοδοι προσδιορισμού του εισοδήματος κατά το άρθρο 28 του ν. 4172/13.

Ειδική αντιμετώπιση κατά την παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4172/13 ορίζεται στην περίπτωση ζημιών από επιχειρηματική δραστηριότητα. Όταν ο ελεγχόμενος καλύπτει το τεκμαρτό εισόδημά του με ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών σχηματισμένη κατά τα ανωτέρω περιγραφόμενα, τότε δύναται η ζημιά να μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα φορολογικά έτη, ενώ δεν μεταφέρεται όταν προκύπτει για τον ελεγχόμενο τεκμαρτός προσδιορισμός φόρου.

³⁸ "Εγχειρίδιο ερωτήσεων απαντήσεων σε φορολογικά θέματα", ΑΑΔΕ (2017)

2.4 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Δ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σε επόμενο στάδιο αλλά επίσης στα πλαίσια της αξιολόγησης δεδομένων και πληροφοριών συγκαταλέγεται και οι αξιολόγηση των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχόμενων.

Ο ελεγκτής προβαίνει σε αξιολόγηση των δεδομένων του Ειδικού Λογισμικού Αυτοματοποιημένου Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας (Ε.Λ.Α.Ε.Π.Π.), και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που έχουν δοθεί στο εγχειρίδιο ελεγκτή για την εφαρμογή αυτοματοποιημένου ελέγχου προσαύξησης περιουσίας Α.Υ.Ο 4105/2015³⁹.

Η οικοδόμηση του Ειδικού Λογισμικού προήλθε ύστερα από σχεδιασμό και υλοποίηση σύμφωνα με τον τρόπο που συγκροτείται το Σύστημα Μητρώου Τραπεζικών Λογαριασμών. Ενώ περιλαμβάνει δεδομένα των ενεργών και συγχωνευμένων ιδρυμάτων της ημεδαπής αλλά και επενδυτικών ιδρυμάτων που συσχετίζονται με τις τέσσερις συστημικές Τράπεζες⁴⁰.

Η δράση της ομάδας εργασίας που λειτούργησε στα πλαίσια της ως άνω Α.Υ.Ο. είχε ως στόχο όπως και επετεύχθη την ορθότερη διαχείριση από τον έλεγχο των τραπεζικών δεδομένων και κινήσεων των λογαριασμών και λοιπών χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία έως τότε συλλέγονταν από τον κάθε ελεγκτή με αρκετά χρονοβόρες διαδικασίες και αποτελούνταν από ανομοιογενή και δύσχρηστα αρχεία. Η αυτοματοποίηση σε ένα προχωρημένο στάδιο των αρχείων των τραπεζικών δεδομένων και η αποκωδικοποίηση των ενεργειών στις οποίες καλείται να προβεί ο ελεγκτής, μέχρι την ενσωμάτωση αυτών στο αίτημα παροχής πληροφοριών προς τον φορολογούμενο, διευκόλυναν και προσυπέγραψαν την επιτυχία αυτού του είδους των ελέγχων. Σκοπός της εργασίας αυτής ήταν, η αξιολόγηση των δεδομένων, σε αρχικό προ κοινοποίησης αιτήματος στάδιο να προσεγγίζει την πραγματική εικόνα των εισοδημάτων με τρόπο ταχύτερο και πιο αξιόπιστο. Επιπλέον διενεργούντο η συσχέτιση με τα δηλωθέντα εισοδήματα και σε ένα γενικό πλαίσιο είναι δυνατός ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης από

³⁹ Α.Υ.Ο. 4105/15: «Σύσταση, συγκρότηση και ορισμός μελών Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Οικονομικών για την αυτοματοποίηση της ελεγκτικής διαδικασίας προσδιορισμού προσαύξησης περιουσίας μέσω καθορισμού παραμέτρων μηχανογραφικής εφαρμογής διαχείρισης συνολικών δεδομένων Υπουργείου Οικονομικών και πιστωτικών ιδρυμάτων.»

⁴⁰ "...στην κατηγορία των συστημικών τραπεζών έχουν ενταχθεί η Εθνική, η Alpha, η Eurobank και η Πειραιώς", Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://www.bankingnews.gr> (13/05/2018)

τον έλεγχο προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη προσαύξησης περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία.

Η εξαγωγή μίας πρώτης εκτίμησης για το χρηματοοικονομικό προφίλ του ελεγχόμενου προσεγγίζει σημαντικά την πραγματικότητα ενώ διευκολύνει τον ελεγκτή να συντάξει αίτημα προς τον ελεγχόμενο με όσο το δυνατόν λιγότερα προς εξακρίβωση ζητούμενα. Ήδη ο ελεγκτής γνωρίζει και ταυτοποιεί μέσω του Ειδικού Λογισμικού τα εισοδήματα των ελεγχόμενων σύμφωνα με τις υποβληθείσες δηλώσεις, τις αγορές και πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων τους, τις πάσης φύσεως χρηματοοικονομικές επενδύσεις τους και εάν αυτές προέρχονται από κεφάλαια φορολογημένα, δάνεια χορηγούμενα από τραπεζικά ιδρύματα και εξοφλήσεις αυτών. Περαιτέρω ο ελεγκτής διερευνά κινήσεις που υποκρύπτουν μία αδικαιολόγητη συναλλαγή ή πιστώσεις για τις οποίες δεν προκύπτει η πηγή και αιτία κατάθεσής τους. Ως αιτιολογημένη πηγή νοείται η μεταφορά μεταξύ γνωστών στον έλεγχο τραπεζικών συναλλαγών, η πίστωση που συσχετίζεται με δηλωθέντα εισοδήματα του ελεγχόμενου, ενώ ως αιτία νοείται η απόδειξη του λόγου για τον οποίον πραγματοποιήθηκε η κατάθεση.

Τέλος ο ελεγκτής προσαρμόζει και συγκρίνει το σύνολο των δηλωθέντων εισοδημάτων/εσόδων του ελεγχόμενου με τις προσδιορισθείσες "πρωτογενείς" καταθέσεις ανά φορολογική περίοδο, προκειμένου να διαπιστώσει την ύπαρξη μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι τα χρηματοπιστωτικά δεδομένα χορηγούνται στον ελεγχόμενο εφόσον ζητηθούν με αίτησή του. Συγκεκριμένα κοινοποιούνται οι πρωτογενείς πληροφορίες, των κινήσεων όπως αυτές αντλήθηκαν από τα τραπεζικά ιδρύματα πριν αυτά αποτελέσουν προϊόν υλοποίησης του Ειδικού Λογισμικού.

2.5 ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14 Ν. 4174/13

Ε΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το επόμενο στάδιο του ελέγχου είναι η σύνταξη και κοινοποίηση στον ελεγχόμενο αιτήματος παροχής πληροφοριών κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 4174/13 όπου ορίζεται ότι: *"1. Πληροφορίες, τις οποίες ζητά εγγράφως η Φορολογική Διοίκηση από τον φορολογούμενο, πρέπει να παρέχονται εντός πέντε (5) εργασιμών ημερών από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει*

επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και υποβολή των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας. 2. Κατόπιν εγγράφου αιτήματος της Φορολογικής Διοίκησης, αντίγραφα μέρους των βιβλίων και στοιχείων ή οποιουδήποτε συναφούς εγγράφου, πρέπει να παρέχονται στη Φορολογική Διοίκηση εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κοινοποίηση του σχετικού αιτήματος, εκτός εάν ο φορολογούμενος προσκομίσει επαρκείς αποδείξεις για πιθανές δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και παράδοση των πληροφοριών που του ζητήθηκαν, εφόσον οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται σε πράξεις ή παραλείψεις της Δημόσιας Διοίκησης ή σε λόγους ανωτέρας βίας. Όταν τα βιβλία τηρούνται ή τα στοιχεία εκδίδονται μηχανογραφικά παρέχονται αντίγραφα των ηλεκτρονικών αρχείων. Η Φορολογική Διοίκηση υποχρεούται να παραδίδει στον φορολογούμενο αποδεικτικό παράδοσης, στο οποίο γίνεται μνεία όλων των παραδοθέντων εγγράφων ή αρχείων.”

Η σύνταξη του αιτήματος αποτελεί την πιο σύντομη διαδικασία κατά τον φορολογικό έλεγχο, καθώς αφορά στην συνοπτική αποτύπωση των ερωτημάτων και αδιευκρίνιστων στοιχείων που προέκυψαν κατά την επεξεργασία που προαναφέρθηκε στα ανωτέρω στάδια ελέγχου. Ο ελεγκτής οφείλει να τηρήσει τον τύπο του αιτήματος που ορίζεται στον νόμο και παγίως να ζητήσει τα προβλεπόμενα συνήθη στοιχεία όπως τη φορολογική δήλωση του έτους που ελέγχεται με τα συνυποβαλλόμενα στοιχεία αυτής, τα τηρηθέντα αρχεία του ελεγχόμενου στην περίπτωση ύπαρξης εισοδημάτων από επιχειρηματική δραστηριότητα. Όμως η σύνθεση ενός αιτήματος ενέχει βαρύτητα κυρίως ως προς την αναζήτηση των αδιευκρίνιστων στοιχείων για τα οποία τίθεται αμφιβολία εάν φορολογήθηκαν ορθώς ή υπάρχει ένδειξη ότι δεν φορολογήθηκαν ενώ έπρεπε. Τέτοια δεδομένα για τους ελέγχους φυσικών προσώπων ανάγονται σε πιστώσεις τραπεζικών λογαριασμών οι οποίες δεν διασταυρώθηκαν με φορολογημένα εισοδήματα, σε τραπεζικούς λογαριασμούς που τηρούνται στο εξωτερικό οι οποίοι περιλαμβάνουν κινητές αξίες που ουδέποτε αντιμετωπίστηκαν φορολογικά, σε αγοραπωλησίες ακινήτων με ανακριβή συμβόλαια, στη μη δήλωση εσόδων για τους ασκούντες επιχειρηματική δραστηριότητα, στους λαβόντες εισοδήματα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίων ή τίτλων, εισοδήματα σε μετρητά ή σε είδος με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων και ακίνητης περιουσίας.

Η κοινοποίηση του αιτήματος στον ελεγχόμενο συντελείται κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 5 “Κοινοποίηση Πράξεων” του ΚΦΔ εφόσον κοινοποιηθεί ηλεκτρονικά ή εφόσον αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην τελευταία δηλωθείσα ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασης του εν λόγω προσώπου, ή τέλος εάν επιδοθεί

κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, που σημαίνει κοινοποίηση στην τελευταία δηλωθείσα στη Φορολογική Διοίκηση διεύθυνση κατοικίας ή επαγγελματικής εγκατάστασής του.

Η προθεσμία των πέντε εργάσιμων ημερών που δίνεται για την προσκόμιση των στοιχείων θεωρείται εξαιρετικά περιορισμένη και γι' αυτό στις περισσότερες περιπτώσεις η Φορολογική Διοίκηση σπεύδει κατόπιν σχετικής αίτησης του ενδιαφερόμενου να θεραπεύσει το γεγονός με ολιγοήμερες παρατάσεις, αναλόγως των απαιτήσεων της κάθε υπόθεσης. Ο φορολογούμενος οφείλει καταρχήν να ανταποκριθεί στην κλήση της ελεγκτικής Αρχής να της χορηγήσει τα αναγκαία και εύλογα, ενόψει των συνθηκών, στοιχεία διευκρίνισης και επαρκούς δικαιολόγησης της περιουσιακής του κατάστασης, η οποία προδήλως δεν ανταποκρίνεται σε εκείνη που προκύπτει από τα στοιχεία των φορολογικών του δηλώσεων.

Η άρνηση ή η παράλειψη του φορολογουμένου να παράσχει τις παραπάνω πληροφορίες ή η αδυναμία του να τεκμηριώσει επαρκώς τους ισχυρισμούς προς δικαιολόγηση των επίμαχων ποσών λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση από τη φορολογική Αρχή των αποδείξεων εις βάρος του.⁴¹

Σε κάθε περίπτωση η διαδικασία είναι ιδιαιτέρως σημαντική καθώς αποτελεί το μέσο προκειμένου ο έλεγχος να τροφοδοτηθεί με επιπλέον στοιχεία που θα βοηθήσουν την κρίση του προς την κατεύθυνση ενός ακριβοδίκαιου αποτελέσματος και αποτελεί τον δίαυλο επικοινωνίας των εντοπισμένων προβλημάτων και ασαφειών, δίνοντας στον ελεγχόμενο το δικαίωμα να συνδράμει μέσω της συνεργασίας του με τον ελεγκτή στην αποκάλυψη των πραγματικών γεγονότων.

2.6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

ΣΤ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο φορολογικός έλεγχος προσαύξησης περιουσίας προερχόμενης από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεσμικά περιγράφεται από 01/01/2014 και ύστερα με τις διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 4 του Ν. 4172/13: "4. Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από

⁴¹ "Οι δέκα εντολές Πιτσιλή προς τους ελεγκτές για άμεση εφαρμογή" (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο (15/05/2018)

επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.”

Κρίσιμο στο σημείο αυτό είναι να καταγραφεί η έννοια της επιχειρηματικής δραστηριότητας όπως τεκμηριώνεται στις παραγράφους 1 και 2 του ίδιου άρθρου: “1. Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισης της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους...” “2. Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται για κάθε φορολογικό έτος με βάση το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, ο οποίος συντάσσεται σύμφωνα με το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο και τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ), όπως ισχύει. Σε περίπτωση που η επιχείρηση εφαρμόζει Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, το κέρδος προσδιορίζεται αποκλειστικά, σύμφωνα με τον πίνακα φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης.”⁴²

2.6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Η έννοια της “προσαύξησης περιουσίας” αντιμετωπίστηκε αρχικά στο άρθρο 45 παρ. 3 του Ν.Δ. 3323/1955 όπου ορίζεται ότι: “Ως εισόδημα εξ υπηρεσιών ελευθερίων επαγγελματιών λογίζεται και παν εισόδημα μη δυνάμενον να υπαχθή εις τίνος των περιπτώσεων Α έως Ζ της § 2 του άρθρου 2”. Όπως συνάγεται από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, η τελευταία διάταξη του άρθρου 45 § 3 έχει την έννοια ότι στη Ζ πηγή φορολογείται και κάθε πρόσδοδος, η οποία δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατονομαζόμενες στο νόμο περιπτώσεις, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αποτελεί εισόδημα κατά την έννοια του νόμου και όχι ότι υπάρχει στο φόρο εισοδήματος κάθε προσαύξηση της περιουσίας του αποκτώντος έστω και αν αυτή δεν έχει τον κατά τα ανωτέρω χαρακτήρα του εισοδήματος, εκτός αν με ειδική διάταξη νόμου η περιουσιακή αυτή προσαύξηση λογίζεται, για την υπαγωγή της στο φόρο, ως εισόδημα”, όπως έχει νομολογηθεί από το ΣτΕ⁴³.

⁴² Αναγνώστου Χρ. Ευθύμιος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής Φεβρουάριος 2018, “ Ν. 4172/2013 - Άρθρα 1 -72 (Φ.Ε.Κ. Α’ 167/23.7.2013) [Κωδικοποιημένη έκδοση του ν. 4172/2013 (Κ.Φ.Ε.) μέχρι και το ν. 4512/2018 (Φ.Ε.Κ. Α’ 5/17.1.2018)] Παράθεση των διατάξεων του νόμου με ανάλυση επί μέρους τινών θεμάτων και πρακτικές εφαρμογές”, Αθήνα, ΙΕΣΟΕΛ

⁴³ Συμβούλιο της Επικρατείας (Τμήματος Β 7μελούς) Αριθ.απόφασης: 414/1999: “ 1. Προσαύξηση περιουσίας αποκτώντος. Προϋποθέσεις υπό τις οποίες η εν λόγω προσαύξηση θεωρείται ως εισόδημα Ζ' πηγής: Η διάταξη του άρθρου 45, παρ. 3 του Ν.Δ.3323/1955, έχει την έννοια ότι στη Ζ' πηγή φορολογείται και κάθε πρόσδοδος, η οποία δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατονομαζόμενες στον νόμο, περιπτώσεις, υπό την προϋπόθεση όμως ότι αποτελεί εισόδημα κατά την έννοια του νόμου,

Προκύπτει επομένως ότι μπορούσε ο ελεγκτικός μηχανισμός του Κράτους να φορολογήσει κατ'αυτόν τον τρόπο δηλαδή ως εισόδημα ελευθερίων επαγγελματιών οποιοδήποτε έσοδο συγκεντρώνει τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά του εισοδήματος όπως η περιοδικότητα, η συνεχώς εκμεταλλεύσιμη πηγή, το αντάλλαγμα της προσωπικής εργασίας ή των καρπών των περιουσιακών στοιχείων και δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια άλλη εισοδηματική κατηγορία.

Το ίδιο ήταν και το σκεπτικό του νομοθέτη με τα οριζόμενα στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 48 του Ν 2238/1994, όπου ορίζονταν ότι: *“ Ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών λογίζεται και κάθε εισόδημα που δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατηγορίες Α' έως Ζ' της παρ. 2 του άρθρου 4 ”*

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του Ν.3888/2010, Φ.Ε.Κ. 175/Α' 30-9-2010, προστέθηκε εδάφιο στην παράγραφο 3 του άρθρου 48 του Κ.Φ.Ε. Ν.2238/1994, ως εξής: *“ Σε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία, ο φορολογούμενος μπορεί να κληθεί να αποδείξει είτε την πραγματική πηγή ή αιτία προέλευσής της, είτε ότι φορολογείται από άλλες διατάξεις, είτε ότι απαλλάσσεται από το φόρο με ειδική διάταξη, προκειμένου αυτό να μην φορολογηθεί ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών της χρήσης κατά την οποία επήλθε η προσαύξηση.”*

Σύμφωνα με τον Ν.3888/10 καθορίζονταν ότι το βάρος της απόδειξης επί εισοδημάτων αυτής της κατηγορίας φέρει ο φορολογούμενος όπως ρητά αναφέρεται στην παράγραφο 3 της ΠΟΛ 1095/2011: *“3. Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται σε οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας, που προέρχεται από άγνωστη πηγή και αιτία προέλευσης, ή πρόκειται για προσαύξηση περιουσίας που δεν προκύπτει από διαρκή και σταθερή πηγή και καθορίζεται ότι ο φορολογούμενος, εφόσον κληθεί, φέρει το βάρος της απόδειξης για την πηγή ή την αιτία προέλευσης ή ότι η εν λόγω προσαύξηση φορολογείται με συγκεκριμένες διατάξεις, ή ότι απαλλάσσεται με ειδική διάταξη. Σε περίπτωση που οι αποδείξεις δεν είναι ικανοποιητικές, η οποιαδήποτε προσαύξηση της περιουσίας χαρακτηρίζεται και φορολογείται ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα.”* Περαιτέρω στην ίδια ΠΟΛ αναφέρονται τα εξής: *“ 4. Η προσαύξηση της περιουσίας μπορεί να αναφέρεται σε κινητή ή ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής, οικόπεδα, σπίτια, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροσκάφη, πάσης φύσεως χρεόγραφα, (μετοχές, τοκομερίδια), καταθέσεις, κλπ. 5. Κατά την εφαρμογή αυτών των διατάξεων, για κάθε υπόθεση που ελέγχεται, πιθανόν να προκύπτουν συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία πρέπει να*

και όχι ότι υπάγεται στο φόρο εισοδήματος κάθε προσαύξηση της περιουσίας του αποκτώντος, εκτός εάν με ειδική διάταξη νόμου η περιουσιακή αυτή προσαύξηση λογίζεται, για την υπαγωγή της στο φόρο ως εισόδημα.”

ελέγχονται και να αντιμετωπίζονται το κάθε ένα ξεχωριστά και μεμονωμένα με τις δικές του ιδιαιτερότητες. ... 7. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι φορολογούμενοι, οι υποθέσεις των οποίων ελέγχονται, μπορούν να δικαιολογήσουν την οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας με επιπλέον εισοδήματα τα οποία δεν εμφανίζονται στη φορολογική τους δήλωση, επικαλούμενοι τα επιπλέον έσοδα που είχαν αποκτήσει από τις πιο πάνω δραστηριότητες και εφόσον αυτά αποδεικνύονται. 8. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο, προκειμένου να φορολογηθεί ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών, απαιτείται να ελέγχονται και να συνεκτιμώνται τα πραγματικά στοιχεία, όπως αναφέρονται παραπάνω, και επίσης να ελέγχονται και να συνεκτιμώνται οι τυχόν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, που αποτελούν ή όχι τεκμήρια απόκτησης περιουσιακών στοιχείων όπως ορίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του ΚΦΕ. 9. Σε όσες περιπτώσεις αποδεικνύεται ότι οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας προέρχεται από δωρεά, δανειοδότηση κλπ. πρέπει να καταβάλλονται οι αναλογούντες αντίστοιχοι φόροι, τέλη κλπ. και τα αντίστοιχα πρόστιμα ή προσαυξήσεις.... 11. Η οποιαδήποτε προσαύξηση της περιουσίας φορολογείται στη χρήση που διαπιστώνεται από τον έλεγχο ότι επήλθε η προσαύξηση αυτής. Ο φορολογούμενος δύναται να αποδείξει ότι ο χρόνος αυτός είναι διάφορος από αυτόν που διαπιστώθηκε από τον έλεγχο. 12. Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, διευκρινίζεται ότι οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας μπορεί να δηλωθεί από τον ίδιο το φορολογούμενο, χωρίς να απαιτούνται στοιχεία απόκτησης αυτής και το εισόδημα αυτό θεωρείται εισόδημα της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του Κ.Φ.Ε., από ελευθέρια επαγγέλματα, της χρήσης κατά την οποία δηλώνεται και φορολογείται σ' αυτό το οικονομικό έτος».

Διαπιστώνεται ότι η έννοια της "προσαύξησης περιουσίας" δεν διευκρινίζεται επαρκώς αλλά οριοθετείται αορίστως στην παράγραφο 4 της ανωτέρω ΠΟΛ. Παρόλα αυτά όμως ο έλεγχος καλούνταν κατά ως άνω οριζόμενα έως και τη χρήση 2013 να αντιμετωπίσει την ένδειξη της προσαύξησης περιουσίας αξιολογώντας και εκτιμώντας τα δεδομένα βάσει πραγματικών εισοδημάτων και δαπανών και όχι σύμφωνα με τεκμαρτούς υπολογισμούς. Επίσης εάν η προκύπτουσα κατά τον έλεγχο φορολογική υποχρέωση δεν αποτελούσε αντικείμενο της υφιστάμενης Εντολής ελέγχου (π.χ. σε περίπτωση Μερικού Ελέγχου Φορολογίας Εισοδήματος), τότε εκδίδεται ξεχωριστή Εντολή από την ίδια ελεγκτική Υπηρεσία για τη αντιμετώπιση του θέματος. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η διαπίστωση δανειοδότησης όπου συντρέχει η εφαρμογή των διατάξεων του Κ.Ν.Τ.Χ.⁴⁴ Ακολούθως σε περίπτωση άλλης καθ' ύλην αρμόδιας υπηρεσίας (π.χ. σε περίπτωση Φορολογίας Κεφαλαίου/Δωρεών),

⁴⁴ Κωδικοποιημένου Νόμου Τελών Χαρτοσήμου

συντάσσεται και αποστέλλεται από τον έλεγχο σχετικό Δελτίο Πληροφοριών για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Διακριτή είναι και διευκρίνιση περί φορολόγησης της προσαύξησης στη χρήση που διαπιστώνεται ότι επήλθε, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει χρόνο διάφορο από αυτόν. Η αποδεικτική διαδικασία της προσαύξησης "σκοντάφτει" στην αντικειμενική αδυναμία του φορολογούμενου να αποδείξει στην ελεγκτική αρχή την νόμιμη φορολόγηση ή την απαλλαγή από τη φορολόγηση για το κεφάλαιο που τη συνιστά. Συνήθης περίπτωση η οποία συναντιόνταν συχνά στους ελέγχους που διενεργήθηκαν έως την 31/12/2017 λόγω του πλήθους των φορολογικών περιόδων που αφορούσαν σε μία εντολή ελέγχου – καθώς υφίστανται εντολές ελέγχου με φορολογική περίοδο δέκα ετών και άνω- είναι η περαίωση ανέλεγκτων χρήσεων με τις διατάξεις των παραγ. 1 και 2 άρθρων 13 έως 17 του ν. 3296/2004 (αυτοέλεγχος υποβαλλόμενων φορολογικών δηλώσεων). Για τις υποθέσεις αυτές, που έχουν ελεγχθεί με τακτικό έλεγχο ή έχουν περαιωθεί με οποιαδήποτε ρύθμιση μετέπειτα των οποίων έχει εξοφληθεί η συνολική οφειλή, αίρεται η υποχρέωση διαφύλαξης των βιβλίων και στοιχείων κατά το άρθρο 21 του ΚΒΣ όσον αφορά τις περαιωθείσες χρήσεις μέχρι και τη χρήση 2005, από την ημερομηνία εξόφλησης του συνόλου των σχετικών ποσών. Συνεπώς, εφόσον στην ανωτέρω περίπτωση δεν υπάρχει υποχρέωση διαφύλαξης των σχετικών βιβλίων και στοιχείων, τίθεντο το ερώτημα βάσει ποιων δικαιολογητικών δύναται ο ελεγχόμενος να αποδείξει ενώπιον της αρχής ότι το κεφάλαιο που συνιστά την επαύξηση της περιουσίας του έχει φορολογηθεί ή νομίμως απαλλαγθεί από τη φορολογία;⁴⁵

Αναλύοντας την βάση του νομοθετικού πλαισίου αλλά και τις πολυγραφημένες διαταγές δεν προσδιορίζεται κατά τα ανωτέρω επαρκώς ούτε η αποδεικτική διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου ο φορολογούμενος να αποδεικνύει με κάθε μέσον που δυνητικά διαθέτει την πραγματική πηγή ή αιτία προέλευσης ή την φορολόγηση με άλλες διατάξεις ούτε πότε η φορολογική διοίκηση θεωρεί ότι υφίσταται ικανοποιητική δικαιολόγηση για την αιτία της προσαύξησης. Προς επίρρωση της ευρύτητας τεκμηρίωσης του ελέγχου αναφέρεται η παράγραφος 5 της ανωτέρω ΠΟΛ: " Κατά την εφαρμογή αυτών των διατάξεων, για κάθε υπόθεση που ελέγχεται, πιθανόν να προκύπτουν συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία πρέπει να ελέγχονται και να αντιμετωπίζονται το κάθε ένα ξεχωριστά και μεμονωμένα με τις δικές του ιδιαιτερότητες. "

⁴⁵ Παππά Κ., Γιαννάτσης-Ψαράκης law firm, "Η φορολογική αντιμετώπιση της αγνώστου προελεύσεως προσαύξησης της περιουσίας" διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο yiannatsis.gr/download/prosafksisi.pdf(15/05/2018)

Το διάχυτο του εύρους που χαρακτηρίζει τις διαδικασίες επιβεβαιώνεται και από την παρεχόμενη στον ελεγχόμενο δυνατότητα να δηλώνει οποιοδήποτε ποσό και να φορολογείται για αυτό κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 48 παρ. 3 στη χρήση που δηλώνεται ακόμη και εάν δεν προσκομίζονταν κατά τη δήλωση αυτού κάποιο δικαιολογητικό στοιχείο.

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι με τον νέο Κ.Φ.Ε. και Κ.Φ.Δ.⁴⁶ αλλά και με τις επεξηγηματικές πολυγραφημένες αποφάσεις (ΠΟΛ) που τους ακολουθούν, επιχειρείται η συστηματοποίηση και αποσαφήνιση εννοιών και ενεργειών που περιβάλλουν το πλαίσιο του φορολογικού ελέγχου προσαύξησης περιουσίας προς αποφυγή παρόμοιων δυσλειτουργικών διαδικασιών.

2.6.2 ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

2.6.2.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.2238/94

Όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή του παρόντος υποκεφαλαίου 2.6. ο έλεγχος προσαύξησης περιουσίας από την 01.01.2014 συναρτάται με τα οριζόμενα στην διάταξη του άρθρου 21 παρ. 4 του Ν. 4172/13. Η Απόφαση της Φορολογικής Διοίκησης με αρ πρωτ. ΔΕΑΦΑ1144110 ΕΞ 2015/5.11.2015 με θέμα " Διευκρινίσεις για θέματα ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών και προσαύξησης περιουσίας", αποτελεί την πρώτη προσπάθεια αποσαφήνισης εννοιών και κενών νόμου που έχουν αντίκτυπο στην προβλεπόμενη διαδικασία ελέγχου εκεί ορίζονται τα ακόλουθα: "...2. Επιπλέον, με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ΚΦΔ ορίζεται ότι σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 21 του ΚΦΕ, η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογούμενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία, είτε απαλλάσσεται από τον φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις. 3. Οι διατάξεις της ως άνω παραγράφου αναφέρονται σε οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας, που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή και αιτία προέλευσης, και ορίζεται ότι ο φορολογούμενος, έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την πραγματική πηγή ή την αιτία προέλευσης ή ότι η εν λόγω προσαύξηση φορολογήθηκε ή απαλλάχθηκε νόμιμα. Σε περίπτωση που οι αποδείξεις δεν είναι ικανοποιητικές, η οποιαδήποτε προσαύξηση της περιουσίας χαρακτηρίζεται και φορολογείται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα. 4. Η προσαύξηση της περιουσίας μπορεί να αναφέρεται σε

⁴⁶ Ν.4172/13 και Ν.4174/13

κινητή ή ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής, όπως οικόπεδα, σπίτια, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροσκάφη, τραπεζικές καταθέσεις και πάσης φύσεως χρεόγραφα, (μετοχές, τοκομερίδια, ομόλογα, αμοιβαία κεφάλαια κλπ.), η οποία δεν δικαιολογείται από τα εισοδήματα που δηλώνει ο φορολογούμενος. Η μεταβολή της σύνθεσης ή της διατήρησης της περιουσίας δεν σημαίνει απαραίτητα και την προσαύξυσή της. 5. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο, προκειμένου να φορολογηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 4 του άρθρου 29 του ΚΦΕ, δηλαδή με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%), απαιτείται να ελέγχονται και να συνεκτιμώνται και οι τυχόν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του άρθρου 32 του ΚΦΕ. 6. Για την δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας μέσω διάθεσης περιουσιακών στοιχείων ή μέσω απόκτησης εισοδημάτων που στο παρελθόν δεν υπήρχε η υποχρέωση της αναγραφής τους στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, είτε γιατί ήταν αφορολόγητα είτε γιατί φορολογούνταν με ειδικό τρόπο (πχ. τόκοι, πώληση εισηγμένων μετοχών), πρέπει να αποδεικνύονται με τα κατάλληλα νόμιμα δικαιολογητικά. 7. Επίσης, σε όσες περιπτώσεις επικαλείται ο φορολογούμενος ότι η προσαύξηση περιουσίας προέρχεται από δωρεά, δανειοδότηση, γονική παροχή, κληρονομιά κλπ, πρέπει να ελέγχεται αν υπήρχε η δυνατότητα από τον δωρητή, τον δανειοδότη, τον παρέχοντα, τον κληρονομούμενο, να καταβάλλει ποσά που επικαλείται ο φορολογούμενος, καθώς και αν έχουν καταλογιστεί τα ποσά που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις (π.χ. τέλη χαρτοσήμου, φόρος γονικής παροχής, φόρος δωρεάς κλπ). 8. Η προσαύξηση της περιουσίας που προκύπτει από τον έλεγχο τραπεζικών λογαριασμών πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς, καθόσον αναλήψεις / καταθέσεις μπορεί να αφορούν συναλλαγές-κινήσεις που δεν συνιστούν κατ' ανάγκη φορολογητέο εισόδημα. Περαιτέρω μεταφορές χρηματικών ποσών μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών εξετάζονται και διερευνάται ο λόγος που πραγματοποιήθηκαν οι συναλλαγές μεταφοράς των ποσών αυτών αφού προσκομίσει ο φορολογούμενος τα σχετικά έγγραφα. Δηλαδή το θέμα που πρέπει να εξετάζεται δεν είναι ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ ανάληψης και κατάθεσης στον ίδιο ή άλλο τραπεζικό λογαριασμό αλλά αν τα αναληφθέντα ποσά υπερκαλύπτουν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών, έτσι ώστε να μην δικαιολογούνται μεταγενέστερες καταθέσεις ίσου ή άλλου ποσού στον ίδιο ή άλλο λογαριασμό. Σ' αυτήν την περίπτωση μπορεί να αποδειχθεί και να τεκμηριωθεί από τον έλεγχο ότι, οι συγκεκριμένες αναλήψεις που έγιναν από τον φορολογούμενο από έναν ή περισσότερους λογαριασμούς δαπανήθηκαν για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί εφικτή η επανακατάθεση των ποσών αυτών σε ίδιους ή άλλους λογαριασμούς. Επιπλέον ο έλεγχος κρίνει και τεκμηριώνει εάν πρόκειται ή όχι για «πρωτογενείς καταθέσεις»,

δηλαδή για ποσά που προέρχονται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία και δεν προέρχονται από αναλήψεις από άλλους τραπεζικούς λογαριασμούς. Σημειώνεται ότι δεν αντίκειται στη φορολογική νομοθεσία η ανάληψη χρηματικών ποσών και η αποδεδειγμένη επανακατάθεση μέρους ή του συνόλου αυτών και ούτε προβλέπεται χρονικός περιορισμός για την διαδικασία κίνησης χρηματικών κεφαλαίων. 9. Όταν δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η προσαύξηση της περιουσίας, τότε αυτή φορολογείται στη χρήση που διαπιστώνεται από τον έλεγχο ότι επήλθε. Ο φορολογούμενος δύναται σε κάθε περίπτωση να αποδείξει ότι ο χρόνος αυτός είναι διάφορος από αυτόν που διαπιστώθηκε από τον έλεγχο. 10. Για χρήσεις πριν από την 01/01/2014, σχετικές είναι οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994.΄΄

Προϋπόθεση ύπαρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι αυτή να ασκείται κατά το άρθρο 5 παρ. 1 περίπτ. ε΄ του Ν.4172/2013 στην ημεδαπή μέσω μόνιμης εγκατάστασης καθώς άλλης μορφής επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται στην ημεδαπή δεν αναγνωρίζεται από το νόμο.

Το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 21 παρ. 4 του Κ.Φ.Ε. αναφέρεται στις περιπτώσεις προσαύξησης περιουσίας που προέρχεται: α) από παράνομη ή β) από άγνωστη πηγή ή γ) από αδικαιολόγητη αιτία που πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά ή διαζευκτικά. Η προϋπόθεση που έθετε η αρχική διάταξη (άρθρο 15 παρ. 3 του Ν. 3888/2010) ότι η προσαύξηση περιουσίας προκειμένου να φορολογηθεί πρέπει να προκύπτει από μη διαρκή και σταθερή πηγή, δεν υπάρχει με τις νέες διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 4172/2013. Αντίθετα, με τις νέες διατάξεις, προστέθηκαν οι περιπτώσεις της παράνομης πηγής και αδικαιολόγητης αιτίας.

Τεκμαίρεται επίσης από τα ανωτέρω ότι ο φορολογικός έλεγχος, κατόπιν διεξοδικής ανάλυσης (χρεώσεις-πιστώσεις) του συνόλου των τραπεζικών προϊόντων, σε συνδυασμό με τον τρόπο απόκτησης της κινητής και ακίνητης περιουσίας, καταλήγει σε πρωτογενείς αρχικές πιστώσεις και λοιπές τραπεζικές συναλλαγές (όπως η έκδοση τραπεζικών επιταγών και οι μεταφορές μεταξύ λογαριασμών) που θεωρεί ότι συνιστούν τα συνολικά εισοδήματα, αφού λάβει υπόψη ότι αυτές οι πιστώσεις δεν κατέστη δυνατό να ταυτοποιηθούν. Ταυτοχρόνως εξαιρεί από την υπαγωγή στη φορολόγηση κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις, καταθέσεις/πιστώσεις προερχόμενες από άλλους λογαριασμούς (μεταφορές) του ελεγχόμενου, πιστωτικούς τόκους, έσοδα χρηματοοικονομικών προϊόντων (μερίσματα κλπ) πωλήσεις χρηματοοικονομικών προϊόντων (αμοιβαία κεφάλαια, μετοχές κλπ). Οι περιπτώσεις του τελευταίου εδαφίου που αφορούν σε έσοδα αφορολόγητα ή φορολογηθέντα κατ΄ειδικό τρόπο οφείλουν να αναγράφονται σε ειδικό κωδικό της δήλωσης φορολογίας

εισοδήματος ειδάλλως ο έλεγχος τις λαμβάνει υπόψη για τον υπολογισμό της αντίστοιχης εισφοράς κατά την έκδοση της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Περαιτέρω, προκειμένου να τεκμηριωθεί η προσαύξηση περιουσίας ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, είναι απαραίτητο να ελέγχονται και να συνεκτιμώνται οι τυχόν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν τεκμήρια κατά τις διατάξεις του άρθρου 32 του Ν.4172/13 και οι αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες κατά τις διατάξεις του άρθρου 31 του ίδιου νόμου, όπως αυτές προκύπτουν από τις οικείες φορολογικές δηλώσεις. Περαιτέρω ο έλεγχος είναι σε θέση να αξιολογήσει και λοιπές πληροφορίες που λαμβάνει από ειδική εφαρμογή της Φορολογικής Διοίκησης σχετικά με καταναλωτικές δαπάνες των ελεγχόμενων.

Κρίνεται κατά τα ανωτέρω ότι υφίσταται αμφοτεροβαρής υποχρέωση ελεγχόμενων και ελέγχου των μεν πρώτων περί προσκόμισης των κατάλληλων δικαιολογητικών που δεν θα μπορούσαν να είναι στη διάθεση του ελέγχου, προκειμένου να αποδείξουν την ορθή και νόμιμη φορολόγηση των εισοδημάτων τους ή την νόμιμη απαλλαγή αυτών. Στη δε περίπτωση του ελέγχου υφίσταται η υποχρέωση με τα δεδομένα που έχει στη διάθεσή του αλλά και με εκτενείς και διαφανείς ελεγκτικές επαληθεύσεις να τεκμηριώσει επαρκώς τη διαπιστούμενη προσαύξηση περιουσίας. Όταν υφίστανται ελλείψεις λόγω αδυναμίας προσκόμισης του στοιχείου από τον ελεγχόμενο που δεν οφείλονται σε έλλειψη συνεργασίας αλλά σε πραγματικούς λόγους που ευδιάκριτα αποδεικνύονται, τότε ο έλεγχος κρίνει κατά περίπτωση με βάση τα υπόλοιπα δικαιολογητικά. Σημειώνεται ότι το πρόβλημα ανεύρεσης στοιχείων ήταν ιδιαίτερα έντονο για τους ελέγχους που ολοκληρώθηκαν έως την 31/12/2017 καθώς όφειλαν οι ελεγκτές να αξιολογούν χρήσεις παλαιές για τις οποίες οι τράπεζες δεν διαθέτουν στο αρχείο τους τα σχετικά δικαιολογητικά (λόγω εξαγοράς, απορρόφησης, διακοπής της λειτουργίας τους ή λόγω νόμιμης καταστροφής των στοιχείων).

Τεκμαίρεται επίσης ότι η αναφερόμενη στη σχετική διάταξη του νόμου "αδικαιολόγητη αιτία ή άγνωστη πηγή" των εισοδημάτων αποτελεί αυταπόδεικτη προσαύξηση περιουσίας ενώ η αναγραφόμενη στον νόμο "παράνομη πηγή ή αιτία" επιβάλλεται να αποδειχτεί κατά την ελεγκτική διαδικασία (σχετικό παράδειγμα αποτελεί η διαφοροποίηση των τραπεζικών καταθέσεων με τα δηλωθέντα εισοδήματα).

Σε κάθε περίπτωση, η αιτιολόγηση της προέλευσης των πιστώσεων στους εξεταζόμενους τραπεζικούς λογαριασμούς, δύναται να εξετάζεται υπό το βάρος των πραγματικών περιστατικών κάθε υπόθεσης, σε συνδυασμό με κάθε άλλη πρόσφορη ελεγκτική επαλήθευση ή διαθέσιμο στοιχείο. Εν τέλει είναι στη διακριτική ευχέρεια του ελέγχου να κρίνει τις

περιπτώσεις για τις οποίες δεν διαθέτει επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και να επιτελέσει το έργο του με γνώμονα την αντικειμενική και ορθολογική σκέψη που θα πρέπει να διαθέτει, για να κρίνει επί πραγματικών γεγονότων. Ο ελεγκτικός μηχανισμός δεν στοχεύει στην παραδειγματική τιμωρία αλλά στην καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης και στην πρόληψη φαινομένων φοροδιαφυγής με απώτερο σκοπό τη νόμιμη άντληση και διαφύλαξη των δημοσίων εσόδων.

Η τελευταία πολυγραφημένη απόφαση ΠΟΛ1175/2017 με θέμα: " Διευκρινίσεις για θέματα ελέγχου προσαύξησης περιουσίας" έθεσε κάποιες πολύ σημαντικές αρχές που καταδεικνύουν την προσπάθεια συστηματοποίησης των διαδικασιών του ελέγχου για τήρηση ομοιογενών ενεργειών και κανόνων κατά την αντιμετώπιση των θεμάτων του ελέγχου προσαύξησης περιουσίας.⁴⁷ Στη συνέχεια αναλύονται αφού παρατεθούν οι πλέον ουσιώδεις παράγραφοι αυτής.

"1. Δεν υφίσταται προσαύξηση περιουσίας κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 ή της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν.4172/2013, στην περίπτωση κατά την οποία είναι εμφανής η πηγή προέλευσης ενός χρηματικού ποσού, το οποίο εμφανίζεται ως πίστωση στον τραπεζικό λογαριασμό του ελεγχόμενου φυσικού προσώπου (π.χ. εισόδημα από κεφάλαιο, εισόδημα από κινητές αξίες, εισόδημα Δ' πηγής του ν.2238/1994, πώληση περιουσιακών στοιχείων, δάνειο, κ.τ.λ.), ακόμα και αν το ποσό αυτό δεν συμπεριελήφθη στις σχετικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, ενώ υπήρχε σχετική υποχρέωση. Στις περιπτώσεις αυτές, εφόσον οι εν λόγω πιστώσεις συνεπάγονται φορολογική υποχρέωση στον φόρο εισοδήματος, ο καταλογισμός δεν θα γίνεται κατ' επίκληση των ανωτέρω διατάξεων, αλλά των, κατά περίπτωση, εφαρμοστέων διατάξεων του ν.2238/1994 ή του ν.4172/2013, αναλόγως του είδους του εισοδήματος."

Κρίσιμη διαφοροποίηση με τις νέες διατάξεις σύμφωνα με τα ανωτέρω αποτελεί το σημείο κατά το οποίο ο έλεγχος πλέον δεν νοεί ως προσαύξηση περιουσίας την αποδεδειγμένη πηγή προέλευσης ενός χρηματικού ποσού που εμφανίζεται σε ένα τραπεζικό λογαριασμό αλλά σε περίπτωση που χρήζει φορολόγησης αυτό αντιμετωπίζεται αναλόγως του είδους του εισοδήματος.

"2. Γενικά, επισημαίνεται ότι πίστωση σε τραπεζικό λογαριασμό μπορεί να λογισθεί και να φορολογηθεί ως εισόδημα της παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 ή της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν.4172/2013 του δικαιούχου του λογαριασμού, εφόσον δεν καλύπτεται με τα δηλωθέντα

⁴⁷ "Οι δέκα εντολές Πιτσιλή προς τους ελεγκτές για άμεση εφαρμογή" (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο (15/05/2018)

εισοδήματά του, ούτε από άλλη συγκεκριμένη και αρκούντως τεκμηριωμένη, ενόψει των συνθηκών, πηγή ή αιτία, είτε την οποία αυτός επικαλείται, κατόπιν κλήσης του από τη Διοίκηση για παροχή σχετικών πληροφοριών ή προηγούμενη ακρόαση, είτε την οποία εντοπίζει η φορολογική αρχή στο πλαίσιο της λήψης των προβλεπόμενων στο νόμο, αναγκαίων, κατάλληλων και εύλογων μέτρων ελέγχου.

Σημειώνεται ότι ο φορολογούμενος οφείλει κατ' αρχήν, να ανταποκριθεί στην κλήση της ελεγκτικής αρχής να της χορηγήσει τα αναγκαία και εύλογα, ενόψει των συνθηκών, στοιχεία διευκρίνισης και επαρκούς δικαιολόγησης της περιουσιακής του κατάστασης, η οποία προδήλως δεν ανταποκρίνεται σε εκείνη που προκύπτει από τα στοιχεία των φορολογικών του δηλώσεων. Η άρνηση ή η παράλειψη του φορολογούμενου να παράσχει τις παραπάνω πληροφορίες ή η αδυναμία του να τεκμηριώσει επαρκώς τους ισχυρισμούς προς δικαιολόγηση των επίμαχων ποσών λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση από τη φορολογική αρχή των αποδείξεων σε βάρος του. Σε περίπτωση που δεν προσκομίζονται στοιχεία για επένδυση ή κίνηση λογαριασμού ημεδαπής ή αλλοδαπής, λόγω αντικειμενικής αδυναμίας προσκόμισης των σχετικών δικαιολογητικών (για παράδειγμα, διότι έχει παρέλθει ο χρόνος που η τράπεζα ή άλλο ίδρυμα έχει υποχρέωση διαφύλαξης των σχετικών αρχείων), γίνονται δεκτοί οι ισχυρισμοί του ελεγχόμενου, εκτός αν η φορολογική αρχή αιτιολογημένα απορρίψει αυτούς στη βάση άλλων στοιχείων που διαθέτει.

Σε κάθε περίπτωση, εάν διαπιστωθεί ότι η απόκτηση της επένδυσης έλαβε χώρα σε χρόνο εκτός των φορολογικών ετών που περιλαμβάνονται στην εντολή ελέγχου, ή το εισερχόμενο έμβασμα αλλοδαπής προέρχεται από καταθέσεις / πραγματικά εισοδήματα προγενέστερων ετών της ελεγχόμενης περιόδου, οι εν λόγω πιστώσεις θεωρούνται δικαιολογημένες για το ελεγχόμενο διάστημα και δεν θεμελιώνεται, εξ αυτού του λόγου, επέκταση του φορολογικού ελέγχου στα προγενέστερα αυτά έτη, εκτός εάν και στο μέτρο που είναι απολύτως αναγκαίο για την διακρίβωση της υπαγωγής σε φόρο ή νόμιμης απαλλαγής από αυτόν των κεφαλαίων από τα οποία προέρχονται οι εν λόγω πιστώσεις, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων περί παραγραφής.”

Η στοιχειοθέτηση της ουσιώδους διαδικασίας του φορολογικού ελέγχου ως προς την απόδειξη της ύπαρξης προσαύξησης περιουσίας περικλείεται στην προαναφερόμενη παράγραφο. Στον αντίποδα της παρ. 1 της ίδιας ΠΟΛ εδώ τεκμηριώνεται ότι η μη κάλυψη του χρηματικού ποσού που κατατίθεται στους τραπεζικούς λογαριασμούς με τα δηλωθέντα εισοδήματα ή από άλλη αρκούντως τεκμηριωμένη πηγή ή αιτία αποτελεί έσοδο από επιχειρηματική δραστηριότητα και φορολογείται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του

άρθρου 21 του ν.4172/2013, ή ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994.

Επιβεβαιώνεται η υποχρεωτικότητα της διαδικασίας κλήσης του ελεγχόμενου από τη Διοίκηση και η δυνητική υποχρέωσή του τελευταίου να ανταποκριθεί χορηγώντας σε αυτήν κάθε αναγκαίο και εύλογο στοιχείο. Η δε άρνηση ή παράλειψή του δημιουργεί δυσχέρειες στον έλεγχο που εκτιμώνται αναλόγως κατά την τεκμηρίωση του αποτελέσματος του φορολογικού ελέγχου. Συνήθως η συμπεριφορά αυτή λειτουργεί επιβαρυντικά για τον ελεγχόμενο καθώς η αδυναμία επαληθεύσεων από τον έλεγχο ελλείπει στοιχεία που δύναται ο ελεγχόμενος να προσκομίσει, οδηγεί σε καταλογισμό. Εξαιρέση αποτελεί η αντικειμενική αδυναμία προσκόμισης στοιχείων στον έλεγχο που οδηγεί σε κρίση υπέρ του ελεγχόμενου.

Εμπειριστατωμένα η Διοίκηση παίρνει θέση για τις περιπτώσεις επενδύσεων ή εισερχόμενων εμβασμάτων που προέρχονται από οποιαδήποτε πηγή εισοδήματος συμπεριλαμβανομένων και των καταθέσεων προγενέστερων ετών της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου. Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις της παραγραφής που θα αξιολογηθούν σε ξεχωριστό κεφάλαιο, εφόσον είναι απολύτως αναγκαίο για τον έλεγχο και εφόσον αφενός η Φορολογική Διοίκηση αποδεδειγμένα δεν είχε και δεν θα μπορούσε να έχει υπόψη της τις απαραίτητες πληροφορίες κατά την αρχική πενταετή προθεσμία παραγραφής, και, αφετέρου, διαπιστώνεται από τον έλεγχο μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη με βάση τα στοιχεία αυτά, κατά τα αναγραφόμενα στην σχετική πολυγραφημένη απόφαση ΠΟΛ 1094/17, τότε και μόνον ο φορολογικός έλεγχος επεκτείνεται σε προγενέστερα έτη.

“4. Το ποσό τραπεζικού λογαριασμού που τροφοδότησε έμβασμα και λογίζεται ως φορολογητέο εισόδημα της παρ. 3 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 ή της παρ. 4 του άρθρου 21 του ν.4172/2013, φορολογείται ως εισόδημα της διαχειριστικής περιόδου κατά την οποία προκύπτει ότι εισήχθη το ποσό αυτό στην περιουσία του δικαιούχου του λογαριασμού, η δε μεταφορά με έμβασμα χρηματικού ποσού από τραπεζικό λογαριασμό δικαιούχου σε άλλο τραπεζικό λογαριασμό του (στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή) δεν αποτελεί προσαύξηση της περιουσίας του. Συνεπώς, κρίσιμος δεν είναι, τουλάχιστον κατ’ αρχήν ο χρόνος διενέργειας του εμβάσματος, αλλά είτε ο χρόνος της κατάθεσης του επίμαχου ποσού (ή σε περίπτωση τμηματικής κατάθεσης του, ο χρόνος που κατατέθηκε καθένα από τα τμήματα του) στον τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου, μέσω του οποίου έγινε το έμβασμα, είτε ο προγενέστερος αυτού χρόνος κατά τον οποίο προκύπτει ότι επήλθε η αντίστοιχη προσαύξηση της περιουσίας του (ΣτΕ 1225/2017, 884/2016, 435/2017). Ο προσδιορισμός του ως άνω κρίσιμου χρόνου πρέπει να γίνεται από την ελεγκτική αρχή με βάση πρόσφορα και επαρκή

στοιχεία τα οποία συλλέγονται κατόπιν της λήψης των προβλεπόμενων στο νόμο αναγκαίων, κατάλληλων και εύλογων, ενόψει των περιστάσεων, μέτρων ελέγχου στα οποία συμπεριλαμβάνονται ιδίως η κλήση του φορολογούμενου για παροχή εξηγήσεων και η αναζήτηση πληροφοριών και στοιχείων από τα εμπλεκόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Αν η εντός εύλογου χρόνου συλλογή στοιχείων σχετικά με τη διαπίστωση του χρόνου προσαύξησης της περιουσίας καθίσταται αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής, γεγονός που πρέπει να βεβαιώνεται από τη φορολογική αρχή με ειδική αιτιολογία, αυτή μπορεί να διαπιστώσει τον κρίσιμο, κατά τα προεκτεθέντα, χρόνο με βάση όσα στοιχεία κατάφερε να συγκεντρώσει ο έλεγχος και, στην εξαιρετική περίπτωση παντελούς έλλειψης τέτοιων στοιχείων, να θεωρήσει κατά τεκμήριο ως κρίσιμο χρόνο εκείνον του εμβάσματος (ΣτΕ 884/2016)."

Κανόνα αποτελεί η φορολόγηση του οποιουδήποτε ποσού στη χρήση κατά την οποία αποκτάται, αυτό ισχύει και στις περιπτώσεις των πιστώσεων επί τραπεζικών λογαριασμών, ενώ στις περιπτώσεις που αυτές τροφοδοτούν εξερχόμενα εμβάσματα σε λογαριασμούς ημεδαπής ή αλλοδαπής, κρίσιμος χρόνος νοείται ο χρόνος κατάθεσης του ποσού ή των ποσών αυτών ή χρόνος δημιουργίας της προσαύξησης περιουσίας. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις παντελούς έλλειψης στοιχείων μπορεί "κατά τεκμήριο " να θεωρηθεί κρίσιμος χρόνος εκείνος του εξερχόμενου εμβάσματος. Στην τελευταία περίπτωση οι εύλογες επαληθεύσεις του ελέγχου οφείλουν να βεβαιώνονται με ειδική αιτιολογία που διαφέρει ανά υπόθεση. Στα πλαίσια αυτά η Φορολογική Διοίκηση έχει μεριμνήσει οι διενεργούμενοι πλέον έλεγχοι να μην πραγματεύονται στοιχεία του παρελθόντος πλην της τελευταίας μη παραγεγραμμένης πενταετίας, ήτοι φορολογικές περιόδους 2012 και εντεύθεν κατά τις οποίες η άντληση των δεδομένων από πάσης φύσεως πηγές και Αρχές είναι εφικτή. Το γεγονός αυτό εντείνει την αποτελεσματικότητα του φορολογικού μηχανισμού ως προς τη φορολόγηση της προσαύξησης περιουσίας κατά τη χρονική στιγμή που δημιουργείται.

Ειδικά θέματα που αντιμετωπίζει ο έλεγχος οριοθετούνται με την παράγραφο 5 έτσι ώστε να υφίσταται ομοιογενείς διαδικασίες. Στην παράγραφο αυτή επιγραμματικά αναφέρονται τα αναγραφόμενα των περιπτώσεων 5.1 έως 5.3. Συγκεκριμένα επικυρώνεται η χρήση της Απόφασης ΔΕΑΦ Α 1144110 ΕΞ 2015/5.11.2015 σχετικά με την αντιμετώπιση αναλήψεων και επανακαταθέσεων στους τραπεζικούς λογαριασμούς των ελεγχόμενων, κατ'ανάλογο τρόπο επικυρώνονται τα οριζόμενα στο άρθρο 44 του ν.4141/2013 και τα όσα έχουν διευκρινιστεί με την ΠΟΛ. 1106/2014 για τα μερίσματα πλοιοκτητριών εταιρειών ή εταιρειών χαρτοφυλακίου, επίσης τεκμηριώνεται η αντιμετώπιση του υπερβάλλοντος τιμήματος από μεταβίβαση ακινήτου το οποίο διαπιστώνεται ως τέτοιο από τον έλεγχο και δηλώνεται από τον πωλητή με συμπληρωματικό συμβόλαιο ότι δεν αποτελεί προσαύξηση.

“5.4. Ο χαρακτηρισμός μιας πίστωσης σε λογαριασμό στον οποίο συμμετέχει ο ελεγχόμενος ως προερχόμενης ή σχετιζόμενης με ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα εξετάζεται ως πραγματικό γεγονός. Εφόσον αποδειχθεί ότι προέρχεται από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή προσδιορίζεται το είδος της παρασχεθείσας υπηρεσίας και ο λήπτης αυτής ή το πωληθέν αγαθό και ο αγοραστής αυτού, τότε φορολογείται, κατά περίπτωση, με τις οικείες διατάξεις του ν. 2238/1994 (άρθρα 28, 40, 48 κ.λπ.) ή την παρ.1 του άρθρου 21 του ν. 4172/2013 και υπόκειται σε τυχόν λοιπές φορολογίες (π.χ. ΦΠΑ), εάν δεν έχει ήδη φορολογηθεί. Στην περίπτωση που ο ελεγχόμενος συμμετέχει σε οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ), κοινωνία ή κοινοπραξία, και το ποσό που πιστώνεται σε λογαριασμό στον οποίο συμμετέχει το φυσικό πρόσωπο είναι ποσό που αποδεικνύεται ότι αφορά συναλλαγές ή εισόδημα ή περιουσία του νομικού προσώπου ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας, δεν συνιστά προσαύξηση περιουσίας, καθώς είναι γνωστής προέλευσης. Στην περίπτωση αυτή το ποσό δύναται να συνιστά δάνειο (αν τούτο προκύπτει από τις σχετικές εγγραφές στα βιβλία ή από άλλα στοιχεία), ή ταμειακή διευκόλυνση, ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της κάθε περίπτωσης, κατά την κρίση του ελέγχου. Επισημαίνεται ότι αν αυτό το ποσό επεστράφη στο νομικό πρόσωπο (ή κοινωνία ή κοινοπραξία) πριν από την διενέργεια του ελέγχου, τότε αποτελεί δάνειο ή ταμειακή διευκόλυνση (ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά) για το φυσικό πρόσωπο και η τυχόν απόδοση (υπεραξία) αποτελεί εισόδημα του φυσικού προσώπου εφόσον στο νομικό πρόσωπο επεστράφη μόνο το κεφάλαιο. Σε κάθε περίπτωση οι σχετικές πιστώσεις αξιολογούνται σε σχέση με τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, λαμβανομένου υπόψη και του αναλογούντος ΦΠΑ, ανάλογα με την περίπτωση. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος επικαλείται μεν τη λήψη δανείου από ελληνική ή αλλοδαπή επιχείρηση, αλλά δεν υπάρχει σχετικό έγγραφο βέβαιης χρονολογίας ούτε και μπορεί να αποδειχθεί η λήψη του δανείου αυτού από άλλα στοιχεία (π.χ. κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών του δανειστή ή του δανειζόμενου από τις οποίες να προκύπτει δόση ή επιστροφή χρημάτων), τότε ο ισχυρισμός του φορολογούμενου περί δανείου δεν μπορεί να γίνει δεκτός.”

Το αντικείμενο που πραγματεύεται η ανωτέρω περίπτωση 5.4 της παραγράφου 5 αποτέλεσε στα πρώτα χρόνια αξιολόγησης των πιστώσεων των τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχόμενων μείζον θέμα καθώς χωρίς να επιβάλλεται ενιαία διαδικασία από τη Φορολογική Διοίκηση σε πολλές περιπτώσεις δεν συνεκτιμούνταν τα δεδομένα των λογαριασμών που συσχετίζονται με το επιτόκιο του ελεγχόμενου (ατομική επιχείρηση, ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ, κοινωνία ή κοινοπραξία). Η αξιολόγηση των πιστώσεων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα ακαθάριστα έσοδα, οι συναλλαγές, το εισόδημα ή η περιουσία του νομικού προσώπου ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας ήταν ανακριβής και σε όσες περιπτώσεις ο έλεγχος λειτούργησε

κατ'αυτόν τον τρόπο οι ελεγχόμενοι δικαιώθηκαν στο στάδιο της δικαστικής επίλυσης της διαφοράς τους στο μέγιστο βαθμό. Η παραπάνω απόφαση κατά τα αναγραφόμενα στην περ. 4 τις παραγράφου 5 αφενός θεραπεύει τη λανθάνουσα διαδρομή των ελέγχων αφετέρου θεσμοθετεί την συγκεκριμένη διαδικασία αξιολόγησης ενδυναμώνοντας την ελεγκτική πρακτική.

2.6.2.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΥΨΗΛΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ WEALTH SQUAD (IRS)

Η υπηρεσία Wealth Squad⁴⁸ του IRS το 2010 αποτελεί την ελεγκτική αρχή που έχει αναλάβει του ελέγχους των φορολογουμένων με υψηλά εισοδήματα. Το εύρος των ελέγχων αφορά στα δηλωθέντα έσοδα από όλες τις πηγές ενώ διερευνά και τις δραστηριότητες των φυσικών προσώπων που σχετίζονται με συνδεδεμένες με αυτά νομικές οντότητες, (trusts, funds), και τις πάσης φύσεως συνεργασίες τους. Προς την κατεύθυνση αυτή ελέγχει πλήρως και τα συσχετιζόμενα νομικά πρόσωπα, απαιτώντας τη συμπλήρωση και προσκόμιση πολύ λεπτομερών εντύπων και στοιχείων από τον φορολογούμενο ενώ έχει την αρμοδιότητα να ζητά και να παραλαμβάνει οποιοδήποτε στοιχείο κρίνει κατά τον έλεγχο.

Η περιπτώσιολογία των ζητούμενων στοιχείων – ενεργειών από τον ελεγχόμενο είναι εντυπωσιακά απαιτητική και ενδεικτικά αφορά στα ακόλουθα: Προσκόμιση όλων των δηλώσεων των ετών που ελέγχονται, του προηγούμενου και του τρέχοντος με τα στοιχεία που τις αφορούν. Διευκρίνιση όλων των πηγών και του τρόπου απόκτησης όλων των εισοδημάτων, διευκρίνιση όλων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, δικαιωμάτων εντός και εκτός της χώρας. Υπόδειξη όλων των περιουσιακών στοιχείων που εκμισθώνονται ή υπεκμισθώνονται, αποσαφήνιση της πλήρους ταυτότητας αλλοδαπών και ημεδαπών εταιρειών στις οποίες συμμετέχει ο ελεγχόμενος τουλάχιστον με ποσοστό 20% στο κεφάλαιο, τα κέρδη ή/και στις ζημιές, που είναι πραγματικός δικαιούχος, ή έχει εξουσιοδοτική αρμοδιότητα να λειτουργεί για λογαριασμό του νομικού προσώπου, ή συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο. Για τις περιπτώσεις που προαναφέρθηκαν πρέπει να προσκομίσει πλήρη στοιχεία, που να αποδεικνύουν τη συναλλακτική του διασύνδεση με τη νομική οντότητα. Απαιτείται επιπλέον η προσκόμιση των επίσημων λογιστικών αρχείων που

⁴⁸ Retting P.C. (2015– 2016) “*Evaluating the IRS Wealth Squad*”

τηρήθηκαν από την εταιρεία. Απαιτείται η απόδειξη πάσης φύσεως αναλώσεων – επενδύσεων που αφορούν πρόσωπα οικογενειακού του περιβάλλοντος είτε τρίτους. Το μόνο βέβαιο είναι ότι εφόσον ο φορολογούμενος κληθεί σε ένα τέτοιο έλεγχο απαιτείται λεπτομερής προετοιμασία και ακρίβεια στις απαντήσεις και τα στοιχεία που θα επικαλεστεί.

2.7 ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η διερεύνηση των διαδικασιών ελέγχου προσαύξησης περιουσίας δεν θα ήταν ολοκληρωμένη χωρίς ειδική αναφορά στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου όπως αυτές θεσμοθετήθηκαν και ισχύουν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α'170/26-07-2013) και τις διατάξεις του άρθρου 28 ν.4172/2013 (ΦΕΚ Α'167/23-07-2013), όπως αυτές τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 13 ν. 4223/2013 (ΦΕΚ Α'287/31.12.2013) και ισχύουν.

Ζ' ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Στην σύγχρονη ελεγκτική διαδικασία που εφαρμόζεται για τον έλεγχο φυσικών προσώπων προβλέπεται η χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου αρκεί να αναφέρονται ρητά στην εντολή ελέγχου οι προβλεπόμενες διατάξεις που τις θεσμοθετούν ήτοι για τις εντολές με ημερομηνία έκδοσης έως 31/12/2013 το άρθρο 67B του ν.2238/94, ενώ για τις εντολές που εκδίδονται από 01/01/2014 και ύστερα το άρθρο 27 του ν.4174/2013.

Η χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου οδηγεί στον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου μέσω ανάλυσης της οικονομικής του κατάστασης, αναζητώντας πραγματικές εισροές και εκροές χρήματος και κάνοντας χρήση πληροφοριών από διάφορες πηγές, οι οποίες επηρεάζουν το τελικό φορολογικό αποτέλεσμα σε συνδυασμό με τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία του ελεγχόμενου φυσικού προσώπου αλλά και των φορολογικών του δηλώσεων.

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής υφίσταται σε πολλές χώρες ανεπτυγμένες είτε αναπτυσσόμενες, οι παράμετροι βέβαια ποικίλουν ανάλογα με την κουλτούρα και την οικονομική διάρθρωση του εκάστοτε έθνους. Σύμφωνα με το Statistic Brain Research Institute της Αμερικής 1,6 εκατομμύρια φορολογούμενοι διαφεύγουν από την ακριβή φορολόγηση των εισοδημάτων τους, ποσοστό που αναλογεί σε 270 δισεκατομμύρια εσόδων

για το Αμερικάνικο Κράτος.⁴⁹ Η καταγραφή αυτή γίνεται για να εκτιμηθεί η βαρύτητα του φαινομένου της φοροδιαφυγής παγκοσμίως.

2.7.1 ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ

Οι έμμεσες τεχνικές είναι ένα εργαλείο φορολογικού ελέγχου που εφαρμόζεται αρκετά χρόνια από την Αμερικανική Φορολογική Υπηρεσία (THE INTERNAL REVENUE SERVICE – IRS).⁵⁰ Η χρήση έμμεσων τεχνικών ελέγχου έχει αποτελέσει αντικείμενο ανάλυσης τόσο από τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης-Organization for economic cooperation and development OECD) με την από τον 10/2006 έκθεσή του «Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to Improve the Efficiency and Effectiveness of Indirect Income Measurement Methods Prepared»⁵¹ όσο και από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (IMF- International Monetary Fund) «Revenue Administration: Taxpayer Audit Use of Indirect Methods».⁵²

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι χώρες που εφαρμόζουν έμμεσες τεχνικές ελέγχου, σύμφωνα με σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ, όπως αυτή δημοσιεύεται στο εγχειρίδιο που εξέδωσε αναφορικά με τις προσπάθειες βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των μεθόδων ελέγχου.

Πίνακας 2.1: Έμμεσες μέθοδοι υπολογισμού εισοδήματος που χρησιμοποιούνται έμπρακτα.⁵³

Indirect income measurement methods used in practice (yes/no)					
Country	Source & Application of funds (T account)	Bank deposits & cash expenditure	Markup	Unit volume	<u>Net worth/ Asset Betterment</u>

⁴⁹ Goldburd McCone LLP posted in Criminal Tax Issues (2018) “Don’t lie on your tax returns”, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο [https://www.goldburdmccone.com/blog/2018/03/dont-lie-on-your-tax-returns.shtml/\(24/05/2018\)](https://www.goldburdmccone.com/blog/2018/03/dont-lie-on-your-tax-returns.shtml/(24/05/2018))

⁵⁰ “Τα SOS στον φορολογικό έλεγχο των ελεύθερων επαγγελματιών και των επιχειρήσεων” (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό Euro2day.gr(13/05/2018)

⁵¹ OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, prepared by Forum on Administration’s Compliance sub-group.

⁵² Biber E. (2010) , “Revenue Administration: Taxpayer Audit - Use of Indirect Methods”, International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department”

⁵³ OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, prepared by Forum on Administration’s Compliance sub-group.

Australia	YES		YES		YES
Austria		YES			YES
Denmark			YES		YES
Finland			YES		YES
Japan	YES	YES	YES		YES
Netherlands			YES		YES
New Zealand	YES	YES	YES	YES	YES
Sweden	YES	YES			YES
UK	YES		YES		YES
USA	YES	YES	YES	YES	YES

Διαπιστώνεται σύμφωνα με τα δεδομένα του ανωτέρω πίνακα ότι οι χώρες που εφαρμόζουν στο σύνολο τους τις μεθόδους έμμεσων τεχνικών είναι η Νέα Ζηλανδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η πλέον διαδεδομένη φαίνεται ότι είναι η μέθοδος της "Καθαρής Θέσης" που χρησιμοποιείται από όλες, ενώ εκείνη με τη μικρότερη εφαρμογή προκύπτει ότι είναι "τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών".

Η Ελλάδα σήμερα εφαρμόζει κατά τις διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου τρεις από αυτές, την *ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds method)*, την *καθαρή θέση του φορολογούμενου (net worth method)* και το *ύψος των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditure method)*, ενώ γίνονται βήματα προς την θεσμοθέτηση των διαδικασιών των άλλων δύο τεχνικών ελέγχου, της *αρχής των αναλογιών (mark up method)* και της *σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών (unit and volume method)*.

2.7.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.7.2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Εισαγωγή στην έννοια των έμμεσων τεχνικών γίνεται με το άρθρο 81 παρ. 3 του Ν. 3842/2010, όπου αναφέρονται για πρώτη φορά οι τεχνικές και οι μέθοδοι ελέγχου και γίνεται

εννοιολογική προσέγγισή τους. : “Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να καταρτίζονται κλαδικά εγχειρίδια ελέγχου, με τα οποία καθορίζονται οι ελεγκτικές διαδικασίες και επαληθεύσεις, καθώς και οι τεχνικές και μέθοδοι ελέγχου που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των δηλώσεων των υπόχρεων, αναλόγως του κλάδου ή τομέα της οικονομίας στον οποίο αυτοί δραστηριοποιούνται.”

Με το άρθρο 67 Β του Ν. 2238/94 και ειδικότερα με την παράγραφο 14 του ν. 4038/2012(ΦΕΚ 14 Α΄/2012) ορίζεται ότι:

“1. Ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων με έλεγχο μπορεί να διενεργείται **και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου:**

- α) της αρχής των αναλογιών (*mark up method*),
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου (*source and application of funds method*),
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (*net worth method*),
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών (*unit and volume method*) και
- ε) το ύψος των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (*bank deposits and cash expenditure method*).

Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα

- ✓ **φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων,**
- ✓ **τα ακαθάριστα έσοδα,**
- ✓ **οι εκροές** και
- ✓ **τα φορολογητέα κέρδη** των επιτηδευματιών **βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής .**

2. Τα προσδιοριζόμενα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των τεχνικών ελέγχου της προηγούμενης παραγράφου, λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων. 3. Εφόσον τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου έχουν εξαχθεί με την εφαρμογή έμμεσων τεχνικών της παραγράφου 1, και πριν την έκδοση φύλλων ή πράξεων καταλογισμού, ο Προϊστάμενος της ελεγκτικής μονάδας, καλεί τον υπόχρεο σε ακρόαση, ο οποίος δικαιούται σε ανταπόδειξη. 4. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και για όλες τις εκκρεμείς χρήσεις για τις οποίες υφίσταται φορολογική υποχρέωση. 5 . Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται το ειδικότερο

περιεχόμενο τεχνικών ελέγχου της παραγράφου 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. ”

Σύμφωνα με τον Ν. 4174/13, Φορολογικές Διαδικασίες και άλλες διατάξεις στο άρθρο 27 παρ. 1 ορίζονται οι « Μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης» ως εξής:

“1. Η Φορολογική Διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσοτέρων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου: α) της αρχής των αναλογιών, β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου, γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου, δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά. Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής. 2. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο τεχνικών ελέγχου της παραγράφου 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου”

Στο άρθρο 28 “Μέθοδος προσδιορισμού εσόδων ” του νόμου 4172/13 ορίζονται τα εξής:

“1. Το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα «μπορεί να» προσδιορίζεται «με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή» με έμμεσες μεθόδους ελέγχου κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

«α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή

β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή

γ) όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση.»

«2. Το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα.»

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 67 Β του Ν. 2238/94 ο φορολογικός έλεγχος δύναται να χρησιμοποιεί τις τεχνικές ελέγχου της παραγράφου 1 του προαναφερόμενου άρθρου και να λαμβάνει υπόψη του το αποτέλεσμα αυτών, που αφορούν πρωτογενώς τη φορολογία εισοδήματος, κατά τον προσδιορισμό των λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων του ελεγχόμενου που προκύπτουν κατά τον έλεγχο των λοιπών φορολογικών αντικειμένων όπως αυτά αναφέρονται στην σχετική εντολή ελέγχου. Δευτερογενώς δηλαδή απαιτείται ο έλεγχος να αξιολογήσει τις συνέπειες της προσαύξησης περιουσίας και δη των αναιτιολόγητων εσόδων και να υπολογίσει τη φορολογική οφειλή στις φορολογίες ΚΒΣ⁵⁴ κατά τη χρήση 2012, ΚΦΑΣ⁵⁵ για τη χρήση 2013 και 2014, ΦΠΑ, ΚΝΤΧ⁵⁶, ΦΜΥ⁵⁷ για όλες τις ελεγχόμενες χρήσεις και φορολογικές περιόδους από το 2012 και ύστερα.

Σημειώνεται εδώ ότι η ίδια ελεγκτική πρακτική συνεχίζεται και με τον νέο νόμο 4172/13 όπου κατά το άρθρο 28 του νόμου ορίζονται οι συνθήκες που οδηγούν σε έμμεσο προσδιορισμό του φόρου. Οι περιπτώσεις α, β και γ που αναλύονται στο άρθρο αυτό παραπέμπουν σε τήρηση των λογιστικών αρχείων κατ' ανεπαρκή ή ανακριβή τρόπο ή σε έλλειψη συνεργασίας με τις αρχές, γεγονότα που προσομοιάζουν με την περιγραφόμενη περίπτωση γ της παραγράφου 2 του άρθρου 30 " Ο προσδιορισμός των ακαθάριστων εσόδων των εμπορικών επιχειρήσεων ενεργείται ως ακολούθως" όπου αναφέρονται τα εξής:

"γ) Για επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλία και στοιχεία του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή τα τηρούμενα είναι κατώτερα της προσήκουσας κατηγορίας ή ανεπαρκή ή ανακριβή, τα ακαθάριστα έσοδα προσδιορίζονται εξωλογιστικά, με βάση τα στοιχεία και τις πληροφορίες που διαθέτει ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας για την έκταση της συναλλακτικής δράσης και τις συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή λαμβάνονται υπόψη οι αγορές, οι πωλήσεις και το μικτό κέρδος που εμφανίζει η επιχείρηση, το μικτό κέρδος που πραγματοποιείται από ομοειδείς επιχειρήσεις που λειτουργούν με παρόμοιες συνθήκες, το απασχολούμενο προσωπικό, το ύψος των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί, καθώς και των ίδιων κεφαλαίων κίνησης, το ποσό των δανείων και των πιστώσεων, το ποσό των εξόδων παραγωγής και διάθεσης των εμπορευμάτων, των εξόδων διαχείρισης και γενικά κάθε επαγγελματική δαπάνη."

Η διαφοροποίηση μεταξύ των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου με αυτές των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 28 ν. 4172/13 έγκειται στο γεγονός ότι το ελεγκτικό

⁵⁴ ΚΒΣ: Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων

⁵⁵ ΚΦΑΣ Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών

⁵⁶ ΚΝΤΧ: Κωδικοποιημένος Νόμος Τελών Χαρτοσήμου

⁵⁷ ΦΜΥ: Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών

πλαίσιο διευρύνεται καθώς ελεγκτικό αντικείμενο αποτελεί πέραν του εισοδήματος νομικών προσώπων ή οντοτήτων, το εισόδημα των φυσικών προσώπων ανεξαρτήτως εάν προκύπτει από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ο νομοθέτης στο άρθρο αυτό δεν αναφέρεται ρητά σε επιτηδευματία όπως προκύπτει από το άρθρο 30 του ν. 2238/94, αλλά διευρύνει την εφαρμογή των εμμέσων τεχνικών σε κάθε πηγή εσόδου εφόσον διαπιστώνεται ότι το ποσό του εξευρισκομένου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται σύμφωνα με το δηλωθέν εισόδημα.

Συγκριτικά επομένως η διαδικασία του ελέγχου σε προγενέστερες περιόδους της εφαρμογής έμμεσων τεχνικών μειονεκτούσε ως προς το γεγονός ότι ο έλεγχος δεν αξιοποιούσε την πραγματική εικόνα των εισοδημάτων και των δαπανών των ελεγχόμενων. Η επαλήθευση ή μη των δεδομένων των βιβλίων ή/και των δηλώσεων των ελεγχόμενων αρκούσε για να στοιχειοθετηθεί η απόκρυψη ή ανακρίβεια εισοδημάτων και σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις οριζόταν η προσαύξηση ακαθαρίστων εισοδημάτων με προβλεπόμενους συντελεστές χωρίς να εξετάζεται το πραγματικό ποσό της διαφοροποίησης της φορολογητέας ύλης. Η φορολογητέα ύλη πλέον εξετάζεται με την προϋπόθεση ότι συντρέχει ένα σύνολο παραμέτρων που την οριοθετούν όπως οι πραγματικές δαπάνες διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, οι δαπάνες του επιτηδεύματος, οι τοποθετήσεις εισοδημάτων σε επενδυτικά προϊόντα, οι εμβάσεις ποσών στο εξωτερικό και τα δημιουργούμενα εξ αυτών νέα εισοδήματα, τα εισερχόμενα κεφάλαια από την αλλοδαπή εφόσον αξιολογηθεί ο πηγή προέλευσής τους.⁵⁸

Τα ως άνω περιγραφόμενα προκύπτουν και από τα αναγραφόμενα στο άρθρο 3 "Υπαγόμενοι - Πεδίο εφαρμογής" της ΠΟΛ 1050/14 όπου αναφέρεται ότι:

"Στον τρόπο και στη διαδικασία ελέγχου που ορίζεται με την απόφαση αυτή, μπορούν να υπαχθούν: 1) οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος φορολογουμένων φυσικών προσώπων, που αναφέρονται στο άρθρο 28 του Ν.4172/2013 , για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/1/2014 και μετά, 2) οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος φορολογουμένων φυσικών προσώπων για διαχειριστικές περιόδους που έληξαν πριν την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων του Ν.4172/2013 για τις οποίες δεν είχε γίνει έναρξη ελέγχου μέχρι 31/12/2013 (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του Ν.4174/2013), και συντρέχει μία ή περισσότερες από τις πιο κάτω περιπτώσεις:

⁵⁸ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.2.3) "Documenting the Decision to Use a Formal Indirect Method"; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)

- α) υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις),*
- β) παρουσιάζονται μεγάλες δαπάνες που δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου(ατομικά και οικογενειακά),*
- γ) Είναι μέλη εταιρειών (οποιασδήποτε μορφής) με ζημιογόνα αποτελέσματα,*
- δ) δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/ΚΦΑΣ,*
- ε) υφίστανται πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα εισοδήματα/αγορές/ δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές, οικογενειακές)."*

Οι ίδιες προϋποθέσεις υποδηλώνονται ρητά και με τα αναγραφόμενα στο Κεφάλαιο IV. "In what circumstances is it appropriate to use indirect methods?" της μελέτης του IMF "Use of Indirect Methods, International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department".⁵⁹

Εν κατακλείδι, δίνεται το δικαίωμα στον έλεγχο για τον προσδιορισμό της προσαύξησης περιουσίας και στα φυσικά πρόσωπα που δεν περιβάλλονται του τύπου του επιτηδευματία, ενώ δύναται ο ελεγκτής να χρησιμοποιεί κάθε διαθέσιμο στοιχείο και όχι περιοριστικά τα συναφή με τις πηγές εσόδων και εξόδων όπως αυτά προκύπτουν από τα βιβλία της οντότητας ή από τους συναλλασσόμενους με αυτήν φορείς. Σε κάθε περίπτωση όμως η διενεργούμενες ελεγκτικές επαληθεύσεις πρέπει να είναι ευδιάκριτες, τεκμηριωμένες και να προσδιορίζεται επαρκώς η πηγή και νόμιμη άντληση των πληροφοριών του ελέγχου.

2.7.2.2 ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά οι εγκύκλιοι που πλαισιώνουν την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου.

Με την απόφαση ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ 10.5.2013, "Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων", όπως δημοσιεύθηκε στα ΦΕΚ 1136/Β 710-5-2013 και ΦΕΚ 1199/Β 716-5-2013, καθορίστηκε ο τρόπος εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών στη διαδικασία του τακτικού ελέγχου παράλληλα με τις ισχύουσες διατάξεις περί τακτικού ελέγχου του ΚΦΕ. Σκοπός είναι να προσδιοριστεί με αντικειμενικό τρόπο το πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου. Ο τελευταίος υποχρεούται να παράσχει όποια στοιχεία κρίνονται από την ελεγκτική υπηρεσία απαραίτητα ως προς την περιουσιακή κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών κατά τις ελεγχόμενες χρήσεις.

⁵⁹ Biber E. (2010) , "Revenue Administration: Taxpayer Audit - Use of Indirect Methods", International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department

Ο τρόπος και τα έντυπα που χρησιμοποιούνται ορίζονται στην ΠΟΛ 1171/2013 “Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους Φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων”, ενώ στην ΠΟΛ 1270/2013 “Μεθοδολογία Έμμεσων τεχνικών Ελέγχου”, ορίστηκε η μεθοδολογία των έμμεσων τεχνικών όπως αυτή αναλύεται κατωτέρω. Ακολούθησε η ΠΟΛ 1050/2014 με την οποία καθορίστηκε το περιεχόμενο και ο τρόπος εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν 4174/2013 (Φ.Ε.Κ. Α' 170), ενώ η ΠΟΛ 1094/2014 αποτελεί τροποποίηση της ΠΟΛ. 1050/17-2-2014 στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 5 αυτής καθώς πλέον η επιλογή της μεθόδου γίνεται κατόπιν αξιολόγησης των στοιχείων του ελεγχόμενου, με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. ή του Ελεγκτικού Κέντρου που εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του τμήματος ελέγχου, μετά από εισήγηση του υπαλλήλου που φέρει την εντολή ελέγχου. Τέλος με την ΠΟΛ. 1259/22-12-2014 με θέμα “Παροχή οδηγιών για τον τρόπο εφαρμογής της ΠΟΛ. 1050/17.02.2014 Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων” δίνονται περαιτέρω οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής τους.

Με τις ως άνω οδηγίες παρατηρείται ότι αναλύονται οι περιπτώσεις β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν 4174/2013, ήτοι οι μέθοδοι της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds method), της καθαρής θέσης του φορολογούμενου (net worth method) και του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditure method). Σημειώνεται ότι οι δύο άλλες μέθοδοι των οποίων προβλέπεται η χρήση με το ίδιο άρθρο ήτοι της αρχής των αναλογιών (mark up method) και της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών (unit and volume method) δεν έχουν θεσμοθετηθεί ως προς τον τρόπο εφαρμογής αυτών στις ελληνικές οντότητες.

Οι αναφερόμενες πολυγραφημένες αποφάσεις έθεσαν κατευθυντήριες γραμμές στην ελεγκτική αρχή οι οποίες πρέπει να τηρούνται αυστηρά από τη στιγμή που ο έλεγχος κρίνει ότι θα εφαρμοστούν έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή τους είναι πέραν της ρητής αναφοράς στη σχετική εντολή ελέγχου, να συντρέχουν αθροιστικά ή διαζευκτικά οι περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 28 του ν. 4172/13.

2.7.2.3 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ

Το αντικείμενο των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 είναι ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης προκειμένου να

εκδοθεί πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου σε φορολογούμενο φυσικό πρόσωπο, μέσω μιας μεθοδολογίας που αξιολογεί τα στοιχεία, τις πληροφορίες και τα δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως, που η Φορολογική Διοίκηση διαθέτει ή συγκεντρώνει, για τον ίδιο τον/την σύζυγο του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών.⁶⁰

Για τη χρήση της έμμεσης μεθόδου, η φορολογική αρχή πρέπει να αποδείξει ότι η άμεση μέθοδος είτε δεν είναι διαθέσιμη είτε δεν είναι αξιόπιστη για τις περιστάσεις. Η ίδια η έμμεση μέθοδος μπορεί να είναι αρκετή για να δείξει ότι οι μεγάλες ταμειακές ροές δεν αντικατοπτρίζονται στα βιβλία και στοιχεία και επομένως αποδεικνύει ότι αυτά είναι αναξιόπιστα. Η φορολογική αρχή πρέπει επίσης να αποδείξει είτε μια "πιθανή πηγή" μη φορολογηθέντων εισοδημάτων είτε ότι αναιρούνται οι αφορολόγητες πηγές εισοδήματος⁶¹

Προκύπτει δηλαδή ότι η σωστή και τεκμηριωμένη χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου από τις ελεγκτικές υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Μέσω της επιλεγείσας τεχνικής δύναται η φορολογική διοίκηση να εντοπίσει περιπτώσεις μη δηλωθέντων εισοδημάτων και καταθέσεων. Σκοπός των έμμεσων τεχνικών ελέγχου είναι⁶²

α) η φορολόγηση φυσικών προσώπων μεγάλου πλούτου που διαφεύγουν της φορολογίας με τους υπάρχοντες τρόπους φορολόγησης

β) ο εκσυγχρονισμός των ελεγκτικών Υπηρεσιών με την εφαρμογή πρωτοποριακών μεθόδων ελέγχου

γ) η ανάδειξη της διαχρονικά αποκρυβείσας φορολογητέας ύλης ακολουθώντας την διαδρομή του χρήματος

δ) η εμπέδωση του αισθήματος κοινωνικής δικαιοσύνης και χρηστής διοίκησης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 της πολυγραφημένης απόφασης ΠΟΛ 1050/2014, ο προσδιορισμός της φορολογητέας ύλης προκύπτει ανά φορολογική περίοδο κατόπιν σύγκρισης των αποτελεσμάτων με την επιλεγόμενη έμμεση τεχνική του ελέγχου και αυτών που προσδιορίστηκαν με την εφαρμογή των γενικών διατάξεων. Ως τελικό φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου λαμβάνεται το μεγαλύτερο εκ των δύο.

⁶⁰ ΠΟΛ 1050/2014 άρθρο 1

⁶¹ Townsend J. (2011) “*Confusion in the court of appeals about the indirect method of proof*”, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.lexisnexis.com (15/06/2018)

⁶² Ντασιού Σοφία, Πέτσα Βασιλική, Ζελενίτσας Μιχάλης, (2016), “*Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης*” Υπουργείο Οικ/κών, ΓΓΔΕ, Γενική Δ/νση Φορολογικής Διοίκησης, Δ/νση Ελέγχων/Τμήμα Δ’.

2.7.2.4 ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ

Τα στοιχεία παρέχονται από τον φορολογούμενο σε ειδικά έντυπα όπως αυτά προβλέπονται στην ΠΟΛ. 1171/4-7-2013 και είναι το έντυπο των Διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων και το Ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης – μεταβολών υποχρεώσεων.

Στα προαναφερόμενα έντυπα δηλώνονται διακεκριμένα, ανά φορολογική περίοδο όταν υφίστανται μεταβολές, πάσης φύσεως περιουσιακά στοιχεία ιδιοκτησίας του ελεγχόμενου και συγκεκριμένα ακίνητα, κινητά, επενδύσεις/συμμετοχές, καταθέσεις κάθε μορφής σε Ελλάδα και εξωτερικό, διαθέσιμα μετρητά, έργα τέχνης, συλλογές και λοιπά τιμαλφή και για απαιτήσεις/υποχρεώσεις κάθε είδους.

Τα δηλωθέντα στοιχεία οφείλουν να συνοδεύονται από αποδεικτικά στοιχεία τα οποία κατατίθενται στο έλεγχο ειδάλλως τα αναγραφόμενα ενέχουν θέση ακυρότητας εκτός εάν η πληροφορία δύναται να διασταυρωθεί από τον ελεγκτή. Για την αναγραφή των στοιχείων αυτών και εφόσον δεν προκύπτει από τα υφιστάμενα στοιχεία του ελέγχου το βάρος της απόδειξης φέρει ο ελεγχόμενος.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΠΟΛ 1050/2014 : *“Το βάρος της απόδειξης για τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία φέρει ο φορολογούμενος, το ύψος δε των δηλούμενων καταθέσεων και μετρητών κατά την έναρξη της πρώτης ελεγχόμενης χρήσης, προκειμένου να γίνει δεκτό, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το πραγματικό διαθέσιμο κεφάλαιο προηγούμενων ετών, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση τα δεδομένα των υποβληθεισών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος, ή από στοιχεία που έχει στην διάθεση της η ελεγκτική υπηρεσία.”*

Λαμβάνοντας υπόψη το ανωτέρω εδάφιο τεκμαίρεται ότι τα δηλωθέντα στοιχεία των εισοδημάτων αξιολογούμενα, αναλογούν στο ποσό των καταθέσεων ή/και μετρητών που ο ελεγχόμενος κατά την πρώτη ελεγχόμενη χρήση μπορεί να επικαλεστεί χωρίς περαιτέρω αξιολόγηση από τον έλεγχο. Σημειώνεται ότι πρωτίστως πρέπει να προσδιοριστεί το ποσό ανάληψης κεφαλαίου που προκύπτει από τα δεδομένα των δηλώσεων είτε από άλλα στοιχεία τα οποία μεν υφίστανται αλλά δεν λήφθηκαν υπόψη δε κατά την εκκαθάριση της δήλωσης. Στις περιπτώσεις επίκλησης μεταβολών στα ποσά μετρητοίς από την πρώτη στη δεύτερη ελεγχόμενη περίοδο και εντεύθεν απαιτούνται ελεγκτικές επαληθεύσεις με κάθε πρόσφορο μέσον προκειμένου να διασταυρωθεί το δηλωθέν στα σχετικά έντυπα ποσόν που επικαλείται ο φορολογούμενος.

2.7.2.5 ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΜΜΕΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5 "Επιλογή τεχνικής ελέγχου" της ΠΟΛ 1050/14 ορίζεται ότι: *"Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού, εφαρμόζεται η τεχνική ελέγχου που επιλέγεται με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊστάμενου της Δ.Ο.Υ. ή του Ελεγκτικού Κέντρου που εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του τμήματος ελέγχου, μετά από εισήγηση του υπαλλήλου που φέρει την εντολή ελέγχου, αξιολογώντας τα στοιχεία που η ελεγκτική υπηρεσία έχει στη διάθεσή της. Στην περίπτωση που και οι δυο φορολογούμενοι/ σύζυγοι υποβάλουν κοινή δήλωση και ελέγχονται ταυτόχρονα ο προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με τις τεχνικές ελέγχου της παρούσας γίνεται ενιαία. Στις υποθέσεις που εφαρμόζονται οι τεχνικές ελέγχου με μεθόδους εμμέσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης, θα εφαρμόζονται και οι λοιπές ισχύουσες περί φορολογικού ελέγχου διατάξεις."*

Κατόπιν αξιολόγησης των υφιστάμενων στη διάθεση του ελέγχου στοιχείων τα οποία αντλούνται είτε από τον φορολογούμενου κατόπιν της συμπλήρωσης το ειδικών εντύπων όπως αυτά προαναφέρθηκαν είτε από το φάκελο της υπόθεσης είτε από πληροφορίες κάθε πρόσφορης πηγής⁶³, επιλέγεται μία εκ των τριών εφαρμοζόμενων μεθόδων ήτοι:

- Τεχνική ανάλυσης ρευστότητας
- Τεχνική καθαρής θέσης και
- Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών με μετρητά.

Ουσιώδους σημασίας είναι η τεκμηρίωση της επιλογής της μεθόδου από τον ελεγκτή και η ταυτόχρονη έγκριση από το σύνολο της ηγεσίας της ελεγκτικής αρχής.

Στο ίδιο άρθρο θίγεται η αντιμετώπιση της περίπτωσης κατά την οποία ελέγχονται σύζυγοι οπότε σε αυτήν την περίπτωση αξιολογείται η φορολογητέα ύλη και των δύο με έναν ενιαίο πίνακα εμμέσων τεχνικών για το σύνολο των εισοδημάτων τους. Όταν προκύπτει σαφώς η πηγή της προσαύξησης των εσόδων και αφορά σε έναν εκ των δύο συζύγων, τότε μεν ο πίνακας εισοδημάτων βάσει των έμμεσων τεχνικών ελέγχου είναι ενιαίος και προκύπτει μία συνολική εικόνα εσόδων, η δε εκδοθείσα πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου απεικονίζει το φορολογητέο εισόδημα στην πλευρά των εισοδημάτων του συζύγου για τον οποίο διαπιστώθηκε η φοροδιαφυγή. Συνήθως στις περιπτώσεις όπου ο ένας σύζυγος ασκεί

⁶³ Έχει πλέον θεσπιστεί η υποχρέωση ορισμένων τρίτων, μεταξύ των οποίων και των πιστωτικών ιδρυμάτων, προς παροχή πληροφοριών οικονομικού και φορολογικού ενδιαφέροντος προς το Υπουργείο Οικονομικών, στα πλαίσια της προσπάθειας που συντελείται για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Ν.4174/2013 άρθρα 15,16

επιχειρηματική δραστηριότητα και ο δεύτερος είναι μισθωτός η προσαύξησης περιουσίας βαρύνει εκείνον που ασκεί επιτήδευμα.

Παρόμοια ανάλυση γίνεται σύμφωνα με τα αναγραφόμενα σε ειδικό εγχειρίδιο του IRS και ειδικότερα στο κεφάλαιο 4.10.4 "Examination of Income" όπου μεταξύ άλλων αναφέρονται τα βήματα για την επιλογή της έμμεσης τεχνικής από τον έλεγχο⁶⁴. Συγκεκριμένα απαιτείται η καταγραφή μίας περίληψης των λόγων που οδήγησαν στην επιλογή, οι ελεγκτικές διαδικασίες που προηγήθηκαν για το σκοπό αυτόν, τα σχόλια του προϊστάμενου ελέγχου, άλλες σχετικές με την απόφαση πληροφορίες και τα τελικά συμπεράσματα του ελέγχου.⁶⁵

2.7.3 ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΜΜΕΣΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.7.3.1 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Η τεχνική προσδιορίζει φορολογητέο εισόδημα αναλύοντας, τα φορολογητέα και μη έσοδα, τις αγορές και επαγγελματικές, ατομικές και οικογενειακές δαπάνες και τις αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των επαγγελματικών, ατομικών και οικογενειακών υποχρεώσεων του ελεγχόμενου.⁶⁶

"Η τεχνική ανάλυσης ρευστότητας είναι μία ανάλυση των ταμειακών ροών του φορολογούμενου και μια σύγκριση μεταξύ όλων των γνωστών δαπανών και εσόδων για μια περίοδο. Οι καθαρές αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων λαμβάνονται υπόψη μαζί με τις μη εκπιπτόμενες δαπάνες και τα αφορολόγητα έσοδα. Η υπέρβαση των δαπανών από το άθροισμα των δηλωθέντων και αφορολόγητων εισοδημάτων αποτελεί αδήλωτο φορολογητέο εισόδημα"⁶⁷

"Η μέθοδος αυτή βασίζεται στη θεωρία ότι οποιαδήποτε υπέρβαση στα στοιχεία δαπανών (αναλώσεων κεφαλαίων), σε σχέση με τα στοιχεία εσόδων (πηγών κεφαλαίων), αντιπροσωπεύει μια υποεκτίμηση του φορολογητέου εισοδήματος"⁶⁸ και προτιμάται όταν είναι ξεκάθαρο ότι τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου δεν επαρκούν για να

⁶⁴ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.2.3) "Documenting the Decision to Use a Formal Indirect Method"; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)

⁶⁵ Branko M. PhD, Scientific Review (2017), "Indirect methods in assessing illegal origin of income and assets", Journal of Accounting and Management

⁶⁶ ΠΟΛ1270/2013

⁶⁷ OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), "Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods", prepared by Forum on Administration 's Compliance sub-group, pp. 22

⁶⁸ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.2.3) "Documenting the Decision to Use a Formal Indirect Method"; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)

δικαιολογήσουν τον πλουτισμό του, τα μεγάλα χρηματικά ποσά που δαπανά και γενικά τον πολυτελή τρόπο με τον οποίο διαβιεί. Όλα αυτά συνηγορούν υπέρ της ύπαρξης κεφαλαίων από άγνωστες ή παράνομες πηγές”.

“Αν το εισόδημα έχει δηλωθεί ορθά και ο ελεγκτής έχει ανακατασκευάσει το οικονομικό ιστορικό του φορολογούμενου με ακρίβεια, χρησιμοποιώντας την τεχνική ανάλυσης ρευστότητας, το ισοζύγιο θα είναι ισορροπημένο, που σημαίνει ότι οι πηγές κεφαλαίων θα είναι ίσες με τις αναλώσεις κεφαλαίων”. Διαφορετικά εάν η ένδειξη των εσόδων είναι μεγαλύτερη από τις πηγές, συμπεραίνεται ότι υφίσταται μία μειωμένη δήλωση εισοδημάτων ή μία αυξημένη δήλωση εξόδων και εάν ο ελεγχόμενος δεν αποδείξει ότι η διαφορά προέρχεται από μία απαλλασσόμενη του φόρου πηγή εισοδήματος, τότε φορολογείται για τη διαφορά.”⁶⁹

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται όταν υφίστανται κεφάλαια από άγνωστες ή παράνομες πηγές, όταν υπάρχει αδικαιολόγητος πλουτισμός και βάσιμες υποψίες για παράνομες πηγές εισοδήματος για δαπάνες που πραγματοποιούνται από άγνωστες ή παράνομες πηγές κεφαλαίων.

Επιπροσθέτως όταν ο φορολογούμενος διαθέτει αρκετά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, των οποίων η βάση κοστολόγησης παραμένει η ίδια καθ’ όλη τη διάρκεια της περιόδου που ενδιαφέρει τον έλεγχο, ενδείκνυται η χρήση αυτής αντί της μεθόδου της καθαρής θέσης – η οποία αναλύεται στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο- καθώς το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη μη αιτιολόγησης των πραγματοποιούμενων αυξημένων δαπανών.

Κατά συνέπεια η αποκαλούμενη και διαφορετικά “μέθοδος των δαπανών” πρέπει να χρησιμοποιείται πιο συχνά σε περίπτωση που το εισόδημα του φορολογούμενου ξοδεύεται με σπάταλο τρόπο και υπάρχει λίγη, καθαρή περιουσία. Επιπλέον, μία κατάσταση δαπανών μπορεί να συμβάλει στην επαλήθευση της ακρίβειας μιας άλλης μεθόδου για την απόδειξη ύπαρξης εισοδήματος και στην επαλήθευση της ακρίβειας του γνωστού ή δηλωθέντος εισοδήματος.⁷⁰

2.7.3.1.1 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Στόχος είναι η δημιουργία ισοζυγίου που αποτελείται από δύο στήλες τις «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων» και τις «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων». Η κάθε πλευρά έσοδα ή

⁶⁹ Biber E. (2010) , *Revenue Administration: Taxpayer Audit - Use of Indirect Methods*”, International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department, pp. 4

⁷⁰ Λιόλιος Α. (2014), “Ο Έλεγχος των Φορολογικών Υποθέσεων”, Θέρμη Θεσσαλονίκης, Εκδόσεις ΑΡΙΩΝ, σελ. 392, 393

έξοδα αποτελείται από επιμέρους στήλες ανάλογα με τον αριθμό των ελεγχόμενων ετών ενώ ως έτος βάσης θεωρείται για τον έλεγχο η χρήση πριν την πρώτη ελεγχόμενη. Τα στοιχεία της χρήσης αυτής γίνονται δεκτά από τον έλεγχο όπως αυτά υφίστανται στις δηλώσεις και δεν γίνεται περαιτέρω αξιολόγηση.

Στην πλευρά των «Πηγών Κεφαλαίων/Εσόδων» καταχωρούνται τα κάθε πάσης φύσης έσοδα που έχουν εισπραχθεί κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης και τα οποία ο έλεγχος αποδεδειγμένα διαπίστωσε ότι εισπράχθηκαν.

Κατωτέρω, απεικονίζονται όλα τα πεδία που λαμβάνει υπόψη του ο έλεγχος κατά τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος με τη μέθοδο αυτή, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση είναι η τήρηση της ακεραιότητας των πεδίων αυτών κατά την συμπλήρωσή των από τον έλεγχο καθώς όλες αυτές οι κατηγορίες έχουν προβλεφθεί και θεσμοθετηθεί από σχετικές πολυγραφημένες αποφάσεις.

I. ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ/ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2012	ΧΡΗΣΗ 1/1 - 31/12/2013	II. ΑΝΑΛΩΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ/ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2012	ΧΡΗΣΗ 1/1 – 31/12/2013
1.Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στην έναρξη της ελεγχόμενης χρήσης (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)			1.Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στη λήξη της ελεγχόμενης περιόδου (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)		
2. Διαθέσιμα μετρητά ή και το Υπόλοιπο ταμείου στην έναρξη της ελεγχόμενης χρήσης (Ατομική επιχ/ση με βιβλία Γ κατηγορίας ΚΒΣ ή διπλογραφικά του ΚΦΑΣ).			2. Διαθέσιμα μετρητά ή και το Υπόλοιπο ταμείου στη λήξη της ελεγχόμενης χρήσης (Ατομική επιχ/ση με βιβλία Γ κατηγορίας ΚΒΣ ή διπλογραφικά του ΚΦΑΣ).		
3. Αναλήψεις από επιχείρηση/εις			3. Εισφορές σε Λογαριασμούς επιχείρησης/σεων		
4.Ακαθάριστα Έσοδα από επαγγελματική δραστηριότητα			4. Ποσά συμμετοχής στο κεφάλαιο κάθε μορφής επιχειρήσεων		
5. Έσοδα από λοιπές πηγές			5. Αγορές περιουσιακών στοιχείων (προσωπικών/επαγγελματικών)		
6. Εισπράξεις από λοιπά μη φορολογητέα έσοδα (αποζημιώσεις, επιδοτήσεις, δωρεές κ.λπ.)			6. Αγορές εμπορ./των, α, β'υλών και λοιπών αγαθών αναγκαίων στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας		
7. Έσοδα από Πώληση περιουσιακών στοιχείων			7. Επαγγελματικές /επιχειρηματικές δαπάνες πάσης φύσεως		
8. Δάνεια από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα			8. Ποσά αποπληρωμής προσωπικών ή		

κ.λπ.			επαγγελματικών δανείων		
9. Λοιπά έσοδα πάσης φύσεως φορολογητέα ή μη			9. Ποσά για ασφάλιστρα, αποζημιώσεις, δωρεές και λοιπές δαπάνες		
10. Αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών			10. Ποσά φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων κάθε μορφής		
11. Μειώσεις λογαριασμών Εισπρακτέων			11. Ποσά για κάθε είδους Δαπάνες διαβίωσης (προσωπικές/οικογενειακές)		
12. Αύξηση των προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/ων έτους/νων			12. Μειώσεις πληρωτέων λογαριασμών		
13. Λοιπές περιπτώσεις εσόδων			13. Αυξήσεις λογαριασμών Εισπρακτέων		
			14. Χορηγήσεις δανείων σε τρίτους.		
			15. Μείωση προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/ων έτους /νων		
			16. Λοιπές περιπτώσεις αναλώσεων		
ΣΥΝΟΛΟ	0,00	0,00	ΣΥΝΟΛΟ	0,00	0,00
ΙΙΙ. ΥΠΟΛΟΙΠΟ	ΧΡΗΣΗ 1/1- 31/12/2012	ΧΡΗΣΗ 1/1 -31/12/ 2013			
Σύνολο διαθεσίμων εσόδων/κεφαλαίων					
Διαθέσιμα έσοδα/κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν					
Υπόλοιπο					

Προκειμένου να συμπληρωθεί ο ανωτέρω πίνακας απαιτείται διακριτός υπολογισμός και ανάλυση του καθενός πεδίο που τον αφορά. Έτσι ώστε να τεκμηριώνεται η θέση του ελέγχου και να δίνεται το δικαίωμα της ανταπόδειξης στον ελεγχόμενο. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη διαχείριση των πληροφοριών που συσχετίζονται με τα πεδία των διαθεσίμων μετρητών, του υπολοίπου του ταμείου στην έναρξη και λήξη της ελεγχόμενης χρήσης σε περίπτωση όπου τα δεδομένα αφορούν ατομική επιχείρηση με βιβλία Γ' κατηγορίας ΚΒΣ ή διπλογραφικά του ΚΦΑΣ, των αυξήσεων και μειώσεων πληρωτέων λογαριασμών των μειώσεων και αυξήσεων εισπρακτέων λογαριασμών αντίστοιχα καθώς ο έλεγχος πρέπει να προβεί σε εξειδικευμένες επαληθεύσεις προκειμένου να καθορίσει το ποσό που πρέπει να συμπληρωθεί σε αυτά.

Συγκεκριμένα για τα πεδία αυτά προβλέπεται:

- Αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών. Οι πληρωτέοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις από αγορές και δαπάνες γενικά, καθώς και τις φορολογικές υποχρεώσεις οι οποίες οφείλονται στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους. Η σύγκριση του υπολοίπου πληρωτέων λογαριασμών στο τέλος του προηγούμενου έτους με το υπόλοιπο στο τέλος του ελεγχόμενου έτους, καθορίζει το αν υπάρχει αύξηση των πληρωτέων λογαριασμών.
- Μειώσεις εισπρακτέων λογαριασμών. Οι εισπρακτέοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις από επαγγελματικές και προσωπικές πωλήσεις, καθώς και από φορολογικές απαιτήσεις (π.χ. επιστροφές φόρων κ.λπ.), οι οποίες είναι απαιτητές στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους. Στην περίπτωση που εκκρεμεί φόρος προς επιστροφή, ο οποίος τελικά επιστρέφεται στο επόμενο έτος, τότε με το προς επιστροφή ποσό θα αυξηθούν οι εισπρακτέοι λογαριασμοί. Η σύγκριση του υπολοίπου εισπρακτέων λογαριασμών στο τέλος του προηγούμενου έτους με το υπόλοιπο στο τέλος του ελεγχόμενου έτους, καθορίζει το αν υπάρχει μείωση των εισπρακτέων λογαριασμών.
- Μειώσεις των πληρωτέων λογαριασμών. Οι πληρωτέοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν τις υποχρεώσεις από αγορές και δαπάνες γενικά, καθώς και τις φορολογικές υποχρεώσεις οι οποίες οφείλονται στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους (επισημαίνεται ότι δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια, τα οποία αναγράφονται στη γραμμή (8) «Ποσά αποπληρωμής προσωπικών ή επαγγελματικών δανείων»). Η σύγκριση του υπολοίπου πληρωτέων λογαριασμών στο τέλος του προηγούμενου έτους με το υπόλοιπο στο τέλος του ελεγχόμενου έτους, καθορίζει το αν υπάρχει μείωση των πληρωτέων λογαριασμών.
- Αυξήσεις εισπρακτέων λογαριασμών. Οι εισπρακτέοι λογαριασμοί περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις από επαγγελματικές και προσωπικές πωλήσεις καθώς και από φορολογικές απαιτήσεις (π.χ. επιστροφές φόρων κ.λπ.), οι οποίες είναι απαιτητές στο τέλος κάθε ελεγχόμενου έτους. Η σύγκριση του υπολοίπου εισπρακτέων λογαριασμών στο τέλος του προηγούμενου έτους με το υπόλοιπο στο τέλος του ελεγχόμενου έτους, καθορίζει το αν υπάρχει αύξηση των εισπρακτέων λογαριασμών.
- Πολύ σημαντική είναι η επισήμανση για τα διαθέσιμα μετρητά ή το υπόλοιπο ταμείου της επιχείρησης κατά την πρώτη ελεγχόμενη χρήση καθώς σε αυτήν την περίπτωση το ποσό που δηλώνει ο φορολογούμενος εκτός εάν προκύπτει διαφορετικά ύστερα από τις ελεγκτικές επαληθεύσεις γίνεται δεκτό από τον έλεγχο

εφόσον δεν υπερβαίνει το πραγματικό διαθέσιμο κεφάλαιο προηγούμενων ετών, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση τα δεδομένα των υποβληθεισών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος παλαιότερων ετών. Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι εφόσον διαθέτει τα στοιχεία ο ελεγχόμενος μπορεί να επικαλεστεί ανάλωση κεφαλαίου για όσα έτη υποβάλλει δηλώσεις και μπορεί να αποδείξει την έγκυρη υποβολή και εκκαθάρισή τους. Σε παλαιότερα έτη δεν υφίσταται μηχανογραφική υποστήριξη για επανεκτύπωση δηλώσεων ή εκκαθαριστικών σημειωμάτων ή ακόμη τα σχετικά αρχεία στις Δ.Ο.Υ. έχουν καταστραφεί επομένως το βάρος της απόδειξης σε περίπτωση επίκλησης ανάλωσης για αυτά τα έτη φέρει ο φορολογούμενος. Σε κάθε άλλη περίπτωση συμπλήρωσης του πεδίου αυτού για τις χρήσεις ύστερα από την πρώτη ελεγχόμενη, ο έλεγχος οφείλει να εξετάσει τις μεταβολές που υφίστανται στα ποσά των μετρητών και να αποδεχτεί ή όχι αυτές σύμφωνα με τα τεκμήρια του ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Charles P. Rettig ⁷¹ “ο προσδιορισμός του ύψους των μετρητών στο χέρι όπως αυτός πραγματοποιείται από τον ελεγκτικό ανακριτικό μηχανισμό του IRS κατά το πρώτο ελεγχόμενο έτος είναι ιδιαίτερα σημαντικός...” Τα μετρητά στο χέρι υποδηλώνουν χρήματα που αποκτήθηκαν από την επαγγελματική δραστηριότητα ή από πηγές απαλλασσόμενες του φόρου ή φορολογητέες κατ’ειδικό τρόπο και δεν τοποθετήθηκαν σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Εάν τα ποσά αυτά εμφανίζονται σε μη φυσιολογικά μεγέθη ο ελεγκτής οφείλει να προσδιορίσει αυτά ορθώς και για τον σκοπό αυτό προβαίνει σε πολλαπλά και ιδιαίτερα λεπτομερή ερωτήματα όπως, που φυλάσσονταν, ποιος άλλος γνώριζε για την ύπαρξή τους, πότε και πόσα από αυτά ξοδεύονταν, γιατί δεν κατατέθηκαν ποτέ στην τράπεζα κ.λπ. ”

Η συμπλήρωση του πίνακα ρευστότητας καθορίζει τις ταμειακές ροές του ελεγχόμενου και αναγράφονται σε αυτήν τα πραγματικά έσοδα και δαπάνες για κάθε ελεγχόμενο έτος και όχι τα τεκμαρτά.

2.7.3.2 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

Η θεωρία της μεθόδου της καθαρής θέσης βασίζεται στο γεγονός ότι για ένα δεδομένο έτος, το εισόδημα ενός φορολογούμενου διατίθεται ή δαπανάται σε στοιχεία που είναι είτε εκπιπτόμενα είτε μη εκπιπτόμενα, συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων της καθαρής θέσης

⁷¹ Rettig P.C. (2014) “Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income”, Journal of Tax Practice & Procedure, pp .20, 21.

του φορολογούμενου μέσω της αγοράς περιουσιακών στοιχείων ή / και της μείωσης των υποχρεώσεων.⁷²

Η μέθοδος της καθαρής θέσης βασίζεται σε μια διεξοδική ανάλυση όλων των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, των δαπανών (επιχειρηματικών και ιδιωτικών) και μη φορολογητέων πηγών κεφαλαίων για την ανασυγκρότηση των οικονομικών υποθέσεων ενός φορολογούμενου επί σειρά ετών. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιείται συνηθέστερα σε περιπτώσεις όπου υπάρχει υποψία ότι ο φορολογούμενος έχει αποφύγει φόρο και έχει συσσωρεύσει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία ή είχε σημαντικές αλλαγές στην καθαρή θέση για κάποιο χρονικό διάστημα.⁷³

Η τεχνική αυτή αναδημιουργεί το οικονομικό ιστορικό του φορολογούμενου φυσικού προσώπου και προσδιορίζει φορολογητέα ύλη, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τα διαθέσιμα κεφάλαια προσωπικά, οικογενειακά, επαγγελματικά, τις διάφορες απαιτήσεις προσωπικές, οικογενειακές, επαγγελματικές (ενεργητικό), τις υποχρεώσεις προσωπικές, οικογενειακές ή επαγγελματικές (παθητικό), τις ατομικές, οικογενειακές και επαγγελματικές δαπάνες ως και τα εισοδήματα από λοιπές πηγές (ατομικά και οικογενειακά).

Σκοπός της μεθόδου αυτής είναι να προσδιορίσει, μέσω αλλαγής της καθαρής θέσης, εάν ο φορολογούμενος αγοράζει περιουσιακά στοιχεία, μειώνει υποχρεώσεις ή κάνει δαπάνες με κεφάλαια που δεν αναφέρονται ως φορολογητέο εισόδημα.⁷⁴

Ενδείξεις που συνιστούν τη χρήση της αποτελούν οι μεταβολές των στοιχείων του ενεργητικού και / ή παθητικού του φορολογούμενου εφόσον αυτά αλλάζουν κατά τη διάρκεια της υπό έλεγχο περιόδου ενώ παράλληλα προκύπτουν σωρευτικά ή διαζευκτικά οι παρακάτω περιπτώσεις:

α) Παρατηρείται αύξηση των δαπανών χωρίς να αιτιολογούνται από ανάλογη αύξηση των δηλωθέντων εισοδημάτων του φυσικού προσώπου. Ως εισόδημα νοείται το συνολικό φορολογητέο και αφορολόγητο έσοδο που αποκομίζει ο ελεγχόμενος για το οποίο προκύπτει η νόμιμη φορολόγηση ή νόμιμη απαλλαγή του από τον φόρο κατά την ελεγκτική διαδικασία.

⁷² OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), “*Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods*”, prepared by Forum on Administration’s Compliance sub-group.

⁷³ Biber E. (2010) , “*Revenue Administration: Taxpayer Audit - Use of Indirect Methods*”, International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department

⁷⁴ Retting P.C. (2014) “*Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income*”, Journal of Tax Practice & Procedure

β) Υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός εντοπισμένος κυρίως σε απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ιδιαίτερα μεγάλης αξίας αναλογικά με τα δηλωθέντα εισοδήματά του.

γ) Το φυσικό πρόσωπο είναι μέλος εταιρειών (οποιασδήποτε μορφής) με ζημιόγωνα αποτελέσματα ή τα δηλωθέντα έσοδα από την άσκηση επιτηδεύματος είναι κοντά στο όριο του αφορολογήτου.

δ) Δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/ΚΦΑΣ,

ε) Υφίστανται πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα εισοδήματα/αγορές/ δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές, οικογενειακές).”

Η μέθοδος αυτή αξιοποιεί τα δεδομένα από τα προσκομισθέντα στοιχεία του ελεγχόμενου ή συλλογή δεδομένων κατά τη συνεργασία του ελέγχου με άλλους φορείς, όταν διαπιστώνεται από το συνολικό προφίλ του ελεγχόμενου ότι διενεργούνται πολλές αυξομειώσεις στην ακίνητη περιουσία του ελεγχόμενου που δεν μπορούν να αιτιολογηθούν από τα δηλωθέντα εισοδήματά του. Κατά τη χρήση αυτής της τεχνικής αξιοποιούνται περισσότερο δεδομένα λογιστικής και εκτίμησης ακίνητης περιουσίας και λιγότερο εκτιμώνται οι ταμειακές ροές του ελεγχόμενου.

Κατά την τεχνική αυτή δημιουργείται ο Πίνακας Ενεργητικού και Παθητικού για όλες τις ελεγχόμενες φορολογικές περιόδους με φορολογική περίοδο βάσης την αμέσως προηγούμενη από την πρώτη ελεγχόμενη φορολογική περίοδο. Στο Ενεργητικό περιλαμβάνονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία και οι καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά την λήξη κάθε φορολογικής περιόδου. Στο Παθητικό περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες υποχρεώσεις. Η διαφορά Ενεργητικού Παθητικού αποτελεί την Καθαρή Θέση κάθε φορολογικής περιόδου. Από την καθαρή θέση λήξης κάθε φορολογικής περιόδου αφαιρείται η καθαρή θέση έναρξης.

Οι αυξήσεις/μειώσεις της Καθαρής Θέσης αναπροσαρμόζονται με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος (αιτία θανάτου, δωρεάς, γονική παροχή, προίκας, κερδών από τυχερά παίγνια, ανταλλαγής) και τις περιπτώσεις εκποίησης αυτών, με τις ατομικές και οικογενειακές δαπάνες κάθε είδους, και συγκρίνονται με τα δηλωθέντα εισοδήματα.

Η προκύπτουσα διαφορά θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.⁷⁵Ενώ σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ως αξία

⁷⁵ ΠΟΛ1050/2014 άρθρο 2 παρ. 2.2

λαμβάνεται το πραγματικό κόστος κτήσης, όπως αυτό προκύπτει από τα διαθέσιμα στον έλεγχο στοιχεία.⁷⁶

Για την εφαρμογή αυτής της τεχνικής δημιουργείται ο Πίνακας Ενεργητικού και Παθητικού για όλα τα ελεγχόμενα έτη, με έτος βάσης το αμέσως προηγούμενο από το πρώτο ελεγχόμενο έτος. Η μεθοδολογία που ακολουθείται καθορίζεται στην ΠΟΛ 1270/24-12-2013 όπου και αναφέρονται αναλυτικά όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται τόσο στο Ενεργητικό όσο και στο Παθητικό.

Σχετικά με τον πίνακα του Ενεργητικού, επισημάνουμε τα εξής:

- Ως αξία λαμβάνεται το πραγματικό κόστος κτήσης, όπως αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που έχει ο έλεγχος στη διάθεσή του. Στην αντίθετη περίπτωση που ληφθεί υπόψη η τρέχουσα αξία μπορεί να προκληθούν στρεβλώσεις του εισοδήματος, γιατί μπορεί, στο μεταξύ, να έχει λάβει χώρα κάποια υποτίμηση ή ανατίμηση μεταξύ των χρονικών περιόδων.
- Στην περίπτωση ανέγερσης οικοδομών, ως κόστος λαμβάνεται το κόστος ανέγερσης όπως αυτό προκύπτει από τα διαθέσιμα στον έλεγχο στοιχεία.
- Τα επαγγελματικά-επιχειρηματικά περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο Ενεργητικό αφορούν μόνο περιπτώσεις ατομικής επιχείρησης.

Ειδική επισήμανση για τον πίνακα του Παθητικού:

- ότι η υποχρέωση του έτους βάσης ή καθενός από τα επόμενα έτη μεταφέρεται και αυξάνεται σε περίπτωση που έχουμε αύξηση των υποχρεώσεων όπως η λήψη ενός νέου δάνειου, ή μειώνεται ανάλογα με τις πραγματικές καταβολές αποπληρωμής των υποχρεώσεων

2.7.3.2.1 ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ⁷⁷

Κατά την κατάρτιση του πίνακα Ενεργητικού-Παθητικού ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον τρόπο αντιμετώπισης και καταχώρησης των αποσβέσεων. Έτσι, σε περίπτωση που «στον πίνακα του ενεργητικού περιλαμβάνονται και πάγια επαγγελματικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία είχαν διενεργηθεί αποσβέσεις κατά τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος τότε, το σωρευτικό ποσό των αποσβέσεων για αυτά τα περιουσιακά στοιχεία αναγράφεται ως υποχρέωση στον πίνακα του Παθητικού.

⁷⁶ ΠΟΛ1270/2013 περ. 2 Τεχνική Καθαρής Θέσης του φορολογούμενου

⁷⁷ ΠΟΛ.1270/24-12-2013

Εάν στο ενεργητικό περιλαμβάνονται περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν αποσβεσθεί πλήρως, τότε στο παθητικό αναγράφεται το σύνολο των αποσβέσεων που έχει διενεργηθεί για αυτά και έχει εκπεσθεί από τα ακαθάριστα έσοδα.

Όταν ένα από τα περιουσιακά στοιχεία στις 31/12 20XX δεν περιλαμβάνεται πλέον στον κατάλογο ενεργητικού λόγω πώλησης ή άλλου τρόπου διάθεσης, πρέπει η απόσβεση σχετικά με αυτό το περιουσιακό στοιχείο να μην περιλαμβάνεται πλέον στο σωρευτικό ποσό αποσβέσεων που αναγράφεται ως υποχρέωση στον πίνακα παθητικού.

Τέλος, αν ο φορολογούμενος έχει στην κατοχή του επαγγελματικά περιουσιακά στοιχεία για τα οποία δεν έχει διενεργήσει αποσβέσεις, αυτές δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα παθητικού».

2.7.3.2.2 ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ

Ως καθαρή θέση του κάθε ελεγχόμενου έτους ορίζεται η διαφορά Ενεργητικού – Παθητικού του αυτού έτους. Αφαιρώντας από την καθαρή θέση λήξης κάθε διαχειριστικής περιόδου, την καθαρή θέση έναρξης, δημιουργείται ο Πίνακας Καθαρής Θέσης (για το πρώτο ελεγχόμενο έτος καθαρή θέση έναρξης νοείται η καθαρή θέση του έτους βάσης).

Οι αυξήσεις/μειώσεις της καθαρής θέσης αναπροσαρμόζονται με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος κατά το εν λόγω έτος (αιτία θανάτου, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας, ανταλλαγής, κερδών από τυχερά παίγνια).

Σχετικά με την περίπτωση πώλησης περιουσιακού στοιχείου που αποκτήθηκε με αντάλλαγμα ή άνευ ανταλλάγματος λαμβάνεται για τη συγκεκριμένη τεχνική μόνο το προκύπτον κέρδος ή ζημία, εφόσον δεν φορολογήθηκε ή δεν εκπέσθηκε σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και αναγράφεται αντίστοιχα στις ενδείξεις "μη φορολογούμενες περιπτώσεις εσόδων" ή "ζημίες από εκποίηση περιουσιακών στοιχείων". Ως κέρδος ή ζημία λαμβάνεται το σύνολο του ποσού πώλησης μείον το κόστος όπως προσδιορίστηκε στον πίνακα ενεργητικού.

Στο αποτέλεσμα αυτό προστίθενται:

- Οι μη εκπιπόμενες δαπάνες (με επιταγές, μετρητά ή μέσω τραπεζικών λογαριασμών) και συγκεκριμένα:
- Προσωπικές και οικογενειακές δαπάνες διαβίωσης (π.χ. έξοδα νοικοκυριού, έξοδα διασκέδασης, ιατρικές δαπάνες, ασφάλιστρα, εισφορές, καταβληθέντες φόροι, επισκευές αυτοκινήτων, δώρα σε τρίτους, ζημίες από πώληση περιουσιακών στοιχείων)

- Λοιπές δαπάνες/αγορές. Δεν περιλαμβάνονται οι επαγγελματικές δαπάνες και αγορές, με εξαίρεση τις δαπάνες που είναι μη παραγωγικές ή δεν εκπίπτονται βάσει διατάξεων νόμου από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης, οι οποίες και αναγράφονται.
- Ζημίες από εκποίηση περιουσιακού στοιχείου, μη αναγνωριζόμενες φορολογικώς.

Από το μερικό αυτό σύνολο αφαιρούνται τα μη φορολογούμενα εισοδήματα και συγκεκριμένα:

- Τα αφορολόγητα έσοδα από διάφορες πηγές, αφορούν σε όλες τις πηγές εσόδων του φορολογούμενου, του/της συζύγου και των προστατευόμενων μελών

Εν τέλει το προσδιοριζόμενο εισόδημα με τη μέθοδο της Καθαρής Θέσης προκύπτει από τη σχέση:

προσδιοριζόμενο εισόδημα =Αναπροσαρμοσμένη Καθαρή Θέση+ μη εκπιπόμενες δαπάνες - μη φορολογούμενα εισοδήματα

Ο πίνακας ενεργητικού και παθητικού όπως παρουσιάζεται αμέσως μετά δημιουργείται από τον έλεγχο κατά τα ως άνω περιγραφόμενα, ενώ ο πίνακας Καθαρής Θέσης αποτελείται από τα στοιχεία που προκύπτουν από την αξιοποίηση των στοιχείων του πίνακα Ενεργητικού – Παθητικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ			
<i>Ελεγχόμενες χρήσεις</i>	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ: ΧΡΗΣΗ 2011	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2013
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Περιουσιακά Στοιχεία προσωπικά/ οικογενειακά/Επαγγελματικά)			
Ακίνητη περιουσία (κόστος)			
Έπιπλα, Συσκευές, Λοιπός εξοπλισμός			
Προσωπικά αντικείμενα μεγάλης αξίας >5000 €			
Κοσμήματα κ.λπ. Τιμαλφή >5000 €			
Απαιτήσεις διάφορες			
Μηχανοκίνητα Οχήματα- Σκάφη- Αεροσκάφη κ.λπ.			
Μετρητά διαθέσιμα			
Καταθέσεις σε χρηματ/κά ιδρύματα			
Μετοχές, λοιποί τίτλοι			
Σύνολο Απογραφής τέλους χρήσης			
Διάφοροι λογ/σμοί-λοιπά περιουσιακά			

στοιχεία			
Σύνολο Ενεργητικού			
ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Υποχρεώσεις προσωπικές / οικογενειακές / επαγγελματικές)			
Δάνεια προσωπικά/οικογενειακά			
Δάνεια επαγγελματικά (ατομική επιχ/ση)			
Γραμμάτια			
Πιστωτές διάφοροι			
Διάφορες υποχρεώσεις(αποσβεσεις κ.λπ)			
Σύνολο Υποχρεώσεων			
<u>Καθαρή Θέση</u>	-	-	-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ			
ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ		ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2008	ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2009
	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΛΗΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
μείον	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
	ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΤΟΥΣ		
μείον	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΜΕ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΥ ΑΝΤΑΛΛΑΤΟΣ		
	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ		
συν	ΜΗ ΕΚΠΗΤΟΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (επιταγές και μετρητά)		
	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ		
	ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ/ΑΓΟΡΕΣ		
	ΖΗΜΙΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ		
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		
μείον	ΛΟΙΠΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ		
	ΕΣΟΔΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΗΓΕΣ		
	ΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓ/ΝΕΣ ή ΦΟΡ/ΝΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΣΟΔΩΝ(ΔΩΡΕΕΣ, ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΠΑΓΙΩΝ, ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ Κ.ΑΠ.)		
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ		
	ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟ ΒΑΣΗ ΜΕΘΟΔΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (Α)		
μείον	ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ (Β)		
	ΔΙΑΦΟΡΑ (Α) - (Β)		

2.7.3.3 Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΜΕ ΜΕΤΡΗΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 2 “Περιεχόμενο των τεχνικών ελέγχου” της ΠΟΛ 1050/2014 και συγκεκριμένα στην παράγραφο 2.3. “Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά” αναφέρονται τα εξής: *“Η τεχνική αυτή προσδιορίζει φορολογητέα ύλη παρακολουθώντας την κίνηση των (διαθεσίμων) κεφαλαίων του φορολογούμενου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών, είτε με την κατάθεση αυτών σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς είτε με την ανάλωση τους σε διάφορες συναλλαγές με χρήση μετρητών. Αναλύει τις συνολικές καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς, τα διαθέσιμα, τις αγορές και δαπάνες σε μετρητά τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου και τα συγκρίνει με τα συνολικά δηλωθέντα έσοδα. Κατά την τεχνική αυτή από τις συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης φορολογικής περιόδου αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά που αφορούν μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα, όπως εκταμιεύσεις δανείων, συμψηφιστικές κινήσεις και λοιπές πράξεις που δεν αποτελούν καθαρές καταθέσεις. Στο Υπόλοιπο των καθαρών τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται όλες οι καταβολές σε μετρητά για αγορές, δαπάνες (προσωπικές/οικογενειακές ή επαγγελματικές) και λοιπές συναλλαγές και αφαιρούνται τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς. Το νέο Υπόλοιπο αναμορφώνεται με τις αυξήσεις/ μειώσεις εισπρακτέων λογαριασμών και συγκρίνεται με τα συνολικά δηλωθέντα Εισοδήματα. Η προκύπτουσα διαφορά θεωρείται μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.”*

Η μέθοδος αυτή υπολογίζει το εισόδημα δείχνοντας τι συνέβη με τα κεφάλαια του φορολογούμενου. Βασίζεται στη θεωρία ότι εάν ένας φορολογούμενος λάβει χρήματα, μπορεί να συμβούν μόνο δύο πράγματα: είτε να κατατεθούν είτε να δαπανηθούν. Η μέθοδος αυτή βασίζεται στις εξής παραδοχές:

- Η απόδειξη των καταθέσεων σε τραπεζικούς λογαριασμούς, μετά από ορισμένες προσαρμογές που έγιναν για μη φορολογητέα εισοδήματα, αποτελεί ένδειξη φορολογητέων εισπράξεων.
- Πραγματικά υφίστανται οι δαπάνες, όπως παρουσιάστηκαν στον έλεγχο. Αυτές οι δαπάνες θα μπορούσαν να έχουν πληρωθεί μόνο με πιστωτική

κάρτα, επιταγή ή μετρητά. Εάν οι δαπάνες πληρώθηκαν με μετρητά, τότε η πηγή αυτών των μετρητών πρέπει να προέρχεται από φορολογητέα πηγή, εκτός αν λογίζεται διαφορετικά. Είναι βάρος του φορολογουμένου να αποδείξει μια μη βιώσιμη πηγή για αυτά τα μετρητά.^{78, 79}

Η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο όλων των φυσικών προσώπων (επιτηδευματιών και μη).

Η χρήση της μεθόδου αυτής από τον ελεγκτικό μηχανισμό είναι πλέον ιδιαίτερος προσιτή καθώς η τροφοδότησή του με ειδικά επεξεργασμένες βάσεις δεδομένων απλοποιεί την ελεγκτική διαδικασία έτσι ώστε χωρίς να εξαρτάται από τα προσκομισθέντα στοιχεία του ελεγχόμενου –μπορεί να εξάγει ασφαλή συμπεράσματα για σημαντικό τμήμα των τραπεζικών καταθέσεων του. Το Ειδικό Λογισμικό Αυτοματοποιημένου Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας (Ε.Λ.Α.Ε.Π.Π.), εξασφαλίζει την απαιτούμενη πληροφόρηση στον ελεγκτή για τα τραπεζικά και επενδυτικά προϊόντα του ελεγχόμενου ενώ ανακτά και αξιοποιεί το σύνολο των δηλωθέντων εσόδων για κάθε φυσικό πρόσωπο και σε μεγάλο βαθμό τα συσχετίζει με τις τραπεζικές πιστώσεις και εξάγει ένα πρώτο συμπέρασμα αναφορικά με τις πρωτογενείς καταθέσεις.

2.7.3.3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Σύμφωνα με την ΠΟΛ 1270/2013 “Μεθοδολογία έμμεσων τεχνικών ελέγχου” και ειδικά στην παράγραφο 3. “Τεχνική τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (Bank deposits and cash expenditure method)” αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

“Η τεχνική αυτή προσδιορίζει τα έσοδα του φορολογουμένου αναλύοντας τις τραπεζικές καταθέσεις και τις δαπάνες με χρήση μετρητών σε διάφορες συναλλαγές. Συγκεκριμένα:

1. Προσδιορίζονται οι συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης περιόδου, στις περιπτώσεις που υπάρχει άνοιγμα λογαριασμών. Περιλαμβάνονται οι πιστωτικές κινήσεις σε λογαριασμό/ούς που αφορούν καθαρές καταθέσεις και έμμεσες καταθετικές

⁷⁸ OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), “*Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods*”, prepared by Forum on Administration’s Compliance sub-group.

⁷⁹ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.4) “*Bank Deposits and Cash Expenditures Method*.” Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)

πράξεις (Προσωρινές καταθέσεις προς εξόφληση υποχρεώσεων, όπως δάνεια κ.λπ. πράξεις). Στις περιπτώσεις όπου δεν έχει πραγματοποιηθεί άνοιγμα λογαριασμών, οι συνολικές τραπεζικές καταθέσεις λαμβάνονται ως η διαφορά υπολοίπου τέλους μείον αρχή χρήσης. Επισημαίνεται ότι η τεχνική παράγει ανεπαρκή/ελλιπή/μη ασφαλή αποτελέσματα στις περιπτώσεις μη ανοίγματος λογαριασμών. Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η διαφορά υπολοίπου τέλους-αρχής, η τυχόν προκύπτουσα αρνητική διαφορά δεν αναγράφεται επί του εντύπου. 2. Αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά στους πιο πάνω λογαριασμούς που αφορούν:

2.1. Μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα.

2.2. Ποσά από εκταμίευση δανείων.

2.3. Συμψηφιστικές κινήσεις μεταξύ λογαριασμών του φορολογουμένου, του/της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών.

2.4. Συναλλαγές, μεταφορές και λοιπές πράξεις που δεν αποτελούν καθαρές καταθέσεις.

3. Στο Υπόλοιπο των καθαρών τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται:

3.1. Δαπάνες επιχειρηματικές/επαγγελματικές (εξοφληθείσες με μετρητά).

3.2. Αγορές εμπορευμάτων, πρώτων και βοηθητικών υλών και λοιπών αγαθών αναγκαίων στην άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας (εξοφληθείσες με μετρητά).

3.3. Αγορές περιουσιακών στοιχείων προσωπικών/οικογενειακών, επαγγελματικών (εξοφληθείσες με μετρητά).

3.4. Προσωπικές/οικογενειακές δαπάνες (εξοφληθείσες με μετρητά).

3.5. Καταβληθέντες φόροι, εισφορές και πρόστιμα κάθε μορφής (εξοφληθέντες με μετρητά).

3.6. Αποπληρωμή / μείωση χρεών με μετρητά

3.7. Αύξηση/μείωση διαθεσίμων μετρητών ελεγχόμενης περιόδου. Η μείωση διαθεσίμων μετρητών τίθεται με αρνητικό πρόσημο, (παράδειγμα: 31/12/2003 μετρητά 15.000 ευρώ. 31/12/2004 διαθέσιμα μετρητά 12.000 ευρώ. Στην χρήση 2004 θα καταχωρηθεί το ποσό -3.000 ευρώ).

3.8. Λοιπές καταβολές σε μετρητά. Συμπεριλαμβάνονται περιπτώσεις μείωσης των λογαριασμών πληρωτέων που εξοφλούνται με μετρητά.

Παρατήρηση: Τα επαγγελματικά περιουσιακά στοιχεία αφορούν μόνο περίπτωση ατομικής επιχείρησης.

4. Το νέο Υπόλοιπο των καθαρών Τραπεζικών καταθέσεων μειώνεται με τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς και με την αύξηση των προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/νων έτους/ων. Αυξάνεται με την μείωση των προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/νων έτους/ων, και με την αύξηση των εισπρακτέων λογαριασμών ή μειώνεται με την μείωση των εισπρακτέων λογαριασμών.”

Έν ολίγης, το εισόδημα προσδιορίζεται μέσα από μια λεπτομερή και ενδελεχή ανάλυση όλων των τραπεζικών καταθέσεων, των ακυρωμένων επιταγών, των νομισματικών συναλλαγών, των ηλεκτρονικών χρεώσεων, μεταφορών και πιστώσεων στους τραπεζικούς λογαριασμούς καθώς και των δαπανών του φορολογούμενου σε μετρητά⁸⁰

Στη συνέχεια παρατίθεται επίσης ένα υπόδειγμα πίνακα όταν διενεργούνται ελεγκτικές επαληθεύσεις με τη μέθοδο των τραπεζικών καταθέσεων.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΕ ΜΕΤΡΗΤΑ	ΧΡΗΣΗ 2012	ΧΡΗΣΗ 2013
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΣΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (ελεγχόμενης περιόδου)	
μείον	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ	
μείον	ΠΟΣΑ ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ	
μείον	ΣΥΜΨΗΦΙΣΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	
μείον	ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΛΠ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΚΑΘΑΡΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	
	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	
πλέον	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)	
πλέον	ΑΓΟΡΕΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΡΩΤΩΝ Ή ΒΟΗΘ. ΥΛΩΝ Κ.ΛΠ. ΕΙΔΩΝ (μετρητοίς)	
πλέον	ΑΓΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ (μετρητοίς)	

⁸⁰ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.4) “Bank Deposits and Cash Expenditures Method.” Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)

<i>πλέον</i>	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)		
<i>πλέον</i>	ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ		
<i>πλέον</i>	ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΧΡΕΩΝ με μετρητά		
<i>πλέον</i>	ΑΥΞΗΣΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ		
<i>πλέον</i>	ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ σε μετρητά		
<i>πλέον</i>			
	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΘΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		
<i>μείον</i>	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (π.χ. δάνεια, δωρεές επιστροφές φορών κ.λπ.)		
<i>μείον</i>	ΑΥΞΗΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ		
<i>πλέον</i>	ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ		
<i>πλέον</i>	ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΑΡΚΤΕΩΝ (π.χ. πωλησεις με πιστωση)		
<i>μείον</i>	ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ (π.χ. πωλησεις με πιστωση)		
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ (Α)		
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (Β1)		
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (Β2) πλην της ελεγχόμενης δραστηριότητας		
	ΔΙΑΦΟΡΑ (Α)-(Β1)-(Β2)	0,00	0,00

2.7.3.3.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

Επειδή η χρήση της τεχνικής συνίσταται όταν:

- Τα βιβλία και στοιχεία του φορολογούμενου δεν επιδεικνύονται ή δεν είναι διαθέσιμα ή είναι ελλιπή ή αναξιόπιστα.
- Ο φορολογούμενος κάνει περιοδικές καταθέσεις χρηματικών ποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς που φαίνεται να προέρχονται από μία δραστηριότητα που παράγει εισόδημα.

- Ο φορολογούμενος πληρώνει το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρηματικών του εξόδων με επιταγές.
- Ο φορολογούμενος προηγούμενα χρησιμοποιούσε καταθέσεις τραπεζικών λογαριασμών για να καθορίσει και να δηλώσει το φορολογητέο εισόδημα⁸¹.

“Δεν θα πρέπει να είναι η πρώτη επιλογή όταν διαλέγουμε μία έμμεση τεχνική ελέγχου προκειμένου να προσδιορίσουμε με ακρίβεια το φορολογητέο εισόδημα του ελεγχόμενου. Για παράδειγμα οι επιχειρήσεις έντασης μετρητών όπου σημαντικά ποσά των ακαθάριστων εσόδων δεν κατατίθενται σε λογαριασμούς και ταυτόχρονα πολλές δαπάνες αποπληρώνονται σε μετρητά, δεν προσφέρονται για την εφαρμογή αυτής της μεθόδου.

Η μέθοδος αυτή εμφανίζει το μεγάλο μειονέκτημα να μην προσδιορίζει επαρκώς την έννοια της επανακατάθεσης σε τραπεζικό λογαριασμό καθώς οι καταθέσεις μετρητών δεν συνδέονται με αναλήψεις από άλλους λογαριασμούς. Όταν όμως επιλέγεται η τεχνική αυτή, θα πρέπει κατά την εφαρμογή της να γίνεται μια ολοκληρωμένη ανάλυση. Συντομευμένες εκδόσεις της τεχνικής που δεν λαμβάνουν υπόψη λ.χ. τις προσωπικές ή επαγγελματικές δαπάνες σε μετρητά, είναι ανεπαρκείς.”

Τεκμαίρεται από τα ανωτέρω ότι ο έλεγχος οφείλει να οδηγεί στην επιλογή αυτής της μεθόδου όταν προκύπτει έλλειψη συνεργασίας από τον ελεγχόμενο ο οποίος αποκτά έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα, όταν υπάρχουν ενδείξεις κατόπιν αξιολόγησης των τραπεζικών δεδομένων ότι καταθέτει μεγάλο μέρος των εσόδων του στην τράπεζα και αντίστοιχα πληρώνει τις υποχρεώσεις του επιτηδείου με επιταγές και επομένως όταν τεκμηριώνεται από τον έλεγχο η συσχέτιση των τραπεζικών καταθέσεων και αναλήψεων με τα δηλωθέντα εισοδήματα του φυσικού προσώπου.

Σε περίπτωση που καταλήξει ο ελεγκτής στη χρήση αυτής της μεθόδου για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος τα πλεονεκτήματα που παρέχει η μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων και των ταμειακών δαπανών περιλαμβάνουν:

- Παρέχει πλήρη εικόνα του μεγέθους και του εύρους οικονομικών δραστηριοτήτων του φορολογούμενου.

⁸¹ Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.4.2) “When to Use the Bank Deposits and Cash Expenditures Method”; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080, (13/05/2018)

- Δεν απαιτείται η τεκμηρίωση των επιχειρηματικών εξόδων καθώς αφενός αναγνωρίζεται από τον έλεγχο ότι πραγματοποιούνται μέσω του τραπεζικού συστήματος αφετέρου αξιολογούνται σε σύνολο αναλήψεων και συγκρίνονται με το σύνολο των δηλωθέντων εξόδων των λογιστικών αρχείων, με εξαίρεση τις τεχνικές προσαρμογές όπως η απόσβεση.
- Όταν από τα δεδομένα του ελέγχου προκύπτει ότι ο φορολογούμενος υπερκαλύπτει τα επιχειρηματικά έξοδα, τα ακαθάριστα έσοδα προσαρμόζονται αυτόματα στη μηχανική του υπολογισμού.
- Εντοπίζει τη ροή χρήματος μέσα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και κάνει προβολή αυτής στα δηλωθέντα έσοδα, δηλαδή: α) ποιος έχει κινήσει το χρήμα, β) πως έχει κινηθεί το χρήμα, γ) ποιες συναλλαγές συνιστούν εισόδημα, δ) πως έχουν αυτές φορολογηθεί και στ) ποιες συναλλαγές συνιστούν έξοδο.

2.8 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΩΝ

Η΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Με την ολοκλήρωση των ελεγκτικών επαληθεύσεων και εφόσον έχει αξιολογηθεί από τον έλεγχο των σύνολο των παρεχόμενων πληροφοριών και στοιχείων από τον φορολογούμενο, των αντλημένων στοιχείων από τρίτους συνεργαζόμενους φορείς, και των αξιοποιημένων βάσεων δεδομένων του Υπουργείου Οικονομικών, συντάσσεται και κοινοποιείται στο φυσικό πρόσωπο "Σημείωμα Διαπιστώσεων Ελέγχου" και εκδίδονται και κοινοποιούνται "Προσωρινοί Διορθωτικοί Προσδιορισμοί Φόρου" κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 28 "Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου" του ν. 4174/13: "1. Η Φορολογική Διοίκηση κοινοποιεί εγγράφως στο φορολογούμενο σημείωμα διαπιστώσεων με τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου και τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου, ο οποίος πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένος. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητά να λαμβάνει αντίγραφα των εγγράφων στα οποία βασίζεται ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου. Ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με τον προσωρινό διορθωτικό προσδιορισμό φόρου εντός είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της έγγραφης γνωστοποίησης. "

Τεκμαίρεται κατά τα ανωτέρω ότι ο ελεγχόμενος λαμβάνει πλήρη γνώση της αξιολόγησης των δεδομένων της υπόθεσής του τα οποία, κατά τα προβλεπόμενα στον νόμο, ο έλεγχος οφείλει να κοινοποιεί και να αιτιολογεί τη συσχέτισή τους με το φορολογικό αποτέλεσμα. Ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του επί των προσωρινών αποτελεσμάτων και να ανταποδείξει την ορθότητά τους με τεκμηριωμένα στοιχεία.

Περαιτέρω το δικαίωμα ανταπόδειξης του φορολογούμενου αναφέρεται και στην ΠΟΛ 1050/2014. Συγκεκριμένα στο Άρθρο 11 "Δικαίωμα Ανταπόδειξης φορολογούμενου" προβλέπονται τα εξής: *"Το δικαίωμα ανταπόδειξης του φορολογούμενου φυσικού προσώπου σε περίπτωση διορθωτικού προσδιορισμού φορολογητέας ύλης με τις τεχνικές ελέγχου των έμμεσων μεθόδων που αναφέρονται στην παρούσα, πραγματοποιείται στα πλαίσια εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 28 του ν.4174/2013. Οι διαφορές μεταξύ προσδιορισθείσας βάσει τεχνικών ελέγχου και δηλωθείσας φορολογητέας ύλης αιτιολογούνται με τεκμηριωμένα στοιχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο και δικαιολογούν έσοδα αποκτηθέντα και μη δηλωθέντα σε κάθε ελεγχόμενη/ νο φορολογική περίοδο/διαχειριστικό έτος, όπως πωλητήρια συμβόλαια, δηλώσεις φόρου δωρεάς κληρονομιάς χρημάτων, κέρδη από τυχερά παίγνια γενικά, συμβάσεις δανείων και κάθε σχετικό έγγραφο το οποίο θα φέρει βεβαία ημερομηνία και στοιχεία νομιμότητας. Για όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις θα πρέπει να αποδεικνύεται το πραγματικό στοιχείο της συναλλαγής, όπως η πίστωση των ποσών σε λογαριασμό/ούς του ελεγχόμενου, του/της συζύγου ή των προστατευόμενων μελών αυτών. Σε κάθε περίπτωση το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογούμενος."*

Το Σημείωμα Διαπιστώσεων ενέχει θέση κλήσης προς ακρόαση με τη διαφορά ότι με αυτό δίνεται μεγαλύτερη προθεσμία ανταπάντησης από τον φορολογούμενο έναντι αυτής των πέντε (5) ημερών της κλήσης προς ακρόαση του άρθρου 6 του Κ.Δ.Δ. 2690/1999 όπου προβλεπόταν: *" οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά, ως προς τα σχετικά ζητήματα. Η κλήση προς ακρόαση είναι έγγραφη, αναφέρει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα της ακρόασης, προσδιορίζει δε το αντικείμενο του μέτρου ή της ενέργειας. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον 5 πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Ο ενδιαφερόμενος έχει το δικαίωμα να λάβει γνώση των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και να προβεί σε ανταπόδειξη. Η τήρηση της*

προαναφερόμενης διαδικασίας, καθώς και η λήψη υπόψη των απόψεων του ενδιαφερομένου, πρέπει να προκύπτουν από την αιτιολογία της διοικητικής πράξης.

Τεκμαίρεται επομένως ότι η προθεσμία που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 28 ν. 4174/2013 είναι ευνοϊκότερη σε σχέση με την ως άνω γενική 5 ήμερη προθεσμία προηγούμενης ακρόασης (η οποία άλλωστε καθορίζει την ελάχιστη προθεσμία που πρέπει να χορηγηθεί στο διοικούμενο-φορολογούμενο, προκειμένου να προετοιμάσει την απάντησή του) και υπερσχύει της γενικής προθεσμίας που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.⁸²

2.9 ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Θ΄ ΣΤΑΔΙΟ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εφόσον παρέλθει το διάστημα των είκοσι (20) ημερών που έχει στη διάθεσή του ο ελεγχόμενος να ανταποκριθεί και να προσκομίσει περαιτέρω στοιχεία κατόπιν κοινοποίησης σε αυτόν του Σημειώματος Διαπιστώσεων του άρθρου 28 του ν. 4174/2013, ο έλεγχος οφείλει να αξιολογήσει τα πρόσθετα στοιχεία που δύναται το φυσικό πρόσωπο να προσκομίσει ως απάντηση επί του κοινοποιηθέντος Σημειώματος Διαπιστώσεων και στη συνέχεια συντάσσει Έκθεση Μερικού ή Πλήρους Ελέγχου κατά τα οριζόμενα στη σχετική εντολή ελέγχου.

Η Έκθεση Ελέγχου αποτελεί δημόσιο έγγραφο κατά την έννοια του άρθρου 169 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ενώ η σύνταξή της αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας για την εγκυρότητα της έκδοσης της καταλογιστικής του φόρου πράξης⁸³. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να αναπληρωθεί από άλλα έγγραφα, όπως για παράδειγμα είναι οι εκθέσεις ελέγχου άλλου αναρμόδιου οργάνου, διότι στην περίπτωση αυτή πρέπει να εκτιμώνται οι σχετικές πληροφορίες αυτού του άλλου οργάνου και να συντάσσεται άλλη έκθεση⁸⁴.

⁸² Απόφαση της ΔΕΔ 2336/24-06-2016, σελ. 12

⁸³ Βλ. ΣτΕ 2054, 4248/1995, 3108, 5973/1996, 2630/2004 και Φορτσάκης Θ., (2008) *“Φορολογικό Δίκαιο”*, Γ΄ έκδοση, Αθήνα - Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σ. 564.

⁸⁴ Βλ. ΣτΕ 5973-5/1996. *“Είναι διαφορετικό το ζήτημα, αν τις απόψεις της έκθεσης ελέγχου του αναρμόδιου υπαλλήλου ΔΟΥ υιοθετεί σε νέα έκθεση ελέγχου το αρμόδιο ελεγκτικό όργανο”*.

Οι διαπιστώσεις των ελεγκτικών οργάνων και τα αποτελέσματα του ελέγχου με βάση τις διενεργηθείσες ελεγκτικές επαληθεύσεις καταγράφονται σε έκθεση ελέγχου, με τη σύνταξη της οποίας περατώνεται η φορολογική ελεγκτική διαδικασία⁸⁵.

Σημειώνεται δε ότι συντάσσεται αυτοτελής έκθεση ελέγχου για κάθε φορολογικό αντικείμενο που απασχόλησε τον ελεγκτικό μηχανισμό και ασχέτως καταλογισμού ή όχι, που σημαίνει ότι και σε περίπτωση μη καταλογισμού φόρου συντάσσεται έκθεση ελέγχου, την οποία ο έλεγχος δεν υποχρεούται να κοινοποιήσει αλλά τίθεται στο φάκελο της υπόθεσης.

2.9.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Στην έκθεση ελέγχου περιλαμβάνονται πληροφορίες επί της ταυτότητας του ελεγχόμενου προσώπου, σχετικές διατάξεις που εφαρμόστηκαν, η αιτία ελέγχου, η ελεγκτική αρμοδιότητα, οι ελεγκτικές ενέργειες, οι διαπιστώσεις - κρίσεις του ελέγχου, τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσαν τα αρμόδια φορολογικά όργανα, παρατηρήσεις τόσο επί των τηρουμένων βιβλίων όσο και για ενδεχόμενες παραλείψεις ή ανακρίβειες καθώς και πόρισμα για την ειλικρίνεια ή μη των βιβλίων, όπως και τον προσδιορισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων του ελεγχόμενου, με πλήρη αιτιολογία⁸⁶, ιδίως στην περίπτωση που προσδιορίζεται εξωλογιστικά η φορολογητέα ύλη .

Ειδικά για την περίπτωση των ελέγχων φυσικών προσώπων, στην έκθεση ελέγχου περιλαμβάνονται, όλες οι παραπάνω πληροφορίες και περαιτέρω ειδικές επαληθεύσεις επί των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών δεδομένων εσωτερικού και εξωτερικού των ελεγχόμενων, αξιολόγηση των στοιχείων που παρελήφθησαν από εισαγγελικές αρχές, έλεγχος βάσει αντικειμενικών δαπανών, συγκριτική ανάλυση και απεικόνιση των ενεργειών σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις και τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου.

Τεκμαίρεται επομένως και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 4174/2013 "Επαρκής αιτιολογία" που προβλέπουν ότι: "Η Φορολογική Διοίκηση έχει την υποχρέωση να παρέχει σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία για τη νομική βάση, τα γεγονότα και τις περιστάσεις που θεμελιώνουν την έκδοση πράξεως και τον

⁸⁵ Φορτσάκης Θ., (2008) "Φορολογικό Δίκαιο", Γ' έκδοση, Αθήνα - Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα., σ. 563.

⁸⁶ Βλ. ΣτΕ 196/2003, ΔιΔικ 2005, σ. 1225

προσδιορισμό φόρου.”, ότι ο τύπος και η ουσία της έκθεσης ελέγχου να περιγράφει με πληρότητα και σαφήνεια τις διαδικασίες που τηρήθηκαν, οι οποίες οδήγησαν στη φορολογητέα βάση.

Η Έκθεση Ελέγχου ολοκληρώνεται με το πόρισμα του ελεγκτή επί του εξεταζόμενου φορολογικού αντικείμενου. Στο κεφάλαιο του πορίσματος γίνεται ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος και ο προσδιορισμός του φόρου επ’ αυτού ενώ καταστρώνονται αναλυτικοί πίνακες με τα στοιχεία βάσει δήλωσης και βάσει ελέγχου και της διαφοράς προς καταλογισμό, σύμφωνα με τα οποία εκδίδονται και οι σχετικοί διορθωτικοί προσδιορισμοί του φόρου.

2.9.2 ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Κατά τα προβλεπόμενα της παραγράφου 2 του άρθρου 28 “Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου” του ν. 4174/13:” 2. Η Φορολογική Διοίκηση εκδίδει την οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου, εντός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής των απόψεων του φορολογούμενου ή, σε περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποβάλλει τις απόψεις του, την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην παράγραφο 1. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου εκδίδεται με βάση έκθεση ελέγχου την οποία συντάσσει η Φορολογική Διοίκηση. Η έκθεση ελέγχου περιλαμβάνει εμπειριστατωμένα και αιτιολογημένα τα γεγονότα, τα στοιχεία και τις διατάξεις τις οποίες έλαβε υπόψη της η Φορολογική Διοίκηση για τον προσδιορισμό του φόρου. Η οριστική πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου μαζί με την έκθεση ελέγχου κοινοποιούνται στον φορολογούμενο.”

Η καταλογιστική πράξη, προσδιορίζει την φορολογική επιβάρυνση του ελεγχόμενου και πάντα συνοδεύεται από την σχετική έκθεση στην οποία αναλύονται τα ευρήματα του ελέγχου που οδήγησαν στην έκδοσή της. Επί των επιβαλλόμενων διοικητικών και ποινικών κυρώσεων του ελέγχου, δύναται το φυσικό πρόσωπο να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή, λόγω αμφισβήτησης της πράξης προσδιορισμού του φόρου.⁸⁷ Ο φορολογούμενος ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προβαίνει στην εν λόγω αμφισβήτηση φέρει το βάρος της απόδειξης της πλημμέλειας της πράξης προσδιορισμού του φόρου κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 65 του ν. 4174/13.

⁸⁷ Άρθρο 63, ν. 4174/13 Ειδική Διοικητική Διαδικασία – Ενδικοφανής προσφυγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΤ΄ ΕΛΕΓΧΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Η εικόνα θα ήταν ελλιπής και αποσπασματική εάν δεν περιγραφούν τα μετέπειτα στάδια του ελεγκτικού μηχανισμού. Οι μετ΄ έλεγχο διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου που παρουσιάζονται κατωτέρω, αποτελούν άκαμπτη υποχρέωση του ελεγκτή, η οποία απορρέει από συγκεκριμένες διατάξεις νόμων. Η ελεγκτική διαδικασία δεν νοείται ολοκληρωμένη εάν δεν τηρηθούν οι κατωτέρω υποχρεώσεις της Φορολογικής Αρχής και δεν συνταχθούν και αποσταλούν στις αρμόδιες αρχές τα αναφερθέντα στα επόμενα κεφάλαια έγγραφα. Όπως διαπιστώνεται η διαδρομή του ελέγχου είναι για τον ελεγκτή βεβαίωσης ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία και απαιτεί πλήθος ενεργειών. Ο ελεγκτής ενέχει ευθύνη για την τήρηση ή μη των θεσμοθετημένων μετ΄ έλεγχο ενεργειών. Η ευθύνη που απορρέει από τις αρμοδιότητες της θέσης του περιγράφεται στην με αριθ. πρωτ.: ΔΔΑΔ Δ 1101372 ΕΞ 2017 "Η πειθαρχική, ποινική και αστική ευθύνη των υπαλλήλων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)", Απόφαση της ΑΑΔΕ.

3.1 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Η μετά ελέγχου διαδικασία είναι συνδεδεμένη με την ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ (Δ.Ε.Δ.), η οποία είναι ειδική αποκεντρωμένη υπηρεσία, υπαγόμενη απευθείας στον Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.). Αρχικά προβλέφθηκε με τον τίτλο Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 70 Β' του ν. 2238/1994 (Α' 151), όπως προστέθηκε με την περίπτωση 1 της υποπαραγράφου Α5 της παραγράφου Α' του άρθρου πρώτου του ν. 4152/2013 (Α' 107) και στην συνέχεια στις διατάξεις του άρθρου 63 του ν. 4174/2013 (Α'170), όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει.

Με τη σύσταση της Υπηρεσίας αυτής επιδιώχθηκε αρχικά η κατά το δυνατόν αποσυμφόρηση των διοικητικών Δικαστηρίων από υποθέσεις που μπορούν να επιλυθούν σε επίπεδο φορολογικής διοίκησης και μάλιστα στη σύντομη προθεσμία των εκατό είκοσι (120) ημερών από την κατάθεση της ενδικοφανούς προσφυγής.

Δηλαδή, σκοπός είναι με την υποχρεωτική υποβολή της ενδικοφανούς προσφυγής πριν από τη δικαστική προσφυγή:

α) αφενός να επιλύονται όσες υποθέσεις επιδέχονται άμεσης επίλυσης με αποτέλεσμα την ταχύτερη είσπραξη των δημοσίων εσόδων και

β) αφετέρου να λειτουργεί η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών ως στάδιο προελέγχου για τις υποθέσεις εκείνες που πρόκειται να εισαχθούν ενώπιον της δικαιοσύνης, έτσι ώστε να έχουν ήδη αναδειχθεί τα βασικά νομικά ζητήματα και να έχουν τεθεί υπό επεξεργασία τα πραγματικά περιστατικά που χρήζουν τεχνικών αναλύσεων και παρατηρήσεων, με αποτέλεσμα και την επιτάχυνση της διοικητικής δίκης.

Ο υπόχρεος, εφόσον αμφισβητεί πράξεις, ρητές ή σιωπηρές, που εκδίδονται ή συντελούνται από 1/1/2014 και εφεξής σε βάρος του από τη Φορολογική Αρχή και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (άρθρο 2 του ν. 4174/2013) οφείλει, πριν από την προσφυγή του στη Διοικητική Δικαιοσύνη, να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με αίτημα επανεξέτασης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας. Η ενδικοφανής προσφυγή κατατίθεται στην αρμόδια φορολογική αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.

Στην συνέχεια ο ελεγκτής που ασχολήθηκε με την υπόθεση παραλαμβάνει την προσφυγή και εφόσον εκφέρει αιτιολογημένες απόψεις επί των λόγων της προσφυγής, επιμελείται τη συγκέντρωση των στοιχείων του φακέλου που αποστέλλεται στη Δ.Ε.Δ. ήτοι: τις αιτιολογημένες απόψεις της Υπηρεσίας επί της προσφυγής, αντίγραφα των εκθέσεων και οριστικών προσδιορισμών φόρων, το συνημμένο αρχείο στην έκθεση ελέγχου που αφορά σε υπομνήματα, επεξεργασμένα αρχεία ελέγχου και οποιοδήποτε στοιχείο συσχετίζεται με την προσβαλλόμενη υπόθεση.

Η ενδικοφανής προσφυγή ασκείται κατά πράξεων των φορολογικών αρχών, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών που αρχίζει από τη συντέλεση της κοινοποίησης της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 του Κ.Φ.Δ. ή αντίστοιχα του άρθρου 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της

απόφασης, ο υπόχρεος δύναται να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια απευθείας κατά οποιασδήποτε πράξης που εξέδωσε η Φορολογική Διοίκηση και υπόκειται σε ενδικοφανή προσφυγή είναι απαράδεκτη.

Η Δ.Ε.Δ. , εάν το κρίνει απαραίτητο, δύναται εντός της οριζόμενης προθεσμίας για την έκδοση της απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής, να καλεί τον υπόχρεο, προκειμένου να εκφράσει εγγράφως, εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών το αργότερο, τις απόψεις του ως προς τα σχετικά ζητήματα και τους προβαλλόμενους με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής λόγους και ισχυρισμούς. Η απόφαση επί της ενδικοφανούς προσφυγής εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας εκατόν είκοσι (120) ημερών από την ημερομηνία υποβολής της στην αρμόδια φορολογική αρχή. Αν εντός της κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενης προθεσμίας, δεν εκδοθεί απόφαση και δεν ενημερωθεί σχετικά ο υπόχρεος ή δεν επιδοθεί η απόφαση, τότε θεωρείται ότι η ενδικοφανής προσφυγή έχει απορριφθεί από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών και ο υπόχρεος έχει λάβει γνώση αυτής της απόρριψης κατά την εκπνοή της ανωτέρω προθεσμίας.⁸⁸

Η δικαστική προσφυγή κατατίθεται από τον υπόχρεο στη γραμματεία της έδρας του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται, εντός τριάντα (30) ημερών από την συντέλεση της κοινοποίησης σε αυτόν της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης.

3.1.1 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα αποτελέσματα της Δ. Ε.Δ. για το 2017 παρουσιάζονται κατωτέρω.⁸⁹

Κατά το έτος 2017, η Δ.Ε.Δ. εξέτασε το 91,9% των ενδικοφανών προσφυγών πριν από την προβλεπόμενη από τον νόμο καταληκτική ημερομηνία, υπερβαίνοντας τον ετήσιο στόχο που της είχε τεθεί κατά 11,9 ποσοστιαίες μονάδες που αντιστοιχούν σε ποσοστό υπέρβασης 14,9%. Εκτός από την αύξηση που παρατηρείται στο βασικό

⁸⁸ Έγχειρίδιο απαντήσεων στα συνηθέστερα ερωτήματα που αφορούν την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών, Αθήνα, (2018)

⁸⁹ Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018)

δείκτη αξίζει να σημειωθεί η σημαντική μείωση στο ποσοστό των ενδικοφανών προσφυγών που δεν εξετάζονται από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών (τεκμαιρόμενες). Έτσι το ποσοστό των τεκμαιρόμενων αποφάσεων της ΔΕΔ για το έτος 2017 έχει μειωθεί κατά 58% σε σχέση με αυτό του 2016. Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί η αύξηση κατά 40,70% του πλήθους των ρητών αποφάσεων του 2017 σε σχέση με αυτό του 2016.

Πίνακας 3.1 : Ποσοστό εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών για τα έτη 2016/2017

Αποτέλεσμα περιόδου	01/01-31/12/2016	01/01-31/12/2017
Αριθμός υποθέσεων (ενδικοφανών προσφυγών) που εξετάστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το νόμο καταληκτική ημερομηνία.	6.720	9.455
Αριθμός υποθέσεων (ενδικοφανών προσφυγών) που εξέπνευσε η προβλεπόμενη από το νόμο καταληκτική ημερομηνία εξέτασής τους (τεκμαιρόμενη απόρριψη).	1.991	836
Ποσοστό υποθέσεων (ενδικοφανών προσφυγών) που εξετάστηκαν πριν από την προβλεπόμενη από το νόμο καταληκτική ημερομηνία.	77,1%	91,9%
Στόχος περιόδου	70,00%	80%
Ποσοστό (%) υλοποίησης στόχου περιόδου	110,2%	114,9%

3.2 ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗΝΥΤΗΡΙΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Άρρηκτα συνδεδεμένη με τις μετ' έλεγχο υποχρεώσεις του ελεγκτή είναι και η σύνταξη και αποστολή στον κ. Εισαγγελέα του αρμόδιου δικαστηρίου ήτοι του μονομελούς ή το τριμελούς πλημμελειοδικείου ή του μονομελούς εφετείου κακουργημάτων της αρμόδιας για τη φορολόγηση Δ.Ο.Υ. μηνυτήριας αναφοράς⁹⁰. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο φόρος που αναλογεί στα καθαρά εισοδήματα που έχουν αποκρυβεί, υπερβαίνει το ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ ανά έτος, και επειδή η πράξη αυτή πληροί την αντικειμενική υπόσταση ποινικού αδικήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 Ν.4174/13 όπως ισχύει, υποβάλλεται μηνυτήρια αναφορά από την Α.Α.Δ.Ε. και ασκείται η ποινική δίωξη αυτεπαγγέλτως σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 68 Ν.4174/13 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 8 Ν.4337/15.

⁹⁰ Άρθρο 8 του ν. 4337/2015, "Εγκλήματα φοροδιαφυγής – Ποινικές κυρώσεις"

Οι ως άνω αναφερόμενες διατάξεις τεκμηριώνονται κατά τον έλεγχο από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και πρέπει να αφορούν σε πράξεις ή παραλήψεις που οδήγησαν σε ανακριβώς καταβληθέντα ποσά φόρων στο Δημόσιο. Στην περίπτωση που συντρέχουν οι παραπάνω λόγοι η Ελεγκτική Αρχή μέσω του Προϊσταμένου της ζητά την ποινική δίωξη του φυσικού προσώπου, για ανακριβή απόδοση στο Δημόσιο φόρων. Ως μάρτυρες για τις αξιώσεις του Δημοσίου και εφόσον κριθεί απαραίτητο από το δικαστήριο, προτείνονται από τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας, οι ελεγκτές που διενήργησαν τον έλεγχο και συνέταξαν της σχετική έκθεση ελέγχου.⁹¹

Στις δίκες που αφορούν εγκλήματα των διατάξεων του παρόντος νόμου, η εμφάνιση του μάρτυρα στο ακροατήριο δεν είναι υποχρεωτική, εφόσον έχει λάβει χώρα έγγραφη ενημέρωση του αρμόδιου εισαγγελέα ή του δικαστηρίου εκ μέρους της Αρχής που διενήργησε τον έλεγχο σχετικά με την υπόθεση, εκτός εάν το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος του κατηγορουμένου κρίνει ότι πρέπει να κληθεί μάρτυρας, για να καταθέσει για ουσιώδη για την έκβαση της δίκης ζητήματα που δεν μπορούν να προκύψουν από τα έγγραφα της υπόθεσης. Η μηνυτήρια αναφορά υποβάλλεται για κάθε φορολογικό αντικείμενο ξεχωριστά.

3.3 ΑΝΑΦΟΡΑ Ν. 3691/2008

Με την πρόσφατα πολυγραφημένη απόφαση ΠΟΛ 1154/17 "Παροχή οδηγιών για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθ. ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017/15.9.2017 (Β' 3278) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων" στην παράγραφο 2β ορίζεται ότι: "εφόσον οι ελεγκτικές υπηρεσίες έχουν ενδείξεις ή υπόνοιες απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή των βασικών αδικημάτων, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρ. 3 του ν. 3691/2008, αποστέλλουν αναφορά απευθείας και χωρίς καθυστέρηση στην Αρχή του άρθρου 7 του ίδιου νόμου."

Κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 7 "Αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης " του ν. 3691/2008 ορίζεται ότι: "Συνιστάται «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές

⁹¹ παράγραφος 6 του άρθρου 68 του Ν.4174/13, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το αρ. 8 του Ν. 4337/2015 "Εγκλήματα φοροδιαφυγής - Ποινικές κυρώσεις".

Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης» (εφεξής «Αρχή»). Σκοπός της Αρχής είναι η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης...”

Τεκμαίρεται κατά τα ανωτέρω ότι ο έλεγχος συντάσσει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του ίδιου ως άνω νόμου σχετική αναφορά: *“1. Οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή αν κατά τη διάρκεια των ελέγχων που πραγματοποιούν σε υπόχρεα πρόσωπα πληροφορηθούν ή διαπιστώσουν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο γεγονότα που μπορεί να συνδέονται με αδικήματα των άρθρων 2 και 3.”*

Κατά τη διαβίβαση της αναφοράς ο ελεγκτής αποστέλλει και τα αντίγραφα των στοιχείων που διαθέτει η Ελεγκτική Αρχή, προκειμένου να αξιολογηθούν και αξιοποιηθούν αυτά από την Αρχή Καταπολέμησης εφόσον συνδέονται με τα περιγραφόμενα στα άρθρα 2 και 3 αδικήματα του ίδιου νόμου.

3.4 ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ⁹²

Τα όρια της ευθύνης των ελεγκτών ως προς το έργο που επιτελούν εντοπίζονται ιδιαίτερος στο θέμα παραγραφής υποθέσεων ελέγχου και εφόσον αυτές αφορούν τις προτεραιοποιημένες υποθέσεις όπως αυτές γνωστοποιούνται από τον Διοικητή της ΑΑΔΕ.

Το γεγονός αυτό δημιουργεί ένα πλαίσιο ασφάλειας δικαίου έτσι ώστε το ελεγκτικό όργανο και λόγω της πολυπλοκότητας του έργου του - όπως αυτό περιγράφηκε εκτενώς στα προηγούμενα κεφάλαια - να διασφαλίζεται και να περιορίζεται η ευθύνη του αποκλειστικά στις υποθέσεις που αφορούν στην κατά προτεραιότητα στόχευση της Υπηρεσίας στην οποία λειτουργεί. Αποτελεί μία νέα διάσταση στην ευθύνη που του αναλογεί σχετικά με τους ελέγχους που του ανατίθενται καθώς σε περιόδους προ συντέλεσης της παραγραφής και λειτουργίας της ΑΑΔΕ υφίστατο αόριστη επαγωγή συνεπειών στο πρόσωπο του ελεγκτή όταν τύγχανε να παραγραφεί υπόθεση προτού ολοκληρωθεί ο καταλογισμός των φόρων.

⁹² Αριθ. πρωτ.: ΔΔΑΔ Δ 1101372 ΕΞ 2017 *“Η πειθαρχική, ποινική και αστική ευθύνη των υπαλλήλων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)”*; Δημοσιεύθηκε στις [10-07-2017]

Επειδή όμως οι ελεγκτές εκτίθενται κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε κινδύνους που ενδέχεται να δημιουργήσουν πάσης φύσεως διώξεις στο πρόσωπό τους, προβλέπεται η Νομική Υπεράσπιση τους. Στόχος είναι η προστασία τους από ποινικές διώξεις που σχετίζονται με την άσκηση των καθηκόντων τους και συγκεκριμένα παρέχεται η δυνατότητα της νομικής τους υποστήριξης, ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, από λειτουργούς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η εν λόγω νομική υποστήριξη χορηγείται αρκεί η πράξη ή παράλειψη του υπαλλήλου να συνιστά ποινικό αδίκημα, δηλαδή η χορήγηση γίνεται μόνο για ποινικές διαδικασίες και όχι για αστικές ή πειθαρχικές, το ποινικό αδίκημα που αποδίδεται στον υπάλληλο να σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του και ο εισαγγελέας να έχει ασκήσει την ποινική δίωξη. Εξαιρέση στην νομική κάλυψη του υπαλλήλου αποτελεί η περίπτωση κατά την οποία η ποινική δίωξη προέρχεται από την υπηρεσία του.

Υπερασπιστική εκπροσώπηση υφίσταται και σε αστικές διαφορές. Στην περίπτωση αυτή νομική υποστήριξη χορηγείται εφόσον: α) Οι υπάλληλοι που εξετάζονται, διώκονται ή ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, β) Πρέπει να προηγηθεί έγγραφη αίτηση του οργάνου της φορολογικής διοίκησης που εξετάζεται, διώκεται ή ενάγεται, προς τον Διοικητή της Αρχής, ο οποίος στη συνέχεια το υποβάλλει στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους - Ειδικό Νομικό Γραφείο Δημοσίων Εσόδων και γ) Ο αιτών στο έγγραφο αίτημά του θα πρέπει να αιτιολογεί ότι έπραξε σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας και αυτό να συνοδεύεται από την άποψη του Προϊσταμένου της οργανικής μονάδας που υπηρετεί. Εφόσον στοιχειοθετηθεί η αστική ευθύνη των υπαλλήλων αυτοί υποχρεούνται προς επιστροφή στο Δημόσιο του ποσού της ζημίας που του προξένησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΡΙΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΠΙ ΝΕΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Η αλλαγή στη φορολογική πολιτική διαφαίνεται και σε μεταρρυθμιστικές ενέργειες που αφορούν σε θεσμοθέτηση νέων νόμων, κανόνων και διαδικασιών που επηρεάζουν την εισπραξιμότητα των φορολογικών ελέγχων. Σκοπός των αλλαγών που εντοπίζονται στον τομέα των φορολογικών ελέγχων είναι η είσπραξη εσόδων από «ζωντανές» υποθέσεις της τελευταίας πενταετίας, ιδίως μετά τις τελευταίες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) που έθεσαν οριστικά πλέον την πενταετία ως όριο για την παραγραφή του δικαιώματος του Δημοσίου να ασκεί ελέγχους.⁹³ Η νέα νομολογία αφενός μετέβαλλε το εύρος των ελεγχόμενων υποθέσεων, καθώς πλέον έχει συντελεστεί η παραγραφή του δικαιώματος του Δημοσίου προς καταλογισμό φόρων σε χρήσεις πέραν της τελευταίας πενταετίας και αφετέρου επαναπροσδιόρισε τις εξαντλητικές κυρώσεις που έπονταν της έκδοσης των διορθωτικών προσδιορισμών φόρων και την εφαρμογή νέων ηπιότερων προστίμων. Περαιτέρω η Φορολογική Διοίκηση παρέχει στους ελεγχόμενους εναλλακτικές επιλογές οικειοθελούς συμμόρφωσης, αποδοχής και δήλωσης από τους ίδιους των αδήλωτων εισοδημάτων τους και δυνατότητα περαιτέρω μείωσης των προστίμων με την εφ' άπαξ καταβολή αυτών, προ σταδίου κοινοποίησης σχετικών σημειωμάτων διαπιστώσεων των πάσης φύσεως φορολογικών διαφορών που εντοπίζονται κατά τον φορολογικό έλεγχο.

4.1 ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Μείζον ζήτημα για τους φορολογικούς ελέγχους της περιόδου 2007 έως 2016 αποτέλεσαν οι διαδοχικές παρατάσεις επί της παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για την επιβολή φόρων.

Προς επίρρωση των αναφερόμενων στο ανωτέρω εδάφιο παρατίθεται το νομοθετικό πλαίσιο που ίσχυσε:

⁹³ "Στο μικροσκόπιο της ΑΑΔΕ 100.000 καταθέτες εξωτερικού" διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.newmoney.gr (15/06/2018)

- Με το άρθ. 11 του Ν. 3513/2006, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 31/12/2006 και 31/12/2007 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2008.
- Με το άρθ. 29 του Ν. 3697/2008, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 31/12/2008 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2009.
- Με το άρθ. 10 του Ν. 3790/2009, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 31/12/2009 παρατείνονταν μέχρι 30/6/2010.
- Με το άρθ. 82 του Ν. 3842/2010, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 30/06/2010 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2010.
- Με το άρθ. 12 του Ν. 3888/2010, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 31/12/2010 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2011.
- Με το άρθ. 18 του Ν. 4002/2011, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν στις 31/12/2011 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2012.
- Με το άρθ. 2 του Ν. 4098/2012, οι προθεσμίες παραγραφής που έληγαν 31/12/2012 παρατείνονταν μέχρι 31/12/2013.
- Με το άρθ. 37 § 5 του Ν. 4141/5-4-2013, για υποθέσεις που η προθεσμία παραγραφής έληγε στις 31/12/2013 και μετά, παρατείνονταν επιπλέον δύο (2) έτη πέραν του έτους που οριζόταν από τις κείμενες διατάξεις, εφόσον είχε εκδοθεί εντολή ελέγχου μέχρι το χρόνο παραγραφής.
- Με το άρθ. 22 του Ν. 4203/1-11-2013, οριζόταν ότι: *“Οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για κοινοποίηση φύλλων ελέγχου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών, που λήγουν στις 31.12.2013, παρατείνονται κατά δύο (2) έτη από τη λήξη τους στις ακόλουθες περιπτώσεις :α) για υποθέσεις, για τις οποίες έχουν αποσταλεί στοιχεία σε ελληνική δικαστική, φορολογική, ελεγκτική ή άλλη αρχή από άλλα κράτη – μέλη της Ε.Ε. ή τρίτες χώρες στα πλαίσια αμοιβαίας διοικητικής ή δικαστικής συνδρομής ή συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας εισοδήματος και κεφαλαίου ή συμβάσεων ανταλλαγής πληροφοριών ή συμβάσεις διοικητικής συνδρομής για την καταπολέμηση της απάτης και της φοροδιαφυγής ή οποιασδήποτε άλλης διαδικασίας, ή εκκρεμεί, κατόπιν αιτήματος των ανωτέρω ελληνικών αρχών η αποστολή στοιχείων, και β) για υποθέσεις, για τις οποίες έχουν εκδοθεί κατά τη δημοσίευση του παρόντος ή θα εκδοθούν μέχρι τις*

31.12.2013 εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ελέγχου, έρευνας ή επεξεργασίας ή εντολές και αιτήματα διερεύνησης από δικαστική ή φορολογική ή ελεγκτική αρχή, καθώς και από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης”

- Με το άρθρο 22 του ν.4337/2015 οριζόταν ότι: “Οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών, που λήγουν στις 31.12.2015 παρατείνονται κατά ένα (1) έτος από τη λήξη τους για υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί (κατά τη δημοσίευση του παρόντος) ή θα εκδοθούν μέχρι τις 31.12.2015 εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ελέγχου, έρευνας ή επεξεργασίας ή εντολές και αιτήματα διερεύνησης από δικαστική ή φορολογική ή ελεγκτική αρχή, καθώς και από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.”
- Με το άρθρο 61 § 8 του Ν.4410/2016 (Α`141) ορίζεται ότι :“1. Οι υποθέσεις του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Δ7 της παρ. Δ` του άρθρου 2 του ν.4336/2015 (Α` `94) μεταφέρονται από την Ειδική Γραμματεία του Σ.Δ.Ο.Ε. (Ε.Γ.Σ.Δ.Ο.Ε.), στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (Γ.Γ.Δ.Ε.).....8. Οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών για τις υποθέσεις του παρόντος άρθρου, καθώς και για αυτές που μεταφέρθηκαν στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων με τις διατάξεις της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Δ7 της παρ. Δ` του άρθρου 2 του ν.4336/2015, παρατείνονται για τρία (3) έτη.”

Με το άρθρο 97 του Ν.4446/2016 (ΚΕΦ.Δ`) οριζόταν ότι: “... 2. Οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου για έκδοση πράξεων διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών, που λήγουν στις 31.12.2016 παρατείνονται κατά ένα (1) έτος από τη λήξη τους για υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, ή θα εκδοθούν

μέχρι τις 31.12.2016 εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ελέγχου, έρευνας ή επεξεργασίας ή εντολές και αιτήματα διερεύνησης από δικαστική ή φορολογική ή ελεγκτική αρχή, καθώς και από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης.”

Ειδικότερα πριν την εκπνοή του έτους 2017 οι έλεγχοι φυσικών προσώπων αφορούσαν σε πολλές περιπτώσεις διαστήματα 15ετίας. Γίνεται αντιληπτό αφενός το μέγεθος της δυσκολίας και της αντιξοότητας των συνθηκών περί διεκπεραίωσής τους από την ελεγκτική αρχή και αφετέρου διαπιστώνεται η εξαιρετικά δυσχερής κατάσταση στην οποία υποβάλλονταν μέρος των ελεγχόμενων, οι οποίοι καλούνταν προς αναζήτηση αρχείων και στοιχείων που σε πολλές περιπτώσεις ήταν αδύνατο να ανευρεθούν. Η δυσκολία ήταν εντονότερη στους ελέγχους που εμπλέκονταν και επιζητούνταν τραπεζικά δεδομένα και στοιχεία, που αποδεδειγμένα δεν καθίστατο δυνατό να ανευρεθούν στο σύνολό τους προκειμένου να τεκμηριωθεί η προέλευση των πιστώσεων, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι τα στοιχεία αυτά ανάγονταν σε παλαιά έτη για τα οποία οι τράπεζες δεν διέθεταν πλέον σχετικό αρχείο.

Οι επικαλούμενες κατωτέρω αποφάσεις του ΣτΕ (Συμβουλίου της Επικρατείας), οι οποίες υιοθετήθηκαν από σχετικές πολυγραφημένες αποφάσεις της ΑΑΔΕ λειτούργησαν θεραπευτικά στη δαιδαλώδη διαδρομή των παρατάσεων επί της παραγραφής.

Η Φορολογική Διοίκηση από τα τέλη του έτους 2017 και εντεύθεν λαμβάνει υπόψη για την διεκπεραίωση των φορολογικών ελέγχων φυσικών προσώπων τα εξής:

1. την υπ' αριθ. 2934/2017 απόφαση του Β' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας με την οποία κρίθηκε ότι τα στοιχεία τραπεζικών καταθέσεων του φορολογούμενου στην ημεδαπή δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «συμπληρωματικά στοιχεία», κατά την έννοια των διατάξεων του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (άρθρο 84 §4 σε συνδυασμό με το άρθρο 68 §2 του ν. 2238/1994 Φ.Ε.Κ. Α' 151),
2. την ΠΟΛ. 1191/2017 Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία έγινε αποδεκτή η υπ' αριθ. 265/2017 Γνωμοδότηση του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σχετικά με την έννοια της ανακρίβειας της δήλωσης της περίπτωσης β' της

παραγράφου 2 του άρθρου 68 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 2238/1994 Φ.Ε.Κ. Α' 151) για την εφαρμογή και την έκταση εφαρμογής της περί δεκαετούς παραγραφής διατάξεως της παραγράφου 4 του άρθρου 84 του ίδιου νόμου,

3. την ΠΟΛ. 1192/2017 Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία έγινε αποδεκτή η υπ' αριθ. 268/2017 Γνωμοδότηση της Α' Τακτικής Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 36 σε συνδυασμό με την παράγραφο 11 του άρθρου 72 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν. 4174/2013 Φ.Ε.Κ. Α' 170) σε χρήσεις προγενέστερες του 2014,
4. την ΠΟΛ. 1194/2017 Απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με την οποία παρασχέθηκαν διευκρινίσεις για την αντιμετώπιση των εκκρεμών υποθέσεων ελέγχων μέσω επεξεργασίας τραπεζικών λογαριασμών, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης α' της παραγράφου 2 του άρθρου 68 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν. 2238/1994 Φ.Ε.Κ. Α' 151) περί συμπληρωματικών στοιχείων και
5. την ΠΟΛ. 1154/2017 με την οποία παρασχέθηκαν οδηγίες για την ομοιόμορφη εφαρμογή της με αριθμό ΔΕΛ Β 1136035 ΕΞ 2017/15.9.2017 (Β'3278) Απόφασης του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων.

4.1.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Κατά τα ανωτέρω πλέον ισχύοντα γίνεται σαφής η πρόθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να κινηθεί σε ένα εκλογικευμένο χρονοδιάγραμμα ελέγχων. Οι υποθέσεις των οποίων οι έλεγχοι ανάγονταν σε διαστήματα δεκαετίας ή δεκαπενταετίας αποτελούν παρελθόν καθώς μέγιστο χρονικά ελεγχόμενο διάστημα είναι η πενταετία.

Το γεγονός αυτό συνδράμει στη βελτιστοποίηση και συντόμευση του έργου του ελεγκτή ενώ διευκολύνει την τεκμηρίωση του ελέγχου καθώς υφίσταται διευρυμένη δυνατότητα πρόσβασης στα επιζητούμενα στοιχεία.

Οι έλεγχοι καθώς πλέον αφορούν σε περιορισμένα, πρόσφατα και άρα μαχητά διαστήματα ελέγχου δεν δημιουργούν δυσφορία στον ελεγχόμενο και στο γεγονός αυτό συνηγορεί και η δυνατότητα της ελεγκτικής αρχής να αντλήσει από ίδιες πηγές πολλά στοιχεία και να μην απαιτεί εξαντλητικά από τον ελεγχόμενο να προσκομίσει πληθώρα παραστατικών και δεδομένων.

Εξ άλλης όψης αποτελεί μειονέκτημα η συντέλεση της παραγραφής καθώς περιορίζει το εύρος του διαστήματος της φορολογικής βάσης εντός του οποίου διενεργείται ο έλεγχος. Αυτό σημαίνει περιορισμό σε καταλογισμό φόρων και άρα μειωμένη συγκριτικά με προγενέστερες περιόδους δυνατότητα για είσπραξη.

Εάν επίσης αξιολογηθεί το γεγονός ότι η Ελλάδα διανύει μία περίοδο οικονομικής κρίσης και συνδυαστεί με τις φορολογικές περιόδους που αφορά η παραγραφή, συνάγεται ότι η πλέον κερδοφόρα περίοδος για τις οντότητες πάσης φύσεως νομικά και φυσικά πρόσωπα έχει παρέλθει. Κατ'επαγωγή όταν υφίστανται θέματα βιωσιμότητας των ελεγχόμενων οντοτήτων δεν είναι εύκολο για το Δημόσιο να εντοπίσει υψηλές φορολογητέες οφειλές των μη παραγεγραμμένων φορολογικών περιόδων.

Κοινός τόπος εν τέλει είναι ότι το δεδομένο της παραγραφής οδήγησε σε διαφυγόντα έσοδα από τη μη φορολόγηση των αδήλωτων εισοδημάτων των ελεγχόμενων καθώς μεν το γεγονός της φοροδιαφυγής εντοπίσθηκε από τον έλεγχο πλην όμως τη χρονική στιγμή που επήλθε η παραγραφή, με τις ως άνω σχετικές πολυγραφημένες αποφάσεις, δεν κατέστη δυνατό να προλάβουν οι φόροι αυτοί να βεβαιωθούν και να διεκδικηθούν από το Δημόσιο.

Διανύοντας μία νέα διαδρομή η φορολογική διοίκηση και έχοντας πλέον αξιοποιήσει τις γνώσεις και εμπειρίες που της έχουν προσδώσει οι επιτυχίες, τα λάθη και οι παραλείψεις του παρελθόντος και επιπλέον διαθέτοντας σημαντικά εργαλεία ελέγχου, τα οποία μένει να αφομοιωθούν με κατάλληλες ελεγκτικές πρακτικές από τον ελεγκτικό μηχανισμό, είναι σε θέση στοχευμένα να εντοπίζει και να εισπράττει τα διαπιστούμενα ποσά φόρων.

Η μελέτη της περίπτωσης των Ηνωμένων Πολιτειών καταδεικνύει ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους οι φορολογικοί έλεγχοι αφορούν σε διαστήματα τριετίας. Το κριτήριο που επεκτείνει το χρονικό διάστημα ελέγχου αφορά σε ειδικές περιπτώσεις ευρημάτων που εντοπίζονται κατά τον έλεγχο όπως η παράλειψη συμπλήρωσης

συγκεκριμένων φορολογικών εντύπων, η μη δήλωση εισοδημάτων αλλοδαπής προέλευσης, η μη υποβολή φορολογικών δηλώσεων και η μη φορολόγησης σημαντικών σε αξία εισοδημάτων. Στις τελευταίες περιπτώσεις δύναται ο έλεγχος να επεκταθεί σε άλλα τρία έτη ⁹⁴από την αρχική προθεσμία που έχει ή να υφίσταται έλεγχος χωρίς χρονικό περιορισμό που αποτελεί την δυσμενέστερη μορφή του.⁹⁵

4.2 ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΟΘΕΛΟΥΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑΣ ΥΛΗΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΕΤΩΝ (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016 (Α' 240)

Στο ξεκίνημα του έτους 2017, ο Διοικητής της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθόρισε με τις ΠΟΛ1006/2017 και ΠΟΛ1009/2017, τον τρόπο και τη διαδικασία υποβολής δηλώσεων και λοιπών θεμάτων εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του Μέρους Πέμπτου «Οικειοθελής Αποκάλυψη Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών» (άρθρα 57-61) του ν. 4446/2016.

Ο νόμος αυτός έδινε τη δυνατότητα, εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος ήτοι αρχές του έτους 2017, στους φορολογούμενους να υποβάλουν εφόσον το επιθυμούν τις σχετικές δηλώσεις για την οικειοθελή δήλωση εισοδημάτων.

Η Ανεξάρτητη Αρχή κινήθηκε συντονισμένα προς την επίτευξη του στόχου της είσπραξης εσόδων που προέρχονταν από τις δηλώσεις οικειοθελούς αποκάλυψης φορολογητέας ύλης. Οι ενέργειες καθορίστηκαν με λεπτομέρεια έτσι ώστε να διασφαλιστεί η εγκυρότητα των διαδικασιών.

Σε όσες περιπτώσεις προϋπήρχε σχετική εντολή ελέγχου οι φορολογούμενοι έλαβαν ειδική πρόσκληση με την οποία αφενός ενημερώνονταν για την ύπαρξη εντολής ελέγχου, αφετέρου τους κοινοποιήθηκαν εγκαίρως οι διατάξεις του ν. 4446/2016, για την υπαγωγή τους στις ευνοϊκές διατάξεις αυτού, υποβάλλοντας τις σχετικές δηλώσεις για φορολογικά αντικείμενα που αναφέρονται στην εντολή, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτόν. Επιπλέον στις προσκλήσεις οριζόταν

⁹⁴ *"Beware: IRS Now Has Six Years To Audit Your Taxes, Up From Three"* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <https://www.forbes.com/sites/robertwood/2016/01/15/beware-irs-now-has-six-years-to-audit-your-taxes-up-from-three/> amp/(19/05/2018)

⁹⁵ Klasing D. (2018) *"How Long Can the IRS Audit Me, and Are There Exceptions?"*, διαθέσιμο στο διαδίκτυο

ότι κατόπιν υποβολής των σχετικών δηλώσεων στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και προκειμένου να συνεκτιμηθούν κατά τη διενέργεια του ελέγχου, να προσκομισθούν αντίγραφα των υποβληθεισών δηλώσεων και των σχετικών παραστατικών.

Συγκεκριμένα, οι δηλώσεις υποβάλλονταν και εκκαθαρίζονταν κατά το έτος που αφορούν κατ' εφαρμογή των άρθρων 57 και 58 του ν.4446/2016. Εν συνεχεία αντίγραφα αυτών αποστέλλονταν στις ελεγκτικές αρχές προς επαλήθευση και αξιολόγηση πριν η Φορολογική Διοίκηση προβεί στην έκδοση ή την τροποποίηση της εκδοθείσας οριστικής πράξης, εφόσον επηρεάζουν το αποτέλεσμα του φορολογικού ελέγχου.

Η υπαγωγή στη ρύθμιση αφορούσε συγκεκριμένες περιπτώσεις για τις οποίες παρέχονταν η δυνατότητα να υποβάλλουν συμπληρωματικές δηλώσεις και να υπαχθούν στην ρύθμιση του νόμου 4446/2016 για τα εισοδήματα ή τα πρόστιμα που αφορά ο συγκεκριμένος προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου, μέχρι τις 23.1.2017, συγκεκριμένα:

A) να έχει ήδη εκδοθεί και κοινοποιηθεί προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός φόρου,

B) να είχε εκδοθεί οριστικός προσδιορισμός του φόρου, αλλά να μην είχε κοινοποιηθεί στον φορολογούμενο μέχρι την δημοσίευση του νόμου στο ΦΕΚ (ήτοι 22.12.2016),

Περαιτέρω στην ΠΟΛ 1009/2017 μεταξύ άλλων θεμάτων περιγράφονται τα ευεργετήματα από την υπαγωγή στη ρύθμιση, κατά το Άρθρο 59 του ως άνω νόμου: *“Σε όσους υπαχθούν στη ρύθμιση δεν επιβάλλονται τα πρόστιμα των άρθρων 58, 58Α και 59 του ν. 4174/2013, για χρήσεις μετά την 1.1.2014, ούτε του άρθρου 7 του ν. 4337/2015 ή του άρθρου 6 του ν. 2523/1997 ή άλλων διατάξεων, ούτε άλλες φορολογικές, διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις και μέτρα συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων της υποπερ. α' της περ. ιη' του άρθρου 3 του ν. 3691/2008, (αδίκημα φοροδιαφυγής) για τη φορολογητέα ύλη που περιλαμβάνεται στις ως άνω υποβαλλόμενες δηλώσεις ή για τις παραβάσεις που αποκαθίστανται με τις δηλώσεις αυτές, εφόσον υποβληθούν δηλώσεις για όλες τις φορολογίες για τις οποίες υπάρχει σχετική υποχρέωση για τη συγκεκριμένη φορολογητέα ύλη.*

Για τυχόν υποβληθείσες μηνυτήριες αναφορές λόγω έκδοσης οριστικών πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού, οι οποίες δεν είχαν κοινοποιηθεί κατά την ημερομηνία

κατάθεσης του ν. 4446/2016, ενημερώνεται άμεσα ο εισαγγελέας για την υποβολή δηλώσεων σύμφωνα με τη ρύθμιση και τη συνεπακόλουθη τροποποίηση των εκδοθεισών πράξεων.

Εάν έχουν επιβληθεί διασφαλιστικά μέτρα των παραγράφων 5 και 6 του άρθρου 46 ΚΦΔ, αυτά αίρονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό και στην ΠΟΛ.1282/31.12.2013 (Β'54) Απόφαση Γ.Γ.Δ.Ε., όπως αυτή ισχύει. Εάν από τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου δεν προκύπτει διαφοροποίηση της φορολογικής οφειλής σε σχέση με τις υποβληθείσες δηλώσεις, τα διασφαλιστικά μέτρα αίρονται, εφόσον καταβληθεί η οφειλή σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 46 ΚΦΔ και στην ΠΟΛ.1282/31.12.2013 (Β'54) Απόφαση Γ.Γ.Δ.Ε., όπως αυτή ισχύει.

Η υποβολή δηλώσεων κατά τα ως άνω δεν αποτελεί αφ' εαυτής κριτήριο επιλογής προς έλεγχο κατ' άρθρο 26 ΚΦΔ, δηλαδή το γεγονός ότι ο φορολογούμενος επέλεξε να υπαχθεί στη ρύθμιση δεν δύναται να αποτελεί αφ' εαυτού κριτήριο επιλογής του για έλεγχο. "

Επίσης σε ξεχωριστή παράγραφο και ειδικότερα στην περίπτωση Β του άρθρου 60, αναφέρονται οι εξαιρέσεις της ρύθμισης αυτής που καταδεικνύουν την πρόθεση του νομοθέτη για εφαρμογή ευνοϊκών ρυθμίσεων σε πρόσωπα που δεν κατείχαν υψηλά αξιώματα σε νευραλγικές θέσεις της πολιτικής ζωής, καθώς σε αυτές τις περιπτώσεις βαρύνει τους υπόχρεους διαφορετικά η ύπαρξη αδήλωτων ή/και αγνώστου προελεύσεως εισοδημάτων.

"Δεν δύναται να υπαχθούν στην ρύθμιση πρόσωπα που διατελούν ή έχουν διατελέσει:

(i) πρωθυπουργοί,

(ii) αρχηγοί πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται ή εκπροσωπούντο στο Εθνικό ή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

(iii) υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί,

(iv) βουλευτές και ευρωβουλευτές,

(v) διαχειριστές των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων,

(vi) γενικοί και ειδικοί γραμματείς της Βουλής και της Γενικής Κυβέρνησης, καθώς

και (vii) οι σύζυγοι ή συγγενείς των προσώπων του παρόντος άρθρου, εξ αίματος ή και εξ αγχιστείας μέχρι και β' βαθμού, σε ευθεία γραμμή και εκ πλαγίου. "

4.2.1 ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο πλαίσιο του προγράμματος οικειοθελούς αποκάλυψης φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών του Ν. 4446/2016 (πρόγραμμα VDI⁹⁶) που είχε διάρκεια από τον Δεκέμβριο του 2016 μέχρι τον Νοέμβριο του 2017, παρελήφθησαν 507.677 δηλώσεις και προέκυψαν φόροι ύψους 795,3 εκ. € (στοιχεία 19/01/2018). Στον Πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται αναλυτικά το πλήθος δηλώσεων που παρελήφθησαν, τα δηλωθέντα ποσά και τα ποσά φόρου που προέκυψαν μέχρι 19/01/2018. Σύμφωνα με τα δεδομένα, το 7,2% του πλήθους δηλώσεων VDI αφορά σε υποθέσεις για τις οποίες υπάρχει εντολή ελέγχου, το δε συνολικό δηλωθέν ποσό αυτών αντιστοιχεί στο 46,8% του συνολικά δηλωθέντος ποσού. Αντίστοιχα, το σύνολο του κύριου και πρόσθετου φόρου των εν λόγω δηλώσεων, αντιστοιχεί στο 47,5% του συνολικού κύριου και πρόσθετου φόρου.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα, το 40,3% των δηλωθέντων ποσών προέρχονται από το εισόδημα και απέφεραν το 59,5% των συνολικών φόρων και προστίμων. Το καταβληθέν ποσό από τις δηλώσεις VDI ανέρχεται στα 262,23 εκ. €, εκ των οποίων τα 183,04 εκ. € προέρχονται από δηλώσεις για τις οποίες υπάρχει εντολή ελέγχου. Αξιοσημείωτο είναι ότι, τα 231,3 εκ. € καταβλήθηκαν εφάπαξ.⁹⁷

Πίνακας 4.1: Αποτελέσματα του προγράμματος VDI

	Πλήθος Δηλώσεων VDI	Συνολικό δηλωθέν ποσό με Δήλωση VDI	Σύνολο κύριου & πρόσθετου φόρου Δήλωσης VDI
ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΕΛΕΓΧΟΥ	36.522	4.724.625.658	377.440.869
ΕΙΣΟΔΗΜΑ	12.755	1.728.826.460	243.376.826
ΦΠΑ	16.040	184.441.088	69.274.863
ΚΕΦΑΛΑΙΟ	2.417	767.697.104	14.619.864
ΤΕΛΗ	2.041	926.922.492	23.223.283
ΛΟΙΠΕΣ	3.269	1.116.738.514	26.946.032
ΧΩΡΙΣ ΕΝΤΟΛΗ ΕΛΕΓΧΟΥ	471.155	5.361.238.379	417.882.501
ΕΙΣΟΔΗΜΑ	194.036	2.338.584.167	229.586.337
ΦΠΑ	149.190	198.610.585	56.112.023
ΚΕΦΑΛΑΙΟ	42.375	2.026.722.012	37.463.104
ΤΕΛΗ	2.621	541.629.082	18.457.573
ΛΟΙΠΕΣ	82.933	255.692.533	76.263.464
ΣΥΝΟΛΟ	507.677	10.085.864.037	795.323.370

⁹⁶ Voluntary Disclosure of Income

⁹⁷ Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018; Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018)

Η διαδικασία υποβολής δηλώσεων Οικειοθελούς Αποκάλυψης Φορολογητέας Ύλης Παρελθόντων Ετών λειτούργησε προς όφελος της Φορολογικής Διοίκησης ως προς την εισπραξιμότητα των οφειλόμενων φόρων και αυτό καταδεικνύεται και από στατιστικά στοιχεία της ΑΑΔΕ από τα οποία προκύπτει ότι οι βεβαιωθέντες φόροι του Προγράμματος Οικειοθελούς Αποκάλυψης Φορολογητέας Ύλης (VDI) ανέρχονται σε 795,3 εκ. €⁹⁸.

Καταδεικνύεται ότι η ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης επιτυγχάνει την αύξηση των δημοσίων εσόδων όταν στόχος της Φορολογικής Διοίκησης είναι η επιβολή δίκαιων και όχι τιμωρητικών μέτρων. Σκοπός δεν είναι η εξαντλητική επιβολή προστίμων που απορρέουν από μη υποβληθείσες ή ανακριβείς δηλώσεις, αλλά η είσπραξη των φόρων που επιβάλλει το κράτος στα εισοδήματα των φορολογουμένων. Εν τέλει ο νόμος 4446/16 συνέδραμε στα θετικά αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων, καθώς αποφόρτισε τις ελεγκτικές αρχές από ελεγκτικές διαδικασίες και αναζητήσεις στοιχείων καθώς μεγάλο μέρος των προς φορολόγηση εισοδημάτων δηλώθηκε οικειοθελώς συγκεντρώνοντας σημαντικές εισπράξεις στο Ταμείο του Κράτους.

4.3 ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 50 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 72 ΤΟΥ Ν. 4174/2013⁹⁹

Το πλαίσιο ελέγχων που απασχολούν την Φορολογική Διοίκηση από το φορολογικό έτος 2018 και ύστερα διαφοροποιείται από τα παρελθόντα έτη σε ένα σημαντικό σημείο, εκείνο του προσδιορισμού των πρόσθετων φόρων και προστίμων που ανακύπτουν κατά τον προσδιορισμό της φορολογικής οφειλής.

Συγκεκριμένα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, τροποποιείται η παράγραφος 17 του άρθρου 72 του Κ.Φ.Δ. και ορίζεται ότι για πράξεις διορθωτικού προσδιορισμού φόρου που εκδίδονται από την έναρξη ισχύος του άρθρου 49 σύμφωνα με την παρ. 6 αυτού, ήτοι 01.01.2018, επιβάλλεται η επιεικέστερη κύρωση κατά την έκδοση της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου όπως προκύπτει κατόπιν σχετικής σύγκρισης των ποσών που προκύπτουν κατόπιν υπολογισμού του πρόσθετου φόρου ανακρίβειας ή μη υποβολής δήλωσης

⁹⁸ "Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΑΔΕ", 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού

⁹⁹ Όπως αυτή προστέθηκε με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 398 του ν.4512/2018 και καθορίζονται με την ΠΟΛ.1012/2018 του Διοικητή της ΑΑΔΕ

που προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 2523/1997, για υποθέσεις που περιλαμβάνουν και ελεγχόμενες χρήσεις προ εφαρμογής του Κ.Φ.Δ. ήτοι έως 31/12/2013 και του άθροισματος του προστίμου που προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 58, 58Α παρ.2 ή 59 του Κ.Φ.Δ., κατά περίπτωση, πλέον του τόκου που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 53 του ΚΦΔ, υπολογιζόμενου για τη χρονική περίοδο από 1.1.2014 έως την ημερομηνία έκδοσης της πράξης διορθωτικού προσδιορισμού, εφόσον το άθροισμα αυτό συνεπάγεται την επεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου.

Περαιτέρω επισημαίνεται ότι, βάσει του άρθρου 58 παρ. 1 ΚΦΔ, το πρόστιμο του άρθρου αυτού δεν επιβάλλεται σε περίπτωση που η διαφορά φόρου μεταξύ του φόρου που προκύπτει με βάση την υποβαλλόμενη τροποποιητική δήλωση και του φόρου με βάση την αρχική υποβληθείσα δήλωση είναι μικρότερη του 5%. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή, επιβάλλεται το διαδικαστικό πρόστιμο του άρθρου 54 ΚΦΔ.¹⁰⁰

Η επισήμανση του προηγούμενου εδαφίου αποτελεί σημαντική διαφοροποίηση από τις πρότερες διατάξεις που όριζαν ακόμη και στις ελάχιστες αποκλίσεις που προέκυπταν κατά τον έλεγχο από τον βεβαιωθέντα με τη δήλωση φόρο, τα υψηλά πρόστιμα και προσαυξήσεις που αφορούσαν εξίσου και τις τεράστιες αποκλίσεις φόρων που διαπιστώνονταν κατά τον έλεγχο. Η κλιμάκωση της επιβολής προστίμων ανάλογα με το μέγεθος της διαπιστωθείσας διαφοράς φόρου μεταξύ αρχικής δήλωσης και ελέγχου αποτελεί ακόμη μία ένδειξη της μεταρρύθμισης της φορολογικής πολιτικής στην αναζήτηση μίας πιο ήπιας συμμόρφωσης.

Για υποθέσεις που περιλαμβάνουν φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και εντεύθεν το πρόστιμο των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, προέρχεται από το άθροισμα του ποσοστού του προστίμου της παρ. 1 του άρθρου 58 του Κ.Φ.Δ. πλέον του ποσοστού του τόκου του άρθρου 53 του ΚΦΔ της παρ. 1 όπου ορίζεται ότι : “Αν οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας, ο φορολογούμενος υποχρεούται να καταβάλει τόκους επί του εν λόγω ποσού φόρου για τη χρονική περίοδο από την επομένη ημέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας καταβολής”. Ειδικά στην περίπτωση εκπρόθεσμης ή τροποποιητικής δήλωσης, καθώς και σε πράξεις εκτιμώμενου, διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου που ανακύπτουν από την 01.01.2014 και ύστερα ως αφετηρία υπολογισμού των

¹⁰⁰ ΠΟΛ1119/2018

τόκων λαμβάνεται η λήξη της προθεσμίας κατά την οποία θα έπρεπε να είχε αρχικά καταβληθεί, βάσει της κείμενης νομοθεσίας ο φόρος που κατά περίπτωση προκύπτει από την εκπρόθεσμη ή τροποποιητική δήλωση ή από την πράξη προσδιορισμού και εφόσον το άθροισμα αυτό συνεπάγεται την επιεικέστερη μεταχείριση του φορολογούμενου.

Η παραπάνω σύγκριση τελείται ανεξαρτήτως του προστίμου που προβλέπεται με τις διατάξεις του άρθρου 54 του ΚΦΔ σχετικά με παραβάσεις μη υποβολής δηλώσεων των περιπτώσεων α, β, γ, της παρ. 1 του άρθρου αυτού.

Οι προαναφερόμενοι τρόποι υπολογισμού των επιεικέστερων προστίμων τεκμηριώνονται και αιτιολογούνται στην έκθεση ελέγχου όπως ρητά αναφέρεται στο άρθρο 49 του ν. 4509/2017, προκειμένου ο φορολογούμενος να ενημερώνεται αναλόγως και να ασκεί εφόσον διαφωνεί το δικαίωμα ενδικοφανούς προσφυγής λόγω αμφισβήτησης της πράξης προσδιορισμού του φόρου.

Με την ΠΟΛ 1019/2018 με θέμα: "Κοινοποίηση των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 398 του ν.4512/2018 (Α'5), με τις οποίες προστέθηκε παράγραφος 50 στο άρθρο 72 του ν. 4174/2013 (Α'170) ", παρασχέθηκαν στον έλεγχο οδηγίες για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή αυτών όσον αφορά τη μείωση των προστίμων ή των πρόσθετων φόρων. Ενώ με την τελευταία ΠΟΛ.1119/2018¹⁰¹ αναλύονται με σχετικά παραδείγματα όλες οι υποπεριπτώσεις των διατάξεων για τον περιορισμό των προστίμων και για την εφαρμογή της επιεικέστερης μεταχείρισης με τις τελευταίες αλλαγές στον ΚΦΔ σχετικά με την υποβολή δηλώσεων.

Ειδικότερα και μόνον για την έκδοση πράξεων διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου για το οικονομικό έτος 2013 (εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 01/01 – 31/12/2012), συγκρίνεται:

α) το ποσοστό του πρόσθετου φόρου σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 2523/1997 (λόγω ανακριβούς δήλωσης),ήτοι σήμερα 120%(60 μήνες * 2%), με

β) το ποσοστό του προστίμου σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 49 του ν. 4509/2017, ως άθροισμα του ποσοστού του προστίμου της παρ. 1 α, β ή γ' του άρθρου 58 του Κ.Φ.Δ. πλέον του ποσοστού του τόκου του άρθρου 53 του ΚΦΔ και επιλέγεται η επιεικέστερη κύρωση εκ των δύο.

¹⁰¹ Δημοσιεύθηκε 25/06/2018

Ως επιπλέον κίνητρο για την εξόφληση της προκύπτουσας οφειλής εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της πράξης, παρέχεται η μείωση στο 60% του επιβληθέντος με την πράξη προστίμου των διατάξεων των άρθρων 58, 58^A παρ. 2, 59 ή 72 παρ. 17 του ΚΦΔ ή του πρόσθετου φόρου του άρθρου 1 του ν. 2523/97, εφόσον ο τελευταίος κριθεί ως ευνοϊκότερος.¹⁰²

Οι ηπιότερες ποινές που έπονται των φορολογικών παραπτώματων των πολιτών καταδεικνύουν μία εναρμόνιση και αλληλεπίδραση της βούλησης του νομοθέτη και των στρατηγικών στόχων της Φορολογικής Διοίκησης προς την επίτευξη της φορολογικής δικαιοσύνης, σε αντίθεση με την εξαντλητική αυστηρότητα των προγενέστερων διατάξεων και εν τέλει την επίτευξη του απώτερου σκοπού εκείνου της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, της αύξησης της εισπραξής των Δημοσίων εσόδων, της φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών, της διευκόλυνσης του επιχειρείν και του εμπορίου, της εξωστρεφούς και αποτελεσματικής Διοίκησης με στόχο την προστασία του κοινωνικού συνόλου.

Ο νέος ΚΦΔ εισήγαγε νέους τρόπους και κανόνες προσδιορισμού του φόρου και δρομολογεί πρακτικές φορολόγησης που ακολουθούνται και κατά την εφαρμογή της ισχύουσας νομολογίας των ανεπτυγμένων κρατών. Στόχος είναι η εφαρμογή ηπιότερων προστίμων για τις διαπιστούμενες παραβάσεις και φορολογικές διαφορές που ανακύπτουν κατά τη διενέργεια των ελέγχων. Ταυτοχρόνως επιχειρείται ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου της Φορολογικής Αρχής ως αρωγού της ευνομούμενης και δικαιοπρακτικής σχέσης μεταξύ Κράτους και πολιτών.

¹⁰² Σταματόπουλος Δ., Σταματόπουλος Γ., Σταματόπουλος Π., Ιούνιος (2018) , *“Ανάλυση – ερμηνεία κυρώσεων ΚΦΔ”*,(σελ. 365)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα ουσιώδη στάδια της περιγραφόμενης στα προηγούμενα κεφάλαια ελεγκτικής διαδικασίας αποτυπώνονται στην παρουσίαση των παρακάτω περιπτώσεων που μελετώνται και παρατίθενται προκειμένου να τεκμηριωθεί εμπράκτως η διαδρομή του ελέγχου. Διερευνώνται ειδικά θέματα ελέγχου από το στάδιο του εντοπισμού τους, την αναζήτηση των σχετικών αποδείξεων για την τεκμηρίωσή τους είτε με ίδιες επαληθεύσεις του ελεγκτή, είτε κατόπιν συνεργασίας του με άλλες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών είτε με εξωτερικούς Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Φορείς που υποχρεούνται να παράσχουν πληροφορίες και στοιχεία στον έλεγχο, είτε αφορούν σε δεδομένα που αντλούνται κατόπιν κοινοποίησης αιτήματος παροχής πληροφοριών που απευθύνεται στο ελεγχόμενο.

Αναλύεται η διαδικασία αξιολόγησης των συλλεχθέντων πληροφοριών και πως αυτή οδηγεί στην εξαγωγή των συμπερασμάτων και στην τεκμηρίωση της θέσης και της κρίσης του ελεγκτή προκειμένου να προσδιορίσει εκ νέου το φορολογικό αποτέλεσμα ή να κρίνει ότι δεν υφίσταται διαφορά στη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη.

Απαραίτητο ελεγκτικό εργαλείο είναι, όπου προβλέπεται η χρήση τους, οι έμμεσες μέθοδοι προσδιορισμού του αποτελέσματος και οι τραπεζικοί λογαριασμοί των φυσικών προσώπων, που τηρούνται στο εσωτερικό ή στην αλλοδαπή που σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα στοιχεία του φακέλου κάθε υπόθεσης οδηγούν σε ορθές εκτιμήσεις και σε διορθωτικό προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος βασιζόμενο σε πραγματικά και όχι τεκμαρτά εισοδήματα.

1^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Ειδικά θέματα αμοιβών φυσικών προσώπων

1.	Αμοιβή παρεχόμενης υπηρεσίας στο εξωτερικό
2.	Αμοιβή Μέλους Δ.Σ. Ανωνύμου Εταιρείας
3.	Μισθοδοσία ή Σύνταξη προερχόμενη από την αλλοδαπή

Ενέργειες- Επαληθεύσεις του ελέγχου και απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της νόμιμης φορολόγησης του εσόδου.

1. Αμοιβή παρεχόμενης υπηρεσίας στο εξωτερικό

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Η διερεύνηση της κίνησης του τραπεζικού λογαριασμού του εξωτερικού αποτελεί ουσιώδη επαλήθευση της διαπίστωσης της πηγής προέλευσης των εσόδων. Κρίνεται επιτακτική για τον έλεγχο η ανεύρεση αυτού του στοιχείου είτε κατόπιν αιτήματος στο φυσικό πρόσωπο είτε κατόπιν ειδικού αιτήματος κατά τα οριζόμενα της ΠΟΛ 1056/2018 και στα πλαίσια της συνεργασίας του ελέγχου με την Δ/ση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (Δ.Δ.Ο.Σ.) η οποία εξασφαλίζει με κάθε λεπτομέρεια την πληροφόρηση για τη δραστηριοποίηση του ελεγχόμενου στο εξωτερικό σε χώρες με τις οποίες η Ελλάδα έχει συνάψει συμβάσεις διμερών σχέσεων.
- ✓ Απαιτείται η προσκόμιση στον έλεγχο σύμβασης ή συμφωνητικού μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών που να αποδεικνύει την επαγγελματική σχέση τους το είδος της εργασίας, το διάστημα που αυτή ασκήθηκε, την συμφωνηθείσα αμοιβή και άλλες πληροφορίες. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται στον έλεγχο, επίσημα μεταφρασμένα όπως ορίζουν οι διατάξεις, στην ελληνική γλώσσα.
- ✓ Το τραπεζικό παραστατικό εισαγωγής του εμβάσματος (swift) από την τράπεζα του εξωτερικού προς την ημεδαπή τράπεζα έτσι ώστε ο έλεγχος να διαπιστώσει ότι η συγκεκριμένη πίστωση στον ελληνικό λογαριασμό δεν είναι πρωτογενής και έχει νομίμως φορολογηθεί.
- ✓ Περαιτέρω εξετάζονται τα λογιστικά αρχεία που ελεγχόμενου όπως αυτά διατέθηκαν στον έλεγχο περί της διαπίστωσης της ορθής τήρησής τους σε σχέση με τα έσοδα από την αλλοδαπή. Τα στοιχεία που συλλέγονται αντιπαραβάλλονται επίσης σε κάθε περίπτωση με τα δηλωθέντα εισοδήματα της υποβληθείσας Δήλωσης Φόρου Εισοδήματος (έντυπα Ε1 και Ε3) του αντίστοιχου φορολογικού έτους.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον αποδειχτεί κατά τον έλεγχο ότι έχουν εισαχθεί στην ημεδαπή χρήματα (εισερχόμενα εμβάσματα) που προέρχεται από υπηρεσίες στο εξωτερικό σχετιζόμενες με την επαγγελματική δραστηριότητα του

ελεγχόμενου προσώπου, οι οποίες δεν έχουν νομίμως φορολογηθεί, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του ν. 4172/2013 άρθρο 21 παρ. 4 *“4. Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.”* και άρθρο 29 παρ. 4. *“4. Το εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας της παραγράφου 4 του άρθρου 21 φορολογείται με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%).”*

- Εάν προσκομισθεί από τον ελεγχόμενο Δήλωση απόδοσης φόρου εισοδήματος για την δραστηριότητα στην ξένη χώρα, συνεκτιμάται αναλόγως από τον έλεγχο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ν. 4172/2013 *“1. Εάν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους ένας φορολογούμενος που έχει φορολογική κατοικία στην Ελλάδα αποκτά εισόδημα στην αλλοδαπή, ο καταβλητέος φόρος εισοδήματος του εν λόγω φορολογούμενου, όσον αφορά στο εν λόγω εισόδημα, μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για αυτό το εισόδημα. Η καταβολή του ποσού του φόρου στην αλλοδαπή αποδεικνύεται με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.*
- *2. Η μείωση του φόρου εισοδήματος που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα.”*

2. Αμοιβή Μέλους Δ.Σ. Α.Ε.

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Οι αμοιβές φυσικών προσώπων – μελών Δ.Σ. αποτελούν έως και τη χρήση 2013 αυτοτελώς φορολογούμενα ποσά που καταγράφονται στους κωδικούς 659 και 660 της Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος, προκειμένου να συνυπολογισθούν στις Έκτακτες ή Ειδικές Εισφορές. Αντιστοίχως ο αναλογούν φόρος αυτών συμπληρώνεται στους κωδικούς 431 και 432 της φορολογικής δήλωσης. Για φορολογικές περιόδους που ξεκινούν από 01/01/2014 και ύστερα οι αμοιβές μελών Δ.Σ., θεωρούνται εισόδημα από

μισθωτή εργασία κατά τα οριζόμενα του άρθρου 12 παρ. 1 περ. δ του ν.4172/2013 και εξακολουθούν να υπόκεινται σε Εισφορά Αλληλεγγύης.

- ✓ Εάν πρόκειται για μέρος προερχόμενο από διανομή κερδών νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, και εάν αυτή υπόκειται στην προβλεπόμενη παρακράτηση φόρου όπως αυτή ορίζεται στο Τέταρτο Μέρος του ΚΦΕ, τότε ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου. (ν. 4172/13 άρθρο 36 παρ. 1 & 2). Στην περίπτωση αυτή οι αμοιβές αυτές δηλώνονται στους Κωδικούς 659 και 660 καθώς και 431 & 432 της Δ.Φ.Ε. και υπόκεινται σε Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης.
- ✓ Απαιτείται η προσκόμιση στον έλεγχο του Φ.Ε.Κ. δημοσίευσης του Πρακτικού εκλογής Μελών και σύνθεσης Δ.Σ της Α.Ε., για τη χρήση που ο ελεγχόμενος επικαλείται ότι έλαβε Αμοιβές Δ.Σ., ή του Πρακτικού της Γ.Σ. των μετόχων της
- ✓ Επικουρικά ζητούνται βεβαίωση της Α.Ε. περί της καταβολής Αμοιβών Μελών Δ.Σ, αντίγραφα των εμπλεκόμενων λογιστικών αρχείων, από τα οποία να προκύπτει αναλυτικά η πίστωση και η καταβολή των αμοιβών, αντίγραφο κίνησης του τραπεζικού Λογαριασμού της Α.Ε., από τη χρέωση του οποίου, να προκύπτει η εξόφληση των Αμοιβών του ελεγχόμενου προσώπου και η μεταφορά των ποσών αυτών στον εξεταζόμενο λογαριασμό, το σχετικό τραπεζικό παραστατικό κατάθεσης μετρητών (επιταγή).

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον αποδειχτεί κατά τον έλεγχο ότι οι αμοιβές μελών Δ.Σ. δεν έχουν υπαχθεί σε φορολόγηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 1 περ. δ του ν.4172/2013 ο έλεγχος επαναπροσδιορίζει το φορολογητέο αποτέλεσμα και τις φορολογεί, ενώ επιπρόσθετα υπόκεινται και στην ανάλογη Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης του άρθρου 43^Α του Κ.Φ.Ε.

3. Μισθοδοσία ή Σύνταξη προερχόμενη από την αλλοδαπή

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2§1 του Ν. 2238/1994 όπως ίσχυαν και εφαρμόζονταν για τα φορολογικά έτη προ 01.01.2014 (έναρξη ισχύος του Ν. 4172/2013) σε φόρο για το παγκόσμιο εισόδημα υπόκειται κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο έχει την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα (ΠΟΛ.1145/31.05.2012 και ΠΟΛ.1228/15.10.2014). Ως συνήθης θεωρείται η διαμονή του στην Ελλάδα η οποία υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα τρεις (183) ημέρες συνολικά μέσα στο ίδιο ημερολογιακό μέρος. Η έννοια της κατοικίας κρίνεται από τις διατάξεις των άρθρων 51 έως 56 του Αστικού Κώδικα. Εξάλλου, με το άρθρο 12§5 του Ν. 3943/2011 προστέθηκε η παράγραφος 7 στο άρθρο 61 του Ν.2238/1994, η οποία και προβλέπει ότι τυχόν φυσικό πρόσωπο που δεν υποβάλει τα απαραίτητα δικαιολογητικά για μεταβολή της φορολογικής του κατοικίας στην αρμόδια Δ.Ο.Υ., θεωρείται ότι συνεχίζει να έχει την κατοικία του στην Ελλάδα.

Από 01.01.2014 και ύστερα ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 3 "Υποκείμενα του φόρου" παρ. 1 και 2 όπου ορίζεται ότι: *"1. Ο φορολογούμενος που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημα του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, ήτοι το παγκόσμιο εισόδημα του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Κατ' εξαίρεση ο φορολογούμενος που είναι αλλοδαπό προσωπικό των εγκατεστημένων στην Ελλάδα γραφείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (Α` 132), όπως ισχύει, υπόκειται σε φόρο στην Ελλάδα μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα. 2. Ο φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημα του που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος."*

Ο έλεγχος έχοντας υπόψη του τα ανωτέρω προβαίνει στις εξής ενέργειες:

- ✓ Ζητά από τον ελεγχόμενο ή/και αρμόδιες συνεργαζόμενες με τη Φορολογική Αρχή Υπηρεσίες βεβαίωση από τον φορέα χορήγησης της μισθοδοσίας ή της σύνταξης στο εξωτερικό (επίσημα μεταφρασμένη στα Ελληνικά), αναλυτική κίνηση του τραπεζικού λογαριασμού του ελεγχόμενου στην αλλοδαπή, για την επιβεβαίωση της κατάθεσης των ποσών του μισθού ή της σύνταξης, παραστατικά των εμβασμάτων (swifts) από την τράπεζα του εξωτερικού προς την ημεδαπή τράπεζα, όπου εμφανίζεται η εξεταζόμενη πίστωση, δήλωση

απόδοσης φόρου εισοδήματος για τα ποσά αυτά στην ξένη χώρα, στην περίπτωση που έχει υποβληθεί έτσι ώστε η απόδοση αυτή να συνεκτιμηθεί από τον έλεγχο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ν. 4172/2013, επίσης αναζητείται η Δ.Φ.Ε. του αντίστοιχου οικονομικού έτους του ελεγχόμενου φυσικού προσώπου - φορολογικού κατοίκου Ελλάδας, για την οποία διερευνάται αν έχουν δηλωθεί τα ποσά ως εισόδημα αλλοδαπής προέλευσης ενώ ελέγχεται η Σ.Α.Δ.Φ.¹⁰³ μεταξύ της Ελλάδας και της χώρας από την οποία αυτά προέρχονται.

- ✓ Ελέγχεται, στις περιπτώσεις που το εγχώριο νόμισμα είναι διάφορο από αυτό στο οποίο καταβάλλονται οι αμοιβές στην αλλοδαπή, η μετατροπή του ξένου στο εγχώριο νόμισμα, καθώς αυτή πρέπει να γίνεται με βάση τη μέση ετήσια τιμή ξένου νομίσματος όπως αυτή καθορίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδας.(σχετική απόφαση της διοίκησης 1055686/1603/05.07.2004)

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον αποδειχτεί κατά τον έλεγχο ότι η μισθοδοσία ή σύνταξη αλλοδαπής προέλευσης δεν έχουν υπαχθεί σε φορολόγηση, τότε ο έλεγχος επαναπροσδιορίζει το φορολογητέο αποτέλεσμα και τις φορολογεί εφόσον είναι γνωστής πηγής ως εισόδημα αλλοδαπής προέλευσης, ενώ επιπρόσθετα υπόκεινται και στην ανάλογη Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του Κ.Φ.Ε.
- Εάν προσκομισθεί από τον ελεγχόμενο δήλωση απόδοσης φόρου εισοδήματος για τη μισθοδοσία ή σύνταξη στην ξένη χώρα, συνεκτιμάται αναλόγως από τον έλεγχο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ν. 4172/2013.

2^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Δοσοληπτικοί λογαριασμοί – χρηματικές διευκολύνσεις

1.	Χρηματικές διευκολύνσεις μεταξύ ελεγχόμενου φυσικού προσώπου και νομικής οντότητας
----	--

¹⁰³ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ- ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, ΑΑΔΕ
Δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2017

2.	Χρηματικά ποσά που αφορούν συναλλαγές (απαιτήσεις) της νομικής οντότητας που πιστώνονται σε λογ/μο φυσικού προσώπου που είτε είναι μέτοχος/εταίρος, είτε ασκεί την πραγματική διοίκηση
3.	Δοσοληπτικός λογαριασμός επί αποδόσει

Ενέργειες- Επαληθεύσεις του ελέγχου και απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της νόμιμης φορολόγησης του εσόδου.

1. Χρηματικές διευκολύνσεις μεταξύ ελεγχόμενου φυσικού προσώπου και νομικής οντότητας

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά οποιοδήποτε πρόσφορο στοιχείο μπορεί να αντλήσει είτε από τα αρχεία που διαθέτει είτε κατόπιν αιτήματος στο ελεγχόμενο φυσικό πρόσωπο είτε καλώντας σε συνεργασία τρίτους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 15 ΚΦΔ ν. 4174/13. Ενδεικτικά ερευνώνται: οι εγγραφές στα λογιστικά αρχεία της νομικής οντότητας, σχετικά παραστατικά που υποδεικνύουν εντολή της εταιρείας για την μεταφορά χρημάτων από τραπεζικό λογαριασμό της εταιρείας σε τραπεζικό λογαριασμό του ελεγχόμενου. Σε περίπτωση που πραγματοποιείται κατάθεση σε μετρητά απαιτείται η επίδειξη του σχετικού τραπεζικού παραστατικού.
- ✓ Διερευνάται η επίκληση από τον ελεγχόμενο ότι η σχετική πίστωση αφορά σε επιστροφή χρημάτων από την νομική οντότητα, στην οποία είχε χορηγήσει ο ίδιος προγενέστερα χρηματική διευκόλυνση.

Φορολογική επίπτωση

- Κατά την κατάθεση των χρημάτων δεν απαιτείται να ορίζεται χρόνος για την απόδοση του κατατεθέντος χρηματικού ποσού και συνεπώς η κατάθεση μπορεί να γίνει χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό. Η παραμονή των κατατεθέντων χρημάτων στο σχετικό λογαριασμό, για μεγάλο χρονικό διάστημα, δεν μεταβάλλει τον χαρακτήρα της κατάθεσης σε δάνειο και συνεπώς δεν δημιουργείται, εκ του λόγου αυτού, υποχρέωση καταβολής και επί πλέον τέλους χαρτοσήμου δανειακής σύμβασης (ισχύουν για ελέγχους που αφορούν σε χρήσεις 2012 και

2013). Για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και εντεύθεν, στην περίπτωση που αποδειχτεί από τον έλεγχο ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 13 "Παροχές σε είδος" παρ. 3 & 4 του ν. 4172/13, οι εισροές αυτές συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημα του στην αγοραία αξία τους, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

2. Χρηματικά ποσά που αφορούν συναλλαγές (απαιτήσεις) της Νομικής οντότητας που πιστώνονται σε λογ/μο φυσικού προσώπου που είτε είναι μέτοχος/εταίρος, είτε ασκεί την πραγματική διοίκηση

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά την ύπαρξη τραπεζικού παραστατικού μεταφοράς ή κατάθεσης μετρητών από το οποίο να προκύπτει η συναλλακτική σχέση του καταθέτη με τη νομική οντότητα, αντίγραφο του στελέχους της επιταγής σε περίπτωση έκδοσης επιταγής από πελάτη της εταιρείας για την εξόφληση υποχρέωσής του, εκδοθέντα φορολογικά στοιχεία από τη νομική οντότητα προς τρίτους συναλλασσόμενους με αυτήν και συγκεντρωτικές καταστάσεις πελατών, σε αντιπαραβολή με την εξεταζόμενη πίστωση. Ελέγχεται επίσης η ορθή καταχώρηση του ποσού της εξεταζόμενης πίστωσης στα τηρούμενα λογιστικά αρχεία της οντότητας.
- ✓ Για φορολογικές περιόδους που ξεκινούν την 01/01/2014, εξετάζεται εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 13 "Παροχές σε είδος" παρ. 3 & 4 του ν. 4172/13 οπότε σε αυτήν την περίπτωση συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημά του, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον διαπιστωθεί ότι η εξεταζόμενη πίστωση αφορά εισπραχθείσα απαίτηση της νομικής οντότητας τότε, η πράξη αυτή θεωρείται ως απόληψη από την εταιρεία και καταλογίζεται τέλος χαρτοσήμου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 § 5γ του Κ.Ν.Τ.Χ. Εξετάζεται

εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 13 "Παροχές σε είδος " παρ. 3 & 4 του ν. 4172/13 για εισροές που αφορούν σε φορολογικές περιόδους που ξεκινούν την 01/01/2014 οπότε συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημά του, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

3. Δοσοληπτικός λογαριασμός επί αποδώσει

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά την ύπαρξη δικαιολογητικών απόδειξης της σχέσης ελεγχόμενου και νομικής οντότητας, ελέγχει τα λογιστικά αρχεία της οντότητας που σχετίζονται με δοσοληπτικές συναλλαγές του ελεγχόμενου με αυτήν, αναζητά σχετική εντολή για την τραπεζική μεταφορά των χρημάτων από εταιρικό σε προσωπικό λογαριασμό του ελεγχόμενου, αναζητά την ύπαρξη εντάλματος πληρωμής ή αποδεικτικού ανάληψης των χρημάτων από το ταμείο της οντότητας σε περίπτωση συναλλαγής με μετρητά. Αναζητούνται επίσης τα τραπεζικά παραστατικά της κατάθεσης πχ αποδεικτικό κατάθεσης, αντίγραφο επιταγής και εξετάζεται η κίνηση των λογαριασμών της οντότητας.
- ✓ Το κρισιμότερο σημείο είναι η αναζήτηση κατάστασης δαπανών επί αποδώσει, που αντικρίζεται με το ποσό που πιστώθηκε στο λογαριασμό του ελεγχόμενου.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον διαπιστωθεί ότι η πίστωση δεν αφορά χορηγηθέν ποσό επί αποδώσει, τότε η πράξη αυτή θεωρείται ως απόληψη από την εταιρεία και καταλογίζεται τέλος χαρτοσήμου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 § 5γ του Κ.Ν.Τ.Χ. για περιόδους έως 2013. Εξετάζεται εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρο 13 "Παροχές σε είδος " παρ. 3 & 4 του ν. 4172/13 για εισροές που αφορούν σε φορολογικές περιόδους που ξεκινούν την 01/01/2014 οπότε συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημά του, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος.

3^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Πώληση μετοχών

1.	Πώληση μετοχών Α.Ε. εισηγμένων στο Χ.Α.Α
2.	Τίμημα προερχόμενο από μεταβίβαση μετοχών Α.Ε. μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α. (ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή αλλοδαπών εταιρειών με έδρα εκτός Ελλάδας)
3.	Πώληση μετοχών εταιρειών εισηγμένων σε Ξένο Χρηματιστήριο

Ενέργειες- Επαληθεύσεις του ελέγχου και απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της νόμιμης φορολόγησης του εσόδου.

1. Πώληση μετοχών Α.Ε. εισηγμένων στο Χ.Α.Α

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά την χρηματική καρτέλα επενδυτή ή τα πινακίδια εκτέλεσης εντολών αγοράς και πώλησης των εν λόγω μετοχών ή σχετική Βεβαίωση της χρηματιστηριακής εταιρείας. Περαιτέρω αναζητείται η βεβαίωση του Αποθετηρίου Χ.Α.Α. από την οποία να προκύπτουν τα στοιχεία μερίδας και υπολοίπων λογαριασμών στο Σύστημα Άυλων Τίτλων (ΣΑΤ), οι χειριστές των Τίτλων, καθώς και ο αριθμός των τεμαχίων των μετοχών που αποκτήθηκαν ή εκποιήθηκαν. Επίσης εξετάζονται τα τραπεζικά παραστατικά που σχετίζονται με τις χρηματιστηριακές συναλλαγές προκειμένου να τεκμηριωθεί η πηγή προέλευσης των χρημάτων που διατέθηκαν για την αγορά των μετοχών, εφόσον αποκτήθηκαν σε μη παραγραμμένη χρήση.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον διαπιστωθεί ότι το ποσό της υπεραξίας (κέρδος) της πώλησης μετοχών στο Χ.Α.Α., έχει συμπεριληφθεί για περιόδους έως 31.12.2013, στους κωδικούς 659 & 660 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος, προκειμένου να συνυπολογισθεί για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών, χαρακτηρίζεται ως νομίμως φορολογημένο. Για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και ύστερα το ποσό αυτό αντιμετωπίζεται ως απαλλασσόμενο και καταχωρείται

στους κωδικούς 659 & 660 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος **εφόσον** αυτός που μεταβιβάζει τις μετοχές συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Α.Ε. με ποσοστό μικρότερο από 0,5% (ΠΟΛ1041/2016 & ΠΟΛ1034/2017) ή καταχωρείται στους κωδικούς 829 & 830 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος, **εφόσον** οι μετοχές είχαν αποκτηθεί από την 01.01.2009 και μετά **και** ο μεταβιβάζων κατέχει ποσοστό τουλάχιστον 0,5% και άνω (άρθρο 42 Ν.4172/2013 και ΠΟΛ.1032/26.01.2015).

- Σε κάθε άλλη περίπτωση τα δηλωθέντα ποσά από 01.01.2014 λαμβάνονται υπόψη τόσο για τον υπολογισμό του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος, όσο και για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών.

2. Τίμημα προερχόμενο από μεταβίβαση μετοχών Α.Ε. μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α. (ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή αλλοδαπών εταιρειών με έδρα εκτός Ελλάδας)

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά το ιδιωτικό συμφωνητικό μεταβίβασης μετοχών Α.Ε. μη εισηγμένης στο Χ.Α.Α. θεωρημένο από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. ή προκειμένου για αλλοδαπή εταιρεία, νόμιμα μεταφρασμένο Ιδιωτικό Συμφωνητικό για την πώληση των μετοχών. Επίσης αναζητείται το αντίγραφο της επιταγής, που σχετίζεται με το τίμημα που καταβλήθηκε για τη μεταβίβαση των μετοχών, η δήλωση απόδοσης φόρου μεταβίβασης μετοχών Α.Ε. που υποβλήθηκε στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και ελέγχεται από το σύστημα TAXIS η πληρωμή του φόρου. Διερευνώνται τα τραπεζικά παραστατικά/αποδεικτικά πίστωσης του λογαριασμού είτε αυτά αφορούν σε κατάθεση με επιταγή είτε αφορούν σε δοσοληψία που πραγματοποιήθηκε με μετρητά. Επίσης εξετάζεται ο χρόνος και ο τρόπος απόκτησης των μεταβιβαζόμενων μετοχών για τον πωλητή προκειμένου να τεκμηριωθεί η πηγή προέλευσης των χρημάτων που διατέθηκαν για την αγορά των μετοχών, εφόσον αποκτήθηκαν σε μη παραγραμμένη χρήση.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον διαπιστωθεί ότι το ποσό της υπεραξίας (κέρδος) της πώλησης μετοχών μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α., έχει συμπεριληφθεί για περιόδους έως 31.12.2013, στους κωδικούς 659 & 660 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος, προκειμένου να συνυπολογισθεί για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών, χαρακτηρίζεται ως νομίμως φορολογημένο. Για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και ύστερα το ποσό αυτό καταχωρείται στους κωδικούς 829 & 830 ή κωδ. 865 & 866 προκειμένου για πώληση μετοχών αλλοδαπής εταιρείας, της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος και φορολογείται με συντελεστή 15% ως εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Ν. 4172/2013, σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 42 παρ. 1^α του ιδίου Νόμου.

Συνεπώς τα δηλωθέντα από 01.01.2014 ποσά λαμβάνονται υπόψη τόσο για τον υπολογισμό του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος, όσο και για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών.

- *Σημείωση: Απαλλάσσεται του φόρου το εισόδημα, που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης τίτλων σύμφωνα με τις παρ. 1-7 του άρθρου 42 του Ν. 4172/2013, που αποκτούν φυσικά πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι σε κράτη με τα οποία η Ελλάδα έχει συνάψει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας, υπό την προϋπόθεση ότι υποβάλλουν στη Φορολογική Διοίκηση δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τη φορολογική τους κατοικία. (παρ. 8 του άρθρου 42 του Ν. 4172/2013)*

3. Πώληση μετοχών εταιρειών εισηγμένων σε Ξένο Χρηματιστήριο

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αναζητά τους συσχετιζόμενους τραπεζικούς λογαριασμούς στην ημεδαπή και στην αλλοδαπή και αξιολογεί αυτούς σε σχέση με κινήσεις που συνδέονται με χρηματιστηριακή εταιρεία η οποία διαπραγματεύεται τις συναλλαγές του ελεγχόμενου στο εξωτερικό. Περαιτέρω διερευνώνται η μερίδα επενδυτή/ελεγχόμενου στο Ξένο Χρηματιστήριο και αναζητείται βεβαίωση ή αναλυτική κίνηση της καρτέλας πελάτη της χρηματιστηριακής εταιρείας που διαπραγματεύεται το χαρτοφυλάκιο του ελεγχόμενου στο

εξωτερικό καθώς και τα σχετικά τραπεζικά παραστατικά των εμβασμάτων (swifts) όπως αυτά αφορούν συγκεκριμένες κινήσεις των υπό έλεγχο τραπεζικών λογαριασμών. Επίσης εξετάζεται ο χρόνος και ο τρόπος απόκτησης των χρημάτων που διατέθηκαν για την αγορά των μετοχών εφόσον αποκτήθηκαν σε μη παραγραμμένη χρήση.

- ✓ Προκειμένου να επιτευχθεί η τροφοδότηση του ελέγχου με τα στοιχεία των λογαριασμών που τηρήθηκαν στην αλλοδαπή, απαιτείται η αποστολή ειδικού αιτήματος στη Δ/νση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (Δ.Δ.Ο.Σ.) κατά τα οριζόμενα της ΠΟΛ 1056/2018 το οποίο εξασφαλίζει την πληροφόρηση του ελέγχου για τα ζητούμενα στοιχεία και εφόσον η Ελλάδα έχει συνάψει συμβάσεις διμερών σχέσεων.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον διαπιστωθεί ότι το ποσό της υπεραξίας (κέρδος) της πώλησης μετοχών εισηγμένων σε Ξένο Χρηματιστήριο, έχει συμπεριληφθεί για περιόδους έως 31.12.2013, στους κωδικούς 659 & 660 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος, προκειμένου να συνυπολογισθεί για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών, χαρακτηρίζεται ως νομίμως φορολογημένο. Για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και ύστερα το ποσό αυτό καταχωρείται στους κωδικούς 865 & 866 της υποβληθείσας Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος προκειμένου να φορολογηθούν με συντελεστή 15% σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Ν. 4172/2013, σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 42 παρ. 1^α του ίδιου Νόμου χωρίς να απαιτείται κατά το χρόνο της μεταβίβασης η υποβολή δήλωσης υπεραξίας (ΠΟΛ.1032/26.01.2015), επιφυλασσόμενων των διατάξεων/ΣΑΔΦ περί αποφυγής διπλής φορολογίας.

Συνεπώς τα δηλωθέντα από 01.01.2014 ποσά λαμβάνονται υπόψη τόσο για τον υπολογισμό του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος, όσο και για τον υπολογισμό των Έκτακτων ή Ειδικών Εισφορών.

- *Σημείωση: Απαλλάσσεται του φόρου το εισόδημα, που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης τίτλων σύμφωνα με τις παρ. 1-7 του άρθρου 42 του Ν. 4172/2013, που αποκτούν φυσικά πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι σε κράτη με τα οποία η Ελλάδα έχει συνάψει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας, υπό την*

προϋπόθεση ότι υποβάλλουν στη Φορολογική Διοίκηση δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τη φορολογική τους κατοικία.(παρ. 8 του άρθρου 42 του Ν. 4172/2013).

4^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Πιστώσεις προερχόμενες από αλλοδαπές εταιρείες

1.	Πιστώσεις προερχόμενες από αλλοδαπές εταιρείες σε τραπεζικούς λογαριασμούς εσωτερικού και εξωτερικού φορολογικού κατοίκου Ελλάδος.
----	--

Ενέργειες- Επαληθεύσεις του ελέγχου και απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της νόμιμης φορολόγησης του εσόδου.

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος εξετάζει και αναζητά τη σχέση του ελεγχόμενου φυσικού προσώπου με την αλλοδαπή εταιρεία, τα επικυρωμένα νομιμοποιητικά έγγραφα που σχετίζονται με την αλλοδαπή νομική οντότητα (συμβάσεις, μετοχολόγια, καταστατικά ίδρυσης των νομικών οντοτήτων κλπ), τα τραπεζικά δικαιολογητικά για τη μεταφορά των χρημάτων από λογαριασμό της αλλοδαπής εταιρείας, στον εξεταζόμενο τραπεζικό λογαριασμό του ελεγχόμενου προσώπου στην ημεδαπή ή στη αλλοδαπή, βεβαίωση περί των συνδικαιούχων του λογαριασμού της αλλοδαπής εταιρείας και αναλυτική κίνηση των τραπεζικών της λογαριασμών.
- ✓ Επιπλέον αναζητούνται σε κάθε περίπτωση η σχετική Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας που έχει υπογράψει η Ελλάδα με το Κράτος στο οποίο προκύπτει η δραστηριοποίηση του ελεγχόμενου, προκειμένου να αντιμετωπισθεί φορολογικά η πίστωση, καθώς και οι τυχούσες φορολογικές δηλώσεις του φυσικού προσώπου όπως αυτές έχουν υποβληθεί για τις φορολογικές υποχρεώσεις που προκύπτουν στην αλλοδαπή. Για την τελευταία αυτή περίπτωση εφαρμόζονται κατά τον έλεγχο τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 του ν. 4172/2013.

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον δεν προσκομίζονται στοιχεία που να αποδεικνύουν την προέλευση και την αιτία των πιστώσεων στους εξεταζόμενους τραπεζικούς λογαριασμούς εσωτερικού και εξωτερικού, για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και εντεύθεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 21 § 4 του Ν. 4172/2013.
- Κρίσιμο σημείο για τον έλεγχο είναι η αναζήτηση του πραγματικού τόπου λειτουργίας της αλλοδαπής εταιρείας και η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 4172/2013.
- Η φορολογική επίπτωση μη δηλωθέντων εισοδημάτων προερχόμενων από αλλοδαπή εταιρεία πρέπει να βαρύνει τον πραγματικό καρπωτή του οφέλους - εσόδου και να προκύπτει σαφής σύνδεση του αλλοδαπού νομικού προσώπου με συσχετιζόμενους τραπεζικούς λογαριασμούς εσωτερικού ή εξωτερικού όπου συνδικαιούχος φέρεται να είναι ο ελεγχόμενος.

5^Η ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

Επανακαταθέσεις

1.	Κατάθεση μετρητών προερχόμενη από προηγούμενη ανάληψη μετρητών (Επανακατάθεση μετρητών)
----	---

Ενέργειες- Επαληθεύσεις του ελέγχου και απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση της νόμιμης φορολόγησης του εσόδου.

Περιγραφή διαδικασίας

Συλλογή στοιχείων – ελεγκτικές επαληθεύσεις

- ✓ Ο έλεγχος αξιολογεί τα αποδεικτικά ανάληψης και κατάθεσης μετρητών και εξάγει συμπεράσματα για τη συσχέτισή τους σύμφωνα με την εικόνα των τραπεζικών κινήσεων του ελεγχόμενου και το γενικότερο φορολογικό του προφίλ.
- ✓ Αντλούνται πληροφορίες από συνεργαζόμενες εσωτερικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών από τις οποίες συγκεντρώνονται στοιχεία προσωπικών ή επαγγελματικών δαπανών, εμβασμάτων και εκδοθέντων φορολογικών στοιχείων από τον ελεγχόμενο εφόσον πρόκειται για επιτηδευματία.

- ✓ Επισκοπούνται τα προσκομισθέντα στον έλεγχο λογιστικά αρχεία του ελεγχόμενου και αξιολογείται εάν μεταξύ των τραπεζικών του λογαριασμών ταμειωτηρίου υφίστανται και κάποιοι που χρησιμοποιούνται για επαγγελματικούς σκοπούς.
- ✓ Δημιουργείται από τον έλεγχο ή/και προσκομίζεται από τον ελεγχόμενο πίνακας αναλώσεων και αξιολογείται σε σχέση με τις υφιστάμενες αναλήψεις/αναλώσεις.
- ✓ Εφαρμόζεται αναλόγως του "προφίλ" του ελεγχόμενου η κατάλληλη έμμεση τεχνική ελέγχου, όπως αυτές προβλέπονται με το άρθρο 28 του ν. 4172/13, προκειμένου να επαληθευτεί η δυνατότητα "επανακατάθεσής" του.
- ✓ Σε κάθε περίπτωση εκτός εάν αποδειχθεί και τεκμηριωθεί διαφορετικά από τον έλεγχο, η ανάληψη και επανακατάθεση χρημάτων αναγνωρίζεται ως αιτιολογημένη εφόσον δεν συντρέχουν αποδείξεις πραγματικής ανάλωσης των αναληφθέντων χρηματικών κεφαλαίων.
- ✓ Σημείωση: παρ. 8 της με Αριθ. Πρωτ. ΔΕΑΦ Α' 1144110 ΕΞ 2015/5-11-2015 Εγκυκλίου της Δ/σης Ελέγχων της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του ΥΠ.ΟΙΚ/ΚΩΝ, "...δεν αντίκειται στην φορολογική νομοθεσία η ανάληψη χρηματικών ποσών και η αποδεδειγμένη επανακατάθεση μέρους ή του συνόλου αυτών και ούτε προβλέπεται χρονικός περιορισμός για την διαδικασία κίνησης χρηματικών κεφαλαίων".

Φορολογική επίπτωση

- Εφόσον δεν αποδεικνύεται σύμφωνα με τις ως άνω επαληθεύσεις ότι η κατάθεση προέρχεται από προηγούμενη ανάληψη, τότε αντιμετωπίζεται ως πρωτογενές έσοδο και για φορολογικές περιόδους από 01.01.2014 και εντεύθεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 21 § 4 του Ν. 4172/2013.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο και στο πρώτο μέρος αυτού, επισκοπείται η διαδρομή της διαδικασίας που αναλύθηκε με σκοπό την καταγραφή απολογιστικών συμπερασμάτων του φορολογικού ελέγχου προσαύξησης περιουσίας φυσικών προσώπων με κριτήριο τον τελικό του στόχο που είναι η επίτευξη του μέγιστου επιπέδου εισπραξιμότητας Δημοσίων Εσόδων από διαφυγόντα έσοδα συνεπεία αδήλων και μη φορολογηθέντων εισοδημάτων και η φορολογική συμμόρφωση των πολιτών.

Στο δεύτερο μέρος επιχειρείται η αφομοίωση και αξιοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν το τελευταίο έτος και η ενσωμάτωσή τους σε προτάσεις που αφορούν σε νέους στρατηγικούς στόχους που η φορολογική αρχή μπορεί να θέσει προς περαιτέρω βελτίωση των αποτελεσμάτων του φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων και στον έγκαιρο και εύστοχο εντοπισμό της αποκρυβείσας φορολογητέας ύλης όσο και στην επαύξηση και επιβράβευση της φορολογικής εντιμότητας των ελεγχόμενων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Η εξαιρετικά απαιτητική διαδικασία του φορολογικού ελέγχου που καταγράφηκε στην παρούσα διπλωματική εργασία και η συσχέτιση των σταδίων της με τις προβλεπόμενες φορολογικές διατάξεις και τεχνικές ελέγχου, καταδεικνύει την δυσκολία του εγχειρήματος της μετάβασης και εφαρμογής των νέων διατάξεων του ν. 4172/13 και του ν. 4174/13 που αποτελούν το νέο φορολογικό πλαίσιο για τους ελέγχους που διεξάγονται από το έτος 2018 και ύστερα.

Τα βήματα που τελούνται από τον ελεγκτή μέχρι τον προσδιορισμό του φορολογικού αποτελέσματος απαιτείται να επαναπροσδιορισθούν και επικαιροποιηθούν σύμφωνα με τον νέα νομοθετήματα και αυτό είναι μία ιδιαίτερα περίπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία καθώς ο εκσυγχρονισμός της Φορολογικής Αρχής αφορά στο σύνολο των συνθετικών της μερών είτε είναι νόμοι και διαδικασίες, είτε Διευθύνσεις και Συνεργαζόμενοι Φορείς, είτε το ελεγκτικό-εργατικό δυναμικό της. Εξίσου σημαντικός είναι ο τρόπος που το σύνολο των αλλαγών επικοινωνείται στους πολίτες

ως μέρος της επαναθεμελίωσης της σχέσης μεταξύ φορολογικής διοίκησης και φορολογούμενων.

Σύνηθες έως σήμερα είναι ότι πρωτίστως εμφανίζονται νέες συνθήκες αγοράς, νέες εμπορικές δραστηριότητες, νέοι τρόποι συναλλαγών, νέα επενδυτικά προϊόντα και τρόποι μεταφοράς του χρήματος έτσι ώστε να "χάνεται η πορεία του", ενώ το δημιουργούμενο από τις συναλλαγές κέρδος αποκρύπτεται επιμελώς και διαφεύγει της φορολόγησής του από τη Φορολογική Αρχή. Ως αποτέλεσμα της επιγενόμενης φοροδιαφυγής δρομολογείται ο εκσυγχρονισμός της Φορολογικής Διοίκησης. *Οι εξελίξεις είναι αυτές που ωθούν στην ανασύνταξη των δυνάμεων του φορολογικού μηχανισμού και η αφύπνιση προκύπτει εκ των συνεπειών της φοροδιαφυγής.*

Οι περιγραφόμενες στα προηγούμενα κεφάλαια διαδικασίες του φορολογικού ελέγχου είναι πολλές πλην όμως εφόσον εφαρμόζονται με συνέπεια οι ενέργειες που ορίζονται στις κείμενες διατάξεις από τον ελεγκτικό μηχανισμό, τα επερχόμενα αποτελέσματα συγκλίνουν με τη στόχευση της Φορολογικής Διοίκησης. Οι δυσκολίες όμως που αντιμετωπίστηκαν κατά το έτος που ολοκληρώθηκε (2017), αφορούν περαιτέρω και στις πρωτογενείς διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που οδήγησαν σε ουσιώδεις αλλαγές κανόνων και διαδικασιών το οποίων επιβλήθηκε η εφαρμογή στους ελέγχους που περαιώθηκαν έως την 31/12/2017. Ο ελεγκτικός μηχανισμός κλήθηκε να συμπεριλάβει και να εφαρμόσει, στις υποθέσεις που διενεργούσε έλεγχο, παράλληλα παλιές και νέες θεσμοθετημένες διαδικασίες ενώ ταυτόχρονα προσπάθησε να μην διαφύγει κατά το δυνατόν αδήλωτη φορολογητέα ύλη.

Η παραγραφή μπορεί μεν να λειτούργησε θεραπευτικά στη δαιδαλώδη διαδρομή των ελέγχων που οφείλονταν σε αλληπάλληλες διευρύνσεις της ελεγχόμενης περιόδου, λειτούργησε δε αρνητικά έναντι του δικαιώματος του Δημοσίου για επιβολή φόρων καθώς δεν συνέβαλε ώστε να εισρεύσουν στο Δημόσιο Ταμείο τα διαπιστούμενα κατά τους ελέγχους έσοδα φορολόγησης των αδήλωτων εισοδημάτων των ελεγχόμενων. Ίσως οι διαπιστώσεις του ελέγχου να τεκμηριώθηκαν με αργές διαδικασίες που οφείλονταν τόσο στην διαιώνιση των ανοικτών υποθέσεων με τις συνεχείς παρατάσεις της παραγραφής όσο και στον ελλιπή συντονισμό του που άλλοτε ζητούνταν να ολοκληρωθούν έλεγχοι σε πολυπληθείς χρήσεις και άλλοτε επιβάλλονταν αλλαγές διαδικασιών σε ανοικτές υποθέσεις που όδευαν στο

αποτέλεσμα, με συνέπεια ο έλεγχος να πισωγυρίζει σε χρονοβόρες επαληθεύσεις που εν τέλει δεν κατέληξαν ποτέ σε συμπεράσματα.

Τη χρονική στιγμή που επήλθε η παραγραφή, δεν κατέστη δυνατό οι διαπιστούμενοι εντός του έτους 2017 φόροι να εισρεύσουν στο σύνολό τους στα Ταμεία του Κράτους καθώς η σχετική διάταξη του νόμου λειτούργησε υποχρεωτικά κατά τη διάρκεια του έτους που παρήλθε και όχι με το πέρας αυτού. *Η απώλεια εσόδων του Δημοσίου συνεπεία ανείσπρακτων φόρων από αδήλωτα εισοδήματα ήταν το αποτέλεσμα της δυσλειτουργικής, άκαμπτης και σε κάποιες περιπτώσεις ελλιπώς τεκμηριωμένης διαδικασίας φορολογικών ελέγχων των φυσικών προσώπων που διήρκησε πολλά έτη και η οποία επιβαλλόταν να τηρηθεί σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία. Η ταυτότητα του φορολογικού ελέγχου ήταν συγκεκριμένη καθώς ο ελεγκτικός μηχανισμός υποχρεωνόταν να εμπλέξει για τον έλεγχο ενός αντικειμένου πληθώρα διαδικασιών χωρίς όμως εκ των προτέρων να έχει σαφώς ορισθεί από τη Φορολογική Διοίκηση το πλαίσιο των ενεργειών στις οποίες καλείται να προβεί. Ο χρόνος που απαιτήθηκε για τον συντονισμό των ενεργειών λειτούργησε εις βάρος του Δημοσίου και υπέρ των φοροδιαφυγόντων καθώς ο κρατικός μηχανισμός δεν κατάφερε να διορθώσει εγκαίρως τις στρεβλώσεις του συστήματος.*

Στον αντίποδα της περιγραφόμενης στο προηγούμενο εδάφιο απογοητευτικής εικόνας πρέπει να αναφερθεί ότι η χρονιά που έκλεισε (2017) επίσης σηματοδοτήθηκε για την Φορολογική Αρχή από την έναρξη λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που ήδη από τα πρώτα της βήματα οριοθέτησε μία κρίσιμη μεταβατική περίοδο που συνεχίζει έως σήμερα με σημαντικές μεταρρυθμίσεις στη βάση του φορολογικού μηχανισμού. Η νεοσυσταθείσα Ανεξάρτητη Αρχή, ξεκίνησε δυναμικά την ανασυγκρότηση του φορολογικού συστήματος. Παρόλες τις αντίζοες συνθήκες που δημιούργησαν οι συνεχείς αλλαγές των νόμων κατά το έτος που έληξε, ο κύριος στόχος της είσπραξης Δημοσίων Εσόδων μέσα από διαδικασίες διαφάνειας και λογοδοσίας επετεύχθη για το πρώτος έτος λειτουργίας της παράλληλα με την υπόσχεση της μετεξέλιξής της σε ένα πρότυπο Οργανισμό προκαθορίζοντας ευδιάκριτα τα βήματα προόδου. Η διενέργεια φορολογικών ελέγχων και η ενίσχυση των μέσων και μηχανισμών ελέγχου, εντάσσονται στις προληπτικές και κατασταλτικές δράσεις της φορολογικής διοίκησης για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Ο ελεγκτικός μηχανισμός παρουσιάζεται πλέον με ανανεωμένη ταυτότητα, στάθηκε αρωγός στους στόχους της Αρχής κατά τον πρώτο χρόνο

λειτουργίας της και κατέβαλε κάθε προσπάθεια εφαρμόζοντας τα προβλεπόμενα, ώστε να αποδείξει ότι το έργο του αποτελεί μία "θεραπευτική" και όχι "τιμωρητική" διαδικασία είσπραξης των διαφυγόντων εσόδων του Δημοσίου μέσα από στοχευμένους ελέγχους όπως άλλωστε κατέδειξαν τα αποτελέσματα του προηγούμενου έτους.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η εγκαθίδρυση του παγκοσμιοποιημένου συστήματος αγοράς και του διεθνούς ανταγωνισμού αποτελούν παράγοντες που το φορολογικό σύστημα οφείλει να λαμβάνει υπόψη έτσι ώστε η εκάστοτε μεταρρύθμιση που αυτό δρομολογεί να εξασφαλίζει την ανάπτυξη και εξυγίανση της χώρας, με πρωταρχικό σκοπό την προστασία και ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

Η ταχύρρυθμη μετεξέλιξη του οικονομικού περιβάλλοντος επιτάσσει τον επαναπροσδιορισμό της Φορολογικής Διοίκησης και στην Ελλάδα. Το ζητούμενο για το μέλλον είναι να αφομοιωθεί και αξιοποιηθεί η γνώση και τα θετικά αποτελέσματα του πολύ πρόσφατου παρελθόντος και αυτά να αποτελέσουν εφαλτήριο νέων στρατηγικών στόχων που η Φορολογική Αρχή πρέπει να αναπτύξει.

Δρώντας προληπτικά το Κράτος θα πρέπει να προτάξει την προσπάθεια προς την οικειοθελή συμμόρφωση των φορολογούμενων ως κυρίαρχο στόχο του. Η συγκρότηση δικλίδων ασφαλείας έτσι ώστε να επιτευχθεί έγκαιρη είσπραξη των ληξιπρόθεσμων δόσεων των οφειλετών παντός είδος φόρου και η δημιουργία των προϋποθέσεων που θα οδηγούν στην εμπρόθεσμη υποβολή των δηλώσεων και καταβολή των σχετικών φόρων που απορρέουν από της πάσης φύσεως φορολογικές υποχρεώσεις τους, θα πρέπει να αποτελέσουν πρωταρχική μέριμνα της Φορολογικής Αρχής. Οι πολίτες εν τέλει να κατανοήσουν τη σημαντικότητα της φορολογικής τους εντιμότητας, ενώ το Κράτος οφείλει να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους μέσω της δικαιοσύνης και της εφαρμογής των αρχών της χρηστής διοίκησης. Στα πλαίσια επαναθεμελίωσης της σχέσης Κράτους και πολίτη απαιτούνται από αμφοτέρωτα τα μέρη παραχωρήσεις και συμβιβασμοί. Το Κράτος θα πρέπει να φανεί πιο σταθερό, ισχυρό, συντονισμένο, ήπιο και ευέλικτο στις απαιτήσεις του, ενώ οι πολίτες θα πρέπει να επιδείξουν διάθεση για συνεργασία, εργατικότητα, ανάπτυξη του "επιχειρείν", πρόθεση για επενδύσεις σε κλάδους που προσφέρουν ευκαιρίες εξέλιξης

για νέα επιχειρηματικά σχέδια και συνέπεια στις προκύπτουσες κατά τον νόμο υποχρεώσεις.

Στις προληπτικές και κατασταλτικές δράσεις της Φορολογικής Διοίκησης επιβάλλεται η μετεξέλιξη του ήδη επιτυχημένου προγράμματος Ειδικού Λογισμικού Αυτοματοποιημένου Ελέγχου Προσαύξησης Περιουσίας με το οποίο συγκρίνονται οι κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών με τα δηλωθέντα εισοδήματα και εντοπίζονται οι μεταξύ τους διαφορές. Πέραν της ταχύτητας των διαδικασιών και την εγκυρότητα των επαληθεύσεων με τις οποίες πριμοδότησε τον έλεγχο είναι επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισης του εργαλείου αυτού και η επεξεργασία των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών για τα φορολογικά έτη που ενδιαφέρουν τους τρέχοντες πλέον ελέγχους. Ένα προτεινόμενο νέο βήμα είναι η αξιολόγηση των αναλήψεων των λογαριασμών και η διασύνδεσή τους με ιδρύματα οικονομικών συναλλαγών ώστε να ληφθούν υπόψη του ελέγχου οι πληρωμές – αγορές των ελεγχόμενων που δεν “περνούν” από το τραπεζικό σύστημα. Απαραίτητη στο πλαίσιο αυτό είναι και η υλοποίηση του συστήματος ανταλλαγής αναφορών ανά χώρα και αυτόματης ανταλλαγής οικονομικών πληροφοριών όταν ο ελεγχόμενος δραστηριοποιείται και στο εξωτερικό. Στον ίδιο παρονομαστή οφείλει να κινηθεί και η μετεξέλιξη του Συστήματος Μητρώου Τραπεζικών Λογαριασμών και Λοιπών Προϊόντων (Σ.Μ.Τ.Λ. & Λ.Π.), που αποτελεί το σύστημα μέσω του οποίου οι Ελεγκτικές Υπηρεσίες κατόπιν ειδικής εντολής σε εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους συνδέονται on line με τις συστημικές τράπεζες και με ειδικά ηλεκτρονικά αιτήματα σε αυτές αντλείται το σύνολο της πληροφορίας που αφορά σε τραπεζικούς λογαριασμούς των ελεγχόμενων.

Στις βάσεις δεδομένων που θα αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα τροφοδότησης πληροφοριών του ελέγχου συγκαταλέγεται και το περιουσιολόγιο το οποίο θα παράσχει πολύτιμες πληροφορίες για το προφίλ του ελεγχόμενου καθώς θα περιλαμβάνει το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας του, για αυτό και απαιτείται η επιτάχυνση των διαδικασιών επεξεργασίας και ομαδοποίησης των δεδομένων που έχει στην διάθεσή της η Αρχή και η διάθεση αυτών στον έλεγχο προς επίτευξη των στόχων του. Στα συστήματα που καλούνται να ακολουθούν με ταχείς ρυθμούς τις εξελίξεις και απαιτείται η συνεχής επικαιροποίηση και αναβάθμιση κατατάσσεται και το elenxis, το βοηθητικό εργαλείο του ελεγκτή που επικουρεί την έκδοση διορθωτικών προσδιορισμών φόρων και τη σύνταξη εκθέσεων. Ο ρόλος του πρέπει να διαφανεί ενισχυμένος και να υποβοηθά περαιτέρω με αυτοματοποιημένες

δικλείδες ασφαλείας την ορθότητα της διαδικασίας του ελέγχου. Γενικότερα πρέπει η Φορολογική Αρχή να αναπτύξει νέα πληροφοριακά συστήματα και εφαρμογές καθώς και ηλεκτρονικές υπηρεσίες προκειμένου να καλύψει τις αυξημένες απαιτήσεις του οικονομικού περιβάλλοντος και των νέων συναλλαγών που διαμορφώνονται.

Δεδομένης της παγκοσμιοποίησης αγορών, συναλλαγών και επιχειρηματικής δραστηριοποίησης των φυσικών προσώπων απαιτείται εντατικοποίηση των προσπαθειών για σύναψη μεταξύ μη συνεργαζόμενων Χωρών, Διεθνών Συνεργασιών και αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών τόσο στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διαδικασίες για αμοιβαία διοικητική συνδρομή συμπεριλαμβανομένων των ταυτόχρονων φορολογικών ελέγχων προβλέπονται με τις κείμενες διατάξεις του ν. 4170/2013 και του ν. 4153/2013. Η αντιμετώπιση των φαινομένων της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής επιτάσσουν την ενεργοποίηση ολοένα και περισσότερων συνεργασιών των φορολογικών διοικήσεων σε διεθνές επίπεδο και επιβάλλουν τη διεύρυνση των τομέων στους οποίους αυτές θα αφορούν.

Εντατικοποίηση των προσπαθειών απαιτείται στον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών του ελεγκτικού μηχανισμού και των μέσων που χρησιμοποιεί. Ήδη έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση όμως απαιτείται πιο στοχευμένη και συστηματική προσπάθεια διαμόρφωσης των σταδίων και συνθηκών του ελέγχου έτσι ώστε αυτές να είναι εναρμονισμένες με τα ισχύοντα πλέον νομοθετήματα (ν. 4172/13 και 4174/13). Ο ελεγκτής, πλην της κρίσης του που δεν καθοδηγείται και οφείλει να τη διαμορφώνει ελεύθερα, πρέπει να λειτουργεί σε ένα δρομολογημένο και συστηματοποιημένο πλαίσιο ενεργειών και διαδικασιών έτσι ώστε να μην αμφισβητείται κατά το δυνατόν η τεκμηρίωσή των ευρημάτων του ελέγχου. Περαιτέρω απαιτείται επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο που διαθέτει η Φορολογική Αρχή, συστηματική εκπαίδευση και ενημέρωση επί των νέων νόμων, κανόνων και διαδικασιών, αντικειμενική, τακτική και αυστηρή αξιολόγηση των ικανοτήτων των ελεγκτών και ολοκλήρωση του έργου τοποθέτησής τους αναλόγως προσόντων και ικανοτήτων σε περιγράμματα θέσης και σε σχετικό μισθολογικό κλιμάκιο το οποίο θα επιβραβεύει μεταξύ άλλων και την αποτελεσματικότητά τους.

Τα αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων της τελευταίας διετίας καταδεικνύουν ότι η φοροδιαφυγή μπορεί να παταχθεί επιτυχώς εάν ο έλεγχος δράσει άμεσα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε προληπτικούς ελέγχους και εν συνεχεία εφόσον προκύπτουν στοιχεία παραβατικότητας αυτά θα πρέπει παράλληλα

να αξιοποιούνται από έναν πλήρη έλεγχο με τη χρήση των νέων μεθόδων ελέγχου και έτσι ο φοροδιαφεύγων όχι μόνο να επωμίζεται την ποινή ή το πρόστιμο μίας παράβασης αλλά να διερευνάται η έκταση της απόκρυψης των εσόδων του για όλο το φορολογικό έτος. Σε κάθε περίπτωση απαιτείται να ενταθούν οι προσπάθειες του ελεγκτικού μηχανισμού και να αυξηθούν οι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες αποτελεσματικότητας επί των διενεργούμενων υποθέσεων.

Επειδή όμως η έκδοση μίας εντολής ελέγχου είναι απόρροια της προτεραιοποίησης υποθέσεων από την Φορολογική Αρχή απαιτείται συνεχής βελτίωση, αναβάθμιση και εξειδίκευση των κριτηρίων ανάλυσης κινδύνου τα οποία μπορούν να δείξουν βελτιωτικές τάσεις εάν συγκεντρώνουν και μελετούν τα αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων κάθε έτους που ολοκληρώνεται.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς όμως αποτελεί κύρια μέριμνα και εντός των πλαισίων της Φορολογικής Αρχής για αυτό απαιτείται συντονισμένη, συστηματική και στοχευμένη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων τόσο του έργου των ελεγκτών, και των Διευθύνσεων ελέγχου όσο και των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασής τους περί εντοπισμού ποινικών και πειθαρχικών παραπτωμάτων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η λογοδοσία και η διαφάνεια αποτελούν θεμελιώδεις αρχές του οικοδομήματος της Ανεξάρτητης Αρχής στη διαδρομή της μετεξέλιξής της σε έναν πρότυπο Οργανισμό.

Ενίσχυση των προσπαθειών απαιτείται και από τη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών που ήδη λειτούργησε αποτελεσματικά προς το στόχο της αποσυμφόρησης των διοικητικών Δικαστηρίων και της ταχύτερης και αμεσότερης είσπραξης Δημοσίων Εσόδων από περαιωμένες υποθέσεις ελέγχου που δύνανται να επιλύονται άμεσα από τη φορολογική διοίκηση. Επιπλέον η Δ.Ε.Δ. αποτελεί τον προθάλαμο των Διοικητικών Δικαστηρίων και δύναται να προετοιμάζει προς τη σωστή κατεύθυνση τα νομικά ζητήματα και τα πραγματικά περιστατικά των υποθέσεων έτσι ώστε να επιταχύνεται η Διοικητική δίκη. Για τους λόγους αυτούς θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των εξεταζόμενων στο στάδιο αυτό υποθέσεων που καταλήγουν σε επίλυση και αντίστοιχα να μειωθούν οι τεκμαιρόμενα απορριφθείσες αποφάσεις.

Μέσα από την παρούσα διατριβή παρουσιάστηκαν οι αλλαγές και εξελίξεις της Φορολογικής Διοίκησης στον έλεγχο προσαύξησης περιουσίας φυσικών προσώπων. Καταγράφηκαν και αναλύθηκαν άρθρα νόμων, κανόνες και διαδικασίες που

σχετίζονται με τους ελέγχους αυτής της κατηγορίας και τεκμηριώθηκαν με προσωπικές απόψεις και πρακτικές αναλύσεις και μελέτες για τις οποίες παρουσιάσθηκαν ενδεικτικές επαληθεύσεις και η περαιτέρω αξιολόγηση και κρίση του ελεγκτή επί αυτών.

Καταλήγοντας και έχοντας μελετήσει και εκτιμήσει μεγάλο μέρος των παραμέτρων του θέματος, μπορεί να διατυπωθεί ότι η μακρόχρονη πορεία των φορολογικών ελέγχων δεν κατέγραψε ποτέ έως τώρα τόσο ραγδαίες και ανατρεπτικές μεταρρυθμίσεις στη βάση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Το ενδεχόμενο η απρόσμενη οικονομική κρίση και η εξαιρετικά δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται η χώρα να συνέβαλλαν ώστε να συντονισθούν και να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες διόρθωσης των στρεβλώσεων νόμων και διαδικασιών της Φορολογικής Διοίκησης είναι πιθανό. Αντιμετωπίζοντας τις αλλαγές με καλή πρόθεση και θετική κριτική σκέψη δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι τα πρώτα βήματα καταδεικνύουν την επιδίωξη εξυγίανσης, επαναπροσδιορισμού και ισχυροποίησης της ταυτότητας της Οικονομικής Πολιτικής του Κράτους εντός και εκτός συνόρων και συντονισμού της με τις επιταγές της παγκόσμιας κοινότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Αγιακλόγλου Ν. Χρήστος, Πέκκα-Οικονόμου Βικτώρια (2014) *“Μικροοικονομική προσέγγιση της σύγχρονης επιχείρησης”*, (σελ. 128). Αθήνα, εκδόσεις Μπένου.
2. Αναγνώστου Χρ. Ευθύμιος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής Φεβρουάριος 2018, *“Ν. 4172/2013 - Άρθρα 1 -72 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 167/23.7.2013) [Κωδικοποιημένη έκδοση του ν. 4172/2013 (Κ.Φ.Ε.) μέχρι και το ν. 4512/2018 (Φ.Ε.Κ. Α΄ 5/17.1.2018)] Παράθεση των διατάξεων του νόμου με ανάλυση επί μέρους τινών θεμάτων και πρακτικές εφαρμογές”*, Αθήνα, ΙΕΣΟΕΛ.
3. *“Εγχειρίδιο απαντήσεων στα συνηθέστερα ερωτήματα που αφορούν την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών”*, Αθήνα, (2018).
4. *“Εγχειρίδιο ερωτήσεων απαντήσεων σε φορολογικά θέματα”*, ΑΑΔΕ (2017).
5. *“Έκθεση Απολογισμού ΑΑΔΕ 2017 και προγραμματισμού δραστηριοτήτων της για το έτος 2018”*, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού, (2018).
6. *“Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΑΔΕ”*, 2018, Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού.
7. Θεοχαρόπουλος Λ., (2002) *“Φορολογικό Δίκαιο”*, Γενικό.
8. Κασιούρα Δ. (2008) *“Σύντομο κοινωνιολογικό λεξικό”*, (σελ.76).
9. Κυπραίου Μ. (1963) *“Φορολογική ελεγκτική διαδικασία”*, (σελ. 23).
10. Λιόλιος Α. (2014), *“Ο Έλεγχος των Φορολογικών Υποθέσεων”*, Θέρμη Θεσσαλονίκης, Εκδόσεις ΑΡΙΩΝ.
11. Μελάς Δ. (2015) *“Περιοσιολόγιο -Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου και νέο Ποινολόγιο”*, Εκδόσεις: Οικονομικές Εκδόσεις Ε.Ε.
12. Μιλτιάδης Σ. (1999) *“Ο έλεγχος φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογικών αντικειμένων”*, Φορολογική Επιθεώρηση, σελ.1692.
13. Ντασίου Σοφία, Πέτσα Βασιλική, Ζελενίτσας Μιχάλης, (2016), *“Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης”*

Υπουργείο Οικ/κών, ΓΓΔΕ, Γενική Δ/ση Φορολογικής Διοίκησης, Δ/ση Ελέγχων/Τμήμα Δ'.

14. Πανταζόπουλος Π., (2006), *“Οι έλεγχοι των φορολογικών αντικειμένων- Είδη και όργανα”*, Επιχείρηση, τ. 11, (σελ. 1461).
15. Σιμωνιάς Μ., (1999) *“Ο έλεγχος φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογικών αντικειμένων”*, Φορολογική Επιθεώρηση (σελ.1692).
16. Σμιθ, Άνταμ (1991), *“Έρευνα για τη Φύση και τα Αίτια του Πλούτου των Εθνών”* (An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations). Μετάφραση-Εισαγωγή: Δημήτριος Καλιτσουνάκης. Πρόλογος: Πέτρος Γέμτος. (2η έκδοση).
17. Σταματάκου Ι., (1971) *“Λεξικόν της νέας ελληνικής γλώσσης”*, 1971,(σελ.999).
18. Σταματόπουλος Δ., Σταματόπουλος Γ., Σταματόπουλος Π., Ιούνιος (2018) , *“Ανάλυση – ερμηνεία κυρώσεων ΚΦΔ”*;(σελ. 365).
19. Σταματόπουλος Δ., Καραβοκύρης Α., (2017) , *“Ανάλυση - ερμηνεία, (άρθρα 1-43 και άρθρα 44-72), Φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων”*(ΔΙΤΟΜΟ).
20. Σταματόπουλος Δ., Σταματόπουλος Γ., Σταματόπουλος Π. (2015) *“Ελληνικά λογιστικά πρότυπα, ανάλυση – ερμηνεία”*.
21. Φινοκαλιώτης Κ. *“Φορολογικό Δίκαιο”*.
22. Φορτσάκης Θ., (2008) *“Φορολογικό Δίκαιο”*; Γ' έκδοση, Αθήνα - Κομοτηνή, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Biber E. (2010) , *“Revenue Administration: Taxpayer Audit - Use of Indirect Methods”*; International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department”
2. Branko M. PhD, Scientific Review (2017), *“Indirect methods in assessing illegal origin of income and assets”*; Journal of Accounting and Management
3. Internal Revenue Service (2016) *“Internal Revenue Manual”*
4. OECD Organization for Economic Cooperation and Development (2006), *“Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the*

efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, prepared by Forum on Administration ’s Compliance sub-group.

5. Retting P.C. (2014) *“Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income”*; Journal of Tax Practice & Procedure
6. Retting P.C. (2015– 2016) *“Evaluating the IRS Wealth Squad”*

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. Απόφαση της Δ.Ε.Δ. 2336/24-06-2016 , διαθέσιμο στον διαδίκτυο, σελ. 12
2. *“Beware: IRS Now Has Six Years To Audit Your Taxes, Up From Three”*
Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο [https://www.forbes.com/sites/robertwood/2016/01/15/beware-irs-now-has-six-years-to-audit-your-taxes-up-from-three/amp/\(19/05/2018\)](https://www.forbes.com/sites/robertwood/2016/01/15/beware-irs-now-has-six-years-to-audit-your-taxes-up-from-three/amp/(19/05/2018))
3. Donovan J. (2016) *“The IRS Wealth Squad: The Super-rich's Worst Nightmare”*; διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο <https://money.howstuffworks.com/personal-finance/personal-income-taxes/irs-wealth-squad-superrich-worst-nightmare.htm> (13/05/2018)
4. Frank R .@ robtfrank (2017) *“Wealthy Americans are more likely to be audited by the IRS”*; διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο [https://www.cnbc.com/2017/04/18/wealthy-americans-are-more-likely-to-have-their-taxes-audited-by-the-irs.html\(19/05/2018\)](https://www.cnbc.com/2017/04/18/wealthy-americans-are-more-likely-to-have-their-taxes-audited-by-the-irs.html(19/05/2018))
5. Goldburd McCone LLP posted in Criminal Tax Issues (2018) *“Don't lie on your tax returns”*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο [https://www.goldburdmccone.com/blog/2018/03/dont-lie-on-your-tax-returns.shtml/\(24/05/2018\)](https://www.goldburdmccone.com/blog/2018/03/dont-lie-on-your-tax-returns.shtml/(24/05/2018))
6. Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.2.1) *“When to Use a Formal Indirect Method”*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)
7. Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.2.3) *“Documenting the Decision to Use a Formal Indirect Method”*;

- Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)
8. Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.4) *“Bank Deposits and Cash Expenditures Method.”* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080 (13/05/2018)
 9. Internal Revenue Service, Internal Revenue Manual (2016) (Chapter 4.10.4.6.4.2) *“When to Use the Bank Deposits and Cash Expenditures Method”*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο https://www.irs.gov/irm/part4/irm_04-010-004#idm140629980962080, (13/05/2018)
 10. Kerri A. R. (2016), Source: Internal Revenue Service Data Book, 2015, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://time.com/money/4264338/audit-red-flags/>(24/05/2018)
 11. Klasing D. (2018) *“How Long Can the IRS Audit Me, and Are There Exceptions?”*; διαθέσιμο στο διαδίκτυο
 12. Μελάς Δ. *“Η αξιολόγηση των επανακαταθέσεων στους ελέγχους περιουσιακής κατάστασης”*; διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο, www.e-forologia.gr(25/06/2018)
 13. *Οι δέκα εντολές Πιτσιλή προς τους ελεγκτές για άμεση εφαρμογή”* (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο (15/05/2018)
 14. Παππά Κ., Γιαννάτσης–Ψαράκης law firm, *“Η φορολογική αντιμετώπιση της αγνώστου προελεύσεως προσαύξησης της περιουσίας”* διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο yiannatsis.gr/download/prosafksisi.pdf(15/05/2018)
 15. Ripperda T. (2013) *“Global High Wealth Industry Processes and Procedures”*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <https://www.cnbc.com/2017/04/18/wealthy-americans-are-more-likely-to-have-their-taxes-audited-by-the-irs.html> (24/05/2018)
 16. *“...στην κατηγορία των συστημικών τραπεζών έχουν ενταχθεί η Εθνική, η Alpha, η Eurobank και η Πειραιώς”*; Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://www.bankingnews.gr> (13/05/2018)
 17. *“Στο μικροσκόπιο της ΑΑΔΕ 100.000 καταθέτες εξωτερικού”* διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.newmoney.gr(15/06/2018)

18. Τα SOS στον φορολογικό έλεγχο των ελεύθερων επαγγελματιών και των επιχειρήσεων” (2017) διαθέσιμο στο δικτυακό Euro2day.gr(13/05/2018)
19. Townsend J. (2011) “*Confusion in the court of appeals about the indirect method of proof*”, διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.lexisnexis.com (15/06/2018)
20. Younge C. “*Beware the IRS WEALTH SQUAD*” διαθέσιμο στο δικτυακό https://www.gkglaw.com/news_events/443-beware-irs-wealth-squad (15/06/2018)

ΝΟΜΟΙ-ΠΟΛΥΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Οι αναφερόμενοι στην παρούσα εργασία Νόμοι, Πολυγραφημένες Αποφάσεις της Φορολογικής Αρχής και Αποφάσεις του ΣτΕ έχουν αντληθεί στο σύνολό τους είτε από το διαδίκτυο είτε από την αναφερθείσα ανωτέρω βιβλιογραφία κατά το χρονικό διάστημα συγγραφής της παρούσας εργασίας (ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

<http://www.mscacc.unipi.gr/>